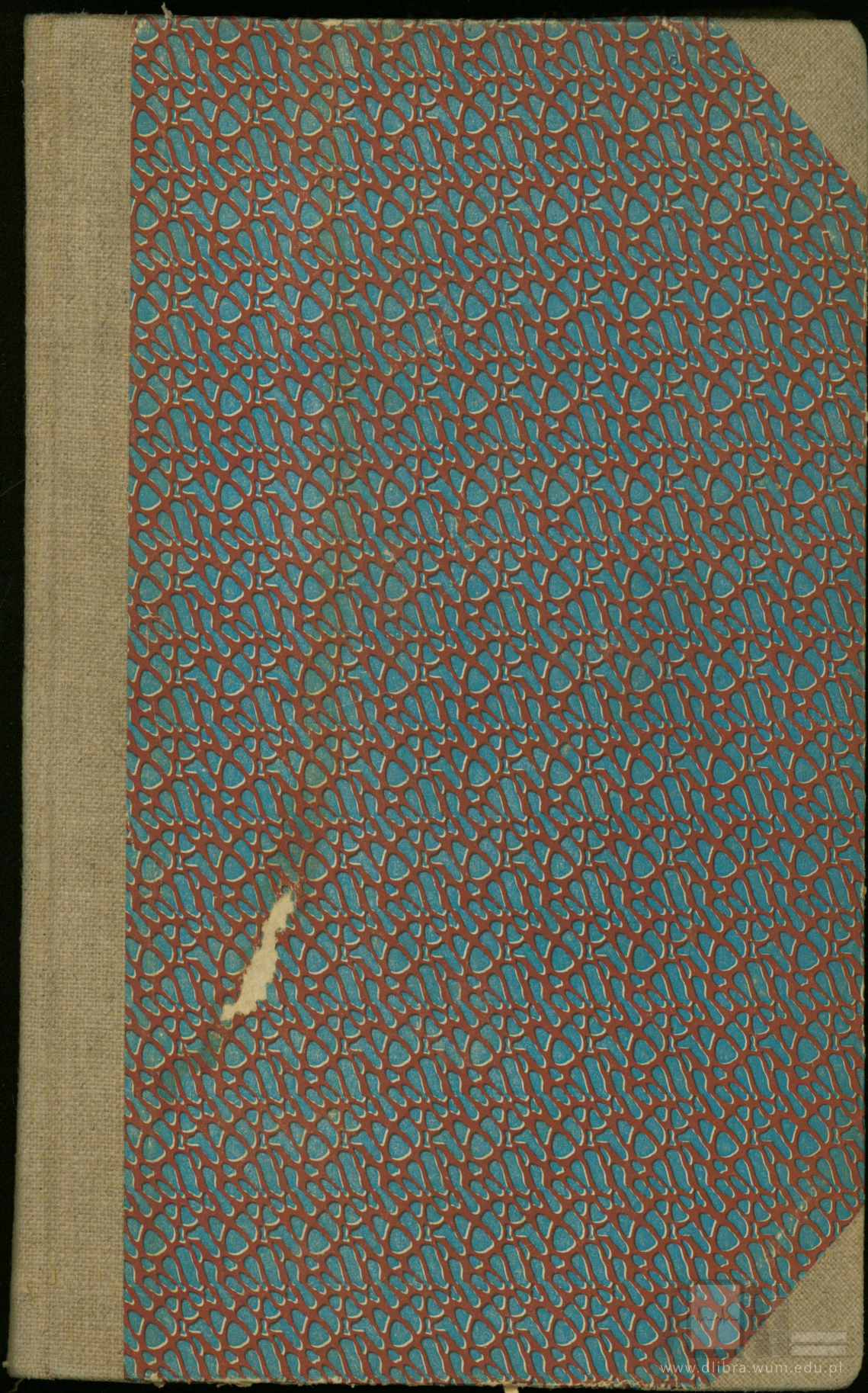

ME D Y C Y N A

CZASOPISMO TYGODNIOWE

DLA

LEKARZY-PRAKTYKÓW,

WYDAWANE

przez gremium lekarzy, w skład którego wchodzi

Arnstein Feliks	Gepner Bolesław Rysz.	Majkowski Julian	Sierpowski Jan
Babiński Leon	Goldflam Samuel	Marczewski Jan	Śliwicki Franciszek
Baranowski Ignacy	Guranowski Ludwik	Markiewicz Stanisław	Solman Tomasz
Borsuk Maryan	Gromadzki Jan	Mazaraki Kazimierz	Sommer Feliks
Bauerertz Adam	Heiman Teodor	Meyerson Stanisław	Srebrny Zygmunt
Biegański Władysław	Hassewicz Stanisław	Mierzejewski J.	Staniewicz Cezary
Benni Karol	Heinrich Aleksander	Mintz Salomon	Sterczyński Adam
Bujwid Odo	Jakimiak Bolesław	Neugebauer Franc.	Stiche Czesław
Braun Jan	Januszkiewicz Witold	Oderfeld Hipolit	Strzeszewski Józef
Boryssowicz Teodor	Jaworowski Aleksan.	Oltuszewski Władys.	Szteyner Władysław
Brühl Edward	Kieniewicz Feliks	Orłowski Wacław	Szwajcer Jakób
Bruner Władysław	Klein Stanisław	Pacanowski Henryk	Szysziło Wincenty
Bulikowski Stanisław	Kobyliński Franciszek	Palmirski Władysław	Skowroński Roman
Bronowski Szczesny	Kosiński Julian	Perkowski Seweryn	Stępkowski Franciszek
Chwat Ludwik	Kosmowski Wiktoryn	Przyborowski Adam	Thieme Apolinary
Dobrowolski Zdzisław	Kozerski Adolf	Raduszkiewicz Hilary	Trzeciński Tadeusz
Daniewski Włodzim.	Kramsztyk Julian	Radziszewski Stanis.	Tyrchowski Władysław
Dobrzycki Henryk	Kraków Kazimierz	Rajkowski Franciszek	Wesołowski Wacław
Dymnicki Józef	Krauze Ludwik	Rappel Adolf	Widawski Julian
Ficki Feliks	Kulski Julian	Raum Jan	Winawer Adolf
Florkiewicz Władys.	Kuszelewski Eligiusz	Rembieliński Stanis.	Wizel Adam
Fruchtman Aleksan.	Leśniowski Antoni	Rodys Władysław	Wszebor Józef
Funk Jakób	Leszczyński Leonard	Rychliński Karol	Wysomirski Karol
Gaszyński Stefan	Lubliner Leopold	Sadowski Michał	Zawadzki Władys.
Grundzach Ignacy	Lubowski Henryk	Sawicki Władysław	Zurakowski Alek.

Wydawca:

Ludwik Guranowski.

Redaktor odpowiedzialny:

Henryk Dobrzycki.

Rok XXXII.

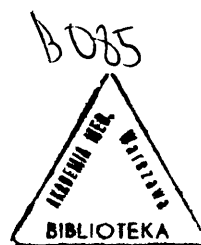
Str. 1240, 1 fototyp, 36 drzeworytów.

WARSZAWA

Druk. K. Kowalewskiego, Mazowiecka N. 8.

1897.

Дозволено Цензурою
Варшава 31 Декабря 1897 г.

Nr inw. 9794

SPIS RZECZY

TOMU XXV-go Z ROKU 1897.

I. ARTYKUŁY ORYGINALNE. SPOSTRZEŻENIA Z KLINIK, SZPITALI I PRAKTYKI PRYWATNEJ.

A. Choroby wewnętrzne łącznie z nerwowymi i umysłowymi.

	<i>Stron.</i>
Rychliński K. Kilka przypadków nowotworów mózgu.	10, 32
Higier H. O rzadkich postaciach dziedzicznych i rodzinnych chorób mózgu i rdzenia	96, 123, 144, 172, 196, 219, 246, 267, 291, 313
Jaworski J. O ciężkiej postaci niedokrwistości ciężarnych	101, 120
Sonnenberg E. O zapaleniu gardzieli płoniczem.	332
Męczkowski W. Obrzęk przy zatruciu tlenkiem węgla	379
Koral A. Kilka uwag o przebiegu i wynikach leczenia surowicą krupu i błonicy.	433
Chojko A. W sprawie leczenia kolki wątrobowej	441
Biro M. Zapalenie nerwu kulszowego, nerwoból kulszowy i histerya. Nowy objaw róż- niczkowy oraz kilka uwag o powyższych cierpieniach	460, 487, 510
Mintz S. Przyczynę do zachowania się czynności żołądka przy raku przełyku.	574
Groszlik S. Krwawienie z nerek niezmiennych	597, 627, 650, 673, 696
Piątkowski M. Przyczynę kazuistyczny do patologii gałęzi szylowej nerwu współ- czulnego	930, 957, 978
Goldflam S. O porażeniu rodzinnem napadowym	1002, 1030, 1050
Wojnicz A. Leczenie plamicy krwawej surowym szpikiem kostnym	1007
Bychowski Z. Przypadek płasawicy miękkiej czyli paralitycznej oraz kilka uwag o isto- cie płasawicy wogóle	1080, 1104
Ołtuszewski W. Piąty przyczynek do nauki o zboczeniach mowy	1098, 1126, 1146
Sterling S. Maść salicylowa w goście stawowym	1170
Tumowski A. Przypadek nerwicy urazowej oraz kilka uwag o znaczeniu praktycznem tego cier- pienia	1198

B. Choroby chirurgiczne, krtani, nosa i uszów.

Trzebiecky R. Przyczynek do kazuistyki rzadszych umiejscowień torbieli skórzastych	144, 168
Kosiński J. Cięcie przełyku.	192, 216
Heryng T. Autopskopia krtani i tchawicy podług Kirssteina. Jej rozwój, technika i znaczenie dyagnostyczne	241, 262, 286
Zagórski K. O znieczuleniu ogólnem i miejscowem	355, 383
Guranowski L. Przypadek nekrozy błędnika	415
Obaliński. Dalszy przyczynek w sprawie zupełnego wyłączenia pętli jelitowej	715
Sołowiejczyk A. 1000 przypadków narkozy chloroformowej przy pomocy przyrządu Junke'a ulepszonego przez firmę angielską Krohne i Sesemann	728, 763
Pękosławski L. Przypadek raka skórno-śluzowego twarzy, wyleczonego po zastosowaniu glist- nika pospolitego czyli ziela jaskółczego (<i>Ectr. Chelidonii majoris</i>).	748
Kossobudzki Sz. O leczeniu ran zakażonych, zwłaszcza zgorzelińowych tak zwaną gliceryną terebenową	786, 818
Heiman T. Z kazuistyki powikłań śmiertelnych spraw ropnych w narządzie słuchowym i z chirurgii tychże powikłań.	810, 838, 858, 882, 915
Lesnobrodzki A. O rezeceyli przewodów nasiennych z powodu przerostu gruczołu krokowego	910
Heiman T. Przypadek zapalenia ropnego jamy Highmora i zatok czołowych. Ro- pień mózgu. Śmierć.	1175

C. Akuszerya i choroby kobiet.

Winawer A. Przyczynę do kazuistyki zropiałych torbieli więzadła szerokiego (przy- jajnika). Wycięcie torbieli. Wyzdrowienie	1, 25, 48, 77
Kranze L. Całkowite wrodzone wypadnięcie macicy u noworodka. Tarń dwudzielną	52, 72
Kraków K. Przypadek poczęcia oraz porodu przez przetokę szyjowo-pochwową tylną	465, 484
Jasiński K. <i>Koeliotomia vaginalis posterior</i>	762, 790
Stępkowski Fr. 12 przypadków otwarcia jamy otrzewny przez cięcie brzuszne z powo- du przewlekłych chorób przydatków macicy	834, 863, 887
Jasiński K. Torbiel wielokomorowa jajnika prawego. Wypadnięcie całkowite macicy. Owaryotomia i przyszycie macicy do przedniej ściany brzucha	937
Kaufman M. W sprawie zakażenia rzerzączkowego u kobiet	1026, 1055
Kraków K. Przypadek przewlekłego wynicowania macicy wyleczonego sposobem Frie- s-Bockendahl'a	1152

D. Syfilidologia i choroby skórne.

Sonnenberg. Przyczynę do sprawy powstawania wykwitów skórnych po zewnętrznem stosowaniu jodoformu	104
Kozerski A. Kość promieniowa dotknięta późnym przymiotem zdjęta sposobem Rön- gen'a	243
Kozerski A. 10 przypadków owrzodzeń goleni leczonych z zastosowaniem metody Mannigoldt'a	309, 335, 361

E. Oftalmologia.

Mitvalsky J. O zapaleniu łepięzowem łączniwy	691, 717
--	----------

F. Epidemiologia.

Szwajcer J. O ruchu chorych w szpitalu Zapasowym. 91, 188, 283, 399, 501, 617, 712, 807, 927, 1022, 1119, 1239	
---	--

G. Balneologia.

Dymnicki J. Sprawozdanie XXXIX z czynności lekarskiej u zdrojowiska w Busku w czasie pory zdrojowej w r. 1896	402
Majkowski J. Wykaz chorób leczonych w letnim szpitalu Św. Mikołaja i zakładzie wód mineralnych w Busku podczas pory kąpielowej w r. 1896	456
Arnsztajn F. Przyczynę do leczenia otyłości zapomocą wewnętrznego i zewnętrznego stosowania solanki ciechocińskiej oraz kilka uwag o wewnętrznem użyciu so- lanki ciechocińskiej wogólności	532, 554

H. Higiena i bakteryjologia.

Palmirski W. Wyniki szczepień ochronnych według metody Pasteur'a w r. 1895	28
„ Wpływ różnych czynników fizycznych na surowicę przeciwbłoniczą	410
„ Przyczynę do morfologii i biologii zarazka dżumy	506
Sterling S. O metodzie Elsner'a wykrywania laseczników duru	535
Brunner J. Badania nad działaniem toksyn bakteryjnych i roślinnych. O mniemanem fermentacyjnem działaniu toksyn	621, 644, 668
Palmirski W. Wyniki szczepień ochronnych według metody Pasteur'a w r. 1896	906

I. Farmakologia kliniczna.

Bronowski S. O moczopędnem działaniu mleczanu strontu	6
Buzdygan M. Wpływ żelaza na wydzielanie soku żołądkowego	529
Poczobut J. W sprawie wzajemnego przeciwdziałania morfiny i atropiny	772
Klein S. Spostrzeżenia terapeutyczne. I. Euchiuina	1122

K. Fiziologia, patologia ogólna i anatomia patologiczna.

Wizel A. O nowoczesnych odkryciach w dziedzinie histologii układu nerwowego	390, 420
Ołtuszewski W. O znaczeniu ośrodków skojarzeniowych Flechsig'a dla badań nad rozwojem umysłu, mowy, psychologii mowy oraz nauki o niemocie	551, 577, 604
Krokiewicz A. Przypadki zejścia śmiertelnego z powodu zaburzeń w narządzie krążenia na podstawie materiału w prosektoryum szpitala głównego we Lwowie w ciągu roku 1894, 1895 i 1896	954, 983
Janowski W. O znaczeniu pierwotniaków w patologii przewodu pokarmowego u ludzi	1074
Brunner W. O zachowaniu się zawartości wody i metali alkalicznych we krwi w zapaleniu nerek. Przyczynek do objaśnienia powstawania mocznicy	1194, 1218
Janeczek A. Przyczynek do kazuistyki potworków ludzkich	1225

II. WYKŁADY KLINICZNE.

Maas H. Ropne zapalenie torebki tłuszczowej nerki str. A Leśniowski.	557
Delorme i Mignon. O nakłóciu i cięciu osierdžia str. A. Leśniowski	582, 608, 633
Kossmann. O leczeniu poronień str. F. Stępkowski	794

III. KRYTYKA i BIBLIOGRAFIA.

Zahorski W. Cesarzskie Towarzystwo Lekarskie Wileńskie 1805—1895 ocenił H. D.	69
Cybulski N. Fiziologia człowieka, ocenił S. Łagowski	90
Gilles de la Tourette. Histeria (w opracowaniu dra A. Puławskiego) ocenił A. Wizel	210
Erlicki A. Wykłady kliniczne o chorobach umysłowych ocenił K. Rychliński	275
Janowski. O znaczeniu dyagnostycznym i prognostycznym dokładnego badania tętna ocenił W. Bruner.	481
Sędziak J. Choroby nosa, jego zatok oraz jamy nosogardzielowej, ocenił Z. Srebrny	639, 657

IV. ODCINEK.

Wszębor J. Nowy szpital ogólny w Hamburgu (Eppendorf)	112, 132, 155, 184
Leonhardi F. Zwroty w lecznictwie w naszym stuleciu	663, 686
Skowroński R. Zdrowotna gimnastyka szwedzka	827, 874, 990, 923
Biernacki E. Libawa jako kurort morski	854
Hryniewski T. Próba ogólnej charakterystyki chorób zakaźnych i wynikającego z nich pojęcia odporności	948
Q. W sprawie urządzeń bezpłatnej pomocy lekarskiej.	972
Z spraw bieżących.	1187, 1210

V. SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ TOWARZYSTW
PROWINCYONALNYCH.

Sprawozdanie roczne z Cesarzskiego Towarzystwa Lekarskiego Wileńskiego za r. 1896	374
Z posiedzeń towarzystwa Wileńskiego	451, 500

VI. SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO
WARSZAWSKIEGO.

Z dn. 29 grudnia r. z. 1) D o w n a r o w i c z ó w n a—Przedstawienie chorego z t. zw. <i>spasmus saltatorius</i> . 2) B o r y s s o w i c z. W sprawie torbieli międzywładzowej przedstawionej na posiedzeniu z d. 29 IX 1896. 3) Prof. K o s i ń s k i — Cięcie przełyku	110
„ 19 stycznia r. b. 1) G e p n e r (syn) — Przedstawienie dziecka z obustronnym <i>cryptophthalmus</i> . 2) D m o c h o w s k i— <i>Hydrops antri Highmori</i>	181
„ 26 „ 1) S t e i n h a u s—Zmiany w siatkówce przy zatruciu fosforem	183
„ 3 lutego: 1) J a s i ń s k i—Przyczynek do chirurgii moczowodów. Transplantacja moczowodów do кишки prostej z powodu wrodzonego wynicowania pęcherza moczowego. 2) M a r k u s f e l d — O przyczynie guziczkowatego rozszczepu włosów (<i>trichorrhexis nodosa</i>) z przedstawieniem hodowli i preparatów	272
„ 16 „ 1) S t a n k i e w i c z — Przedstawienie preparatu nowotworu złośliwego nerki. 2) B i e r n a c k i— <i>Myelopathia endourteriitica acuta</i> z przedstawieniem preparatów	299

z d. 23 lutego	1) D o b r o w o l s k i — Przedstawienie: a) preparatu pierwotnego włóknikowego zapalenia oskrzeli, powikłanego wrodzonymi brodawczakami krtani, b) przedstawienie preparatów brodawczaków krtani. 2) R e i c h m a n — O wpływie chorób dróg żółciowych na czynność ruchową żołądka. S z t e m b a r t h: — b) <i>Amputatio supravaginalis uteri</i> . b) <i>Sectio caesarea</i> z powodu zwężenia miednicy .	345
z d. 2 marca:	1) Prof. K o s i Ń s k i — przedstawienie: a) chorej po operacji gastroenteroanastomozy z powodu raka żołądka, b) preparatu torbieli skórastej jajnika, c) preparatu <i>nephropylitidis calculosae</i> . 2) N e u g e b a u e r — przedstawienie: a) kamienia moczowego utworzonego dokoła dwóch szpilek do włosów, b) macicy wyciętej z powodu licznych włókniaków. 3) B r e g m a n — przedstawienie chorego z <i>haematomyelia centralis</i> i porażeniem typu B r o w n - S é q u a r d ' a . 4) K r a u z e — przedstawienie chorego ze stwardnieniem przedniej ściany brzucha. 5) G u r a n o w s k i — przedstawienie chorego po przebytej <i>panolitis duplex</i> . 6) S é k o w s k i — przedstawienie preparatu palucha oderwanego gwałtownym działaniem siły zewnętrznej. 7) S z t e y n e r — przedstawienie chorego po odjęciu całej kończyny górnej. 8) H e i m a n — Z kazuistyki powikłań chorób ucha i z chirurgii tychże powikłań .	429
„ 16 „	1) K r a j e w s k i — przedstawienie chorej po operacji naczyń jamistej (<i>angioma cavernosum</i>) prawej kości czołowej. 2) N e u g e b a u e r — przedstawienie chorego z wnetrostwem przechodniem (<i>kryptorchismus temporarius</i>). 3) S t a n k i e w i c z — przedstawienie dwóch kamieni nerkowych oraz preparatu <i>hydrocoele bilocularis</i> . 4) Dalszy ciąg rozpraw z powodu odczytu H e i m a n a p. t.: Z kazuistyki powikłań chorób ucha i z chirurgii tychże powikłań	476
„ 30 „	1) G a b s z e w i c z — przedstawienie: a) nerki wyciętej z powodu gruźlicy, b) chorego po dokonaniu przeszczepienia według metody T h i e r s c h ' a . 2) K r a j e w s k i — przedstawienie chorego po wycięciu krtani. 3) N e u g e b a u e r — przedstawienie: a) mężczyzny z typowym infantylizmem, b) noworodka z obustronnym wnetrostwem. 4) G e p n e r (syn) — przedstawienie chorego z nowotworem złośliwym łącznicy. 5) H e i m a n — przedstawienie chorego ze zwężeniem przewodu słuchowego zewnętrznego. 6) G e p n e r (syn) — przedstawienie czterech operowanych przypadków wysokiej krótkowzroczności	521
z d. 6 kwietnia:	1) E. Z i e l i Ń s k i — przedstawienie trzech preparatów tętniaków aorty i jednego tętnicy śledzionowej. 2) G u r a n o w s k i — Przypadek zgorzeli błędnika z przedstawieniem preparatu .	593
„ 21 „	1) N e u g e b a u e r — przedstawienie t. zw. „Vogelkopfknahe“. 2) P r u s z y Ń s k i — Zarazek dżumy. 3) A r n s t e i n — O losie chorych, którzy przebywali t. zw. samoistne zapalenie opłucny .	615
„ 27 „	1) K r a j e w s k i — przedstawienie: a) preparatu macicy z licznymi włókniakami usuniętej przez pochwę, b) chorego po dokonaniu wycięcia drugiej gałęzi nerwu trójdzielnego. 2) N e u g e b a u e r — przedstawienie preparatu ełazy pozamacicznej. 3) S z u m l a Ń s k i — Złóg wapienny w uchu zewnętrznym jako powikłanie przewlekłego ropnego zapalenia ucha średniego. 4) S é d z i a k — O wynikach leczenia operacyjnego wyrostki adenoidalnych.	709
z d. 4 maja:	1) H a l p e r n — przedstawienie chorego z niezwykle postacią przymiotu. 2) K r a j e w s k i — O leczeniu operacyjnym wypadnięcia odbytnicy. 3) P r z e w o s k i — przedstawienie preparatów: a) dwóch uchyłków tchawicy, b) <i>chylangioma cysticum mesenterii</i> .	730
„ 18 „	1) F r e n k e l — przedstawienie nadmiernie otyłego dziecka. 2) C e t n a r o w i c z — przedstawienie przypadku guza złośliwego oczodołu. 3) S t a n k i e w i c z — przedstawienie trzech przypadków stopy zspotałej. 4) M e y e r s o n i P r z e w o s k i — Przypadek. a) niezwykle guza gardzieli, b) pęcherza kostnego w nosie. 5) P r z e w o s k i — a) <i>Va'vula v. cavae superioris</i> , b) z dziedziny etyologii tętniaków .	781
„ 25 „	1) Prof. K o s i Ń s k i — przedstawienie preparatu wyciętej śledziony. 2) O ł t u s z e w s k i — przedstawienie chorej z wrodzonym brakiem podniebienia twardego i miękkiego poddanej systematycznemu leczeniu mowy. 3) P r z e w o s k i — Jeszcze w sprawie jajnika w torbieli spostrzeganego przez B o r y s s o w i c z a . 4) P r z e w o s k i — przedstawienie preparatów anatomo-patologicznych. 5) G r o s g l i k — Odsłoina w cewce .	804
z d. 1 czerwca:	1) K r a k ó w — przedstawienie przypadku zupełnego wycięcia macicy. 2) K r a j e w s k i — przedstawienie chorego po usunięciu guza rakowatego na szyi. 3) B r. S a w i c k i — przedstawienie: a) chorej ze znacznym zmniejszeniem prawego ramienia, b) dziecka z naczyniakiem twarzy leczonym za pomocą wysoku. 4) S t a n k i e w i c z — przedstawienie chorego z <i>hydrops antri Highmori</i> . 5) G r u n d z a c h — przedstawienie chorej ze zwężeniem bliznowatym odźwiernika i rozstrzeni następczą żołądka. 6) Prof. B r o d o w s k i — przedstawienie: a) preparatu ciąży jajowodowej, b) przypadku <i>pericarditis seroso-fibrinosae</i> z następczą <i>periaortitis purulenta perforativa</i> , c) w sprawie spostrzeganego przez B o r y s s o w i c z a przypadku jajnika w torbieli .	849

z d. 15 czerwca:	1) G e p n e r (syn) — przedstawienie chorego z gruźlicą łącznicy. 2) B i r o — przedstawienie chorego na rwę kulszową ze skrzywieniem zmiennem kręgosłupa. 3) S r e b r n y — przedstawienie chorego z guzem w jamie nosowej. 4) O ł t u s z e w s k i. — Znaczenie ośrodków skojarzeniowych F l e c h s i g' a dla badań nad rozwojem inteligencji, psychologią mowy i niemota	853
„ 22 „	1) B a c z k i e w i c z — przedstawienie niezwykle otyłego dziecka. 2) S t a n k i e w i c z — przedstawienie preparatu gruczolaka sutki. 3) B o r y s s o w i c z. — Plastyka zwężonego kanału szyi i ujścia zewnętrznego macicy. 4) B i e r n a c k i. — Sedymentacja krwi jako kliniczna i biologiczna metoda badania	871
z d. 14 września:	1) Prof. M. N e n c k i. — O księgossuzu. 2) D o b r o w o ł s k i — przedstawienie chorego na „zarazę racic“. 3) P o l a k. — Wpływ skupienia ludności na śmiertelność z chorób zakaźnych	921
„ 21 „	1) G a b s z e w i c z — przedstawienie chorego z nogą końsko-szpotałą wrodzoną. 2) S t a n k i e w i c z — przedstawienie nerki wyciętej z powodu krwimoczcu. 3) M a r k u s f e l d. — O leczeniu objawów t. zw. parasyfilitycznych	992
„ 28 „	1) N e u g e b a u e r — przedstawienie: a) wiązki macicznego wyrobu włóściastkiego b) preparatu torbieli jajnika, c) przypadku ciąży pozamacicznej. 2) K r a k ó w — przedstawienie preparatu macicy z włókniako-mięśniakiem. 3) G e p n e r (syn) — przedstawienie chorego z cholestearynowym osadem na tęczówce. 4) Dalszy ciąg dyskusji z powodu odczytu M a r k u s f e l d a p. t. O leczeniu objawów t. zw. parasyfilitycznych	994
z d. 5 października:	1) N e u g e b a u e r — przedstawienie kobiety ciężarnej z obumarłym od pięciu miesięcy płodem. 2) K o z e r s k i — przedstawienie chorego dotkniętego <i>urticaria bullosa</i> albo <i>dermatiti le herpetiformi</i> D u e h r i n g' a. 3) C i e c h o m s k i — przedstawienie chorego po przewiązaniu tętnicy szyjowej wspólniej. 4) J. K r a m s z t y k — przedstawienie dziecka z przypuszczalnym wylewem krwawym do mózgu. 5) C i a g l i Ń s k i i J. K r a m s z t y k. — Wylew krwi do mózgu u dziecka. Historya choroby oraz przedstawienie preparatów anatomopatologicznych	1039
„ 19 „	1) N e u g e b a u e r — przedstawienie donoszonego obumarłego płodu ciąży zamacicznej. 2) K r a u z e — przedstawienie dziecka po osteotomii nad kłykiem wewnętrznym uda z powodu zmian krzywiczych. 3) K o z e r s k i — przedstawienie niezwykłego przypadku świerzby. 4) H e i m a n — przedstawienie chorego po trepanacji wyrostka sutkowego. 5) K. Z i e l i Ń s k i — przedstawienie preparatu mózgu z wodogłowiem	1065
„ 26 „	1) S o ł o w i e j e z y k — przedstawienie: a) chorej po zeszczeniu nerwów i ścięgien na przedramieniu, b) chorego po wyłuszczeniu całej kończyny górnej. 2) B r. S a w i c k i — przedstawienie chorej po przewiązaniu tętnicy oraz zeszczeniu nerwu i ścięgien na przedramieniu. 3) Prof. B r o d o w s k i — Uzupełnienie demonstracji mózgu okazanego na posiedzeniu poprzednim przez K. Z i e l i Ń s k i e g o. 4) S o k o ł o w s k i. — O stosunku cierpień górnego odcinka dróg oddechowych do niektórych ogólnych zaburzeń ustroju	1107
z d. 2 listopada:	1) S o ł o w i e j e z y k — przedstawienie chorego z mięsakiem kończyny dolnej. 2) K ę p i Ń s k i — przedstawienie chorego po wydobyciu ciała obcego z oka. 3) B i e r n a c k i. — Etiologia i istota nerwic czynnościowych	1162
z d. 16 listopada:	1) N e u g e b a u e r — przedstawienie chorej z ciążą zewnątrzmaciczną. 2) B r. S a w i c k i — przedstawienie chorej po wyjęciu mięśnia mostko-sutkoobojczykowego z powodu skrzywienia głowy. 3) O ł t u s z e w s k i. — Piąty przyczynek do nauki o zboczeniach mowy ze szczególnem uwzględnieniem afonii spastycznej	1228
z d. 30 listopada	1) N e u g e b a u e r — przedstawienie preparatu ciąży zewnątrzmacicznej. 2) M i k l a s z e w s k i — przedstawienie chorej z przepukliną lędźwiową. 3) K r a j e w s k i — przedstawienie nowych przyrządów chirurgicznych. 4) K o z e r s k i — przedstawienie chorego z <i>xeroderma pigmentosum</i> 5) H e i m a n — przedstawienie dziecka po trepanacji wyrostka sutkowego. 6) B r. S a w i c k i — przedstawienie preparatów włókniaków macicy. 7) N e u g e b a u e r — O ciałach obcych w macicy	1229

VII. SPRAWOZDANIA ZE ZJAZDÓW.

Z III-go dermatologiczno-syfilitologicznego międzynarodowego zjazdu w Londynie (4—8 VIII 1896) przez A. K o z e r s k i e g o	41, 66, 87
Zjazd syfilitologów w Petersburgu, z urzędowych sprawozdań ubożył J. M a j k ó w s k i	203, 233, 251, 301, 325, 350
Z 18-go zjazdu balneologów w Berlinie ubożył J. M a j k ó w s k i	525, 546, 570
Z XII-go zjazdu międzynarodowego w Moskwie	968, 1017, 1042, 1067, 1086, 1110, 1035, 1292, 1231

VIII. KORESPONDENCYE „MEDYCYNY“.

Polaka J. Z powodu sprawozdania o wystawie higienicznej.	43
Gaszyńskiego S. O leczeniu posocznicy połogowej zapomocą surowicy przeciwpaciorkowcowej.	139, 163
Alchimowicza K. W sprawie lekarzy gminnych.	256
E. K. W sprawie prostowania garbów według Calot'a.	1164

IX. STRESZCZENIA ZBIOROWE.

O drożdżach chorobotwórczych, podał A. Ż.	733, 755
Dotychczasowe wyniki leczenia tuberkuliny TR., podał K. Zaleski.	898

X. ŻYCIORYSY.

Emildu Bois-Reymond (wsp. pośm.)	141
Halban Leon (wsp. pośm.)	259
Prof. Włodzimierz Brodowski.	279
Prof. Marcelli Nencki.	282
Stanisław Krysiński (wsp. pośm.), podał K. Rychliński.	1140

XI. NEKROLOGIA.

Strauss Izidor 22. — Du Bois-Reymond 22. — Zaleski Józef 22. — Antoniewicz Aleksander 167. — Neyman 167. — Rześnicki Otton 167. — Spencer Wels 191. — Wolff Aleksander 215. — Halban Leon 238. — Pietrzykowski Józef 285. — Stenemark Aleksander 285. — Zadrowski Feliks 285. — Ługowski Stanisław 378. — Malhomme Celestyn 432. — Wasowicz Feliks 432. — Nieszkowski Zdzisław 714. — Wyczalkowski Wincenty 714. — Chudziński 714. — Oertel Max Józef 785. — Preyer Wilhelm 785. — Hoffman Edward 928. — Przybylski Wacław 929. — Andrzejewski Jan 1049. — Hindemith Aleksander 1049. — Daniłko Stanisław 1049. — Heidenhain 1049. — Walentowicz Andrzej 1121. — Chałgasiewicz Marek 1121. — Makowiecki Bolesław 1121. — Tiger Grzegorz 1121. — Mikulski 1121. — Sawicki Jan Wacław 1169. — Biegański Aleksander 1216.

XII. STRESZCZENIA I WYCIĄGI.

Adenoidalne wyrośla w jamie nosogardzieli-jako przyczyna chorób (Zimmermann).	680	Bakteryologiczne badania nad wścieklizną (Bruschettini).	656
Aglutynacyjne działanie surowicy duru brzusz-nego (Fraenkel i Otto).	1015	Bakteryologiczne rozpoznanie zapalenia na-gminnego opon mózgowych zapomocą nakłócia lędźwiowego (Holdsheim).	39
Alloksurowych ciał wydzielanie (Luetje).	1011	Bakteryologiczne różnice dwóch przypadków <i>piedrae nostralis</i> (Trachsler).	516
Alloksurowych zasad i kwasu moczowego wy-dzielanie pod wpływem związków wy-ciągowych mięsa (Stranuss).	536	Barlow'a choroba (Meyer).	395
Antylenkozydyny wytwarzanie u królików uodpornionych przeciw gronkowcom ropotwórczym (Deuys i Van de Velde).	656	Basedow'a choroby leczenie operacyjne (Abadie).	775
Antytoksyczne i lecznicze działanie krwi krwi ludzkiej po przebytych chorobach za-kaznych (błonica, odra, zapalenie płuc i róża). (Huber i Blumenthal).	940	Basedow'a choroby patogeniza z punktu widzenia chemicznego (Hutchinson).	569
Antytoksyczna tężca (Donitz).	1038	Bezład leczenia zapomocą ćwiczeń równowa-żących (Jacob).	1095
Aseptycznego leczenia ran udoskonalenie (Mi-kulicz).	704	Bezład leczenia zapomocą wyrobienia nowych kojarzeń (Frenkel).	1095
Bakterii przechodzenie przez ściany kiszec (Bosci Blanc).	803	Bezład postępujący jako postać niezwykłego cierpienia rodzinnego (Homen).	1070
Bakteryobójczych związków z białych ciałek krwi uwalnianie (Bail).	1156	Bezład postępujący; w sprawie patogenyzy ogniskowych przy nim cierpienie (Mura-tow).	1070
		Bezład postępujący u kobiet (Greidenberg).	1071
		Bezład postępującego etylogia (Krafft-Ebing).	971

		Stron.
Bezwładu postępującego obłąkanych patogeneza i różnica od pokrewnych postaci chorób umysłowych (B i n s w a n g e r)		232
Białka zawartość w przesiekach i wysiękach pod względem rozpoznawczym (R u n e b e r g)	1069	472
Białkomocz i zapalenie nerek przewlekłe u dzieci (H e u b n e r)	942	870
Biegunki przy cierpieniach narządu oddechowego (V i o l i)	1113	1140
Biegunki u stawców czynniki chorobowe swoiste (E s c h e r i c h)	1141	1140
Blonicy i dyfteroidalnych zapaleń gardzieli, rozpoznawanie kliniczne (V i e r o r d t)	448	1140
Blonicy leczenie surowicą swoistą w peszteniaku szpitalu dla dzieci (B ó k a y)	613	1115
Bloniczego lasecznika szybkie rozpoznawanie (Schanz)	224	1114
Brzuszne cięcia wtórne (Noltschin)	1234	1114
Brzuszej jamy otwieranie od strony pochwy (S t e f f e c k)	724	1114
C a l o t ' a metoda leczenia garbu (K i a u s e)	612	
C a l o t ' a sposób leczenia garbu (L a n g e)	496	
Cesarские cięcia i rozszerzenie wskazań do niego przy miednicy ściśnionej (O l s h a u s e n)	1206	
Cewki zapalenie rzeżączkowe u dzieci (I m e r w o l)	1141	
Chemizm komórki i jej wytwory rozpuszczalne (B u c h n e r)	445 i 467	
Chirurgia żołądka głównie przy nowotworach złośliwych (E w a l d)	1034	
Chłonnych gruczołów szyjowych gruźlicze zapalenie u dzieci (L a s e r)	707	
Cholera—czynne uodparnianie ludzi (K o l l e)	498	
Ciało obce wśród błon worka płodowego (G m e i n e r)	1132	
Ciąża, poród i połóg pod wpływem ostrych chorób zakaźnych (Jakub)	1239	
Ciąży zewnątrzmacicznej i jej następstw leczenie elektrycznością (N e d o r o d o f f)	1238	
Ciąży zewnątrzmacicznej powstawanie (S t r a s s m a n n)	1059	
Ciężarnych wmyłoty uporczywe leczone tamponowaniem gazą szyi macicznej (K e h r e r)	396	
Cukromoczu pokarmowego etyologia (S t r u e m p e l l)	62	
Cukrzyca (P a v y)	1067	
Cukrzycy udzielanie się (O p p l e r i K u e l e)	40	
Cynamonowy kwas w leczeniu gruźlicy (H e u s s e r)	964	
Czaszki uszkodzenia w ocenie sądowo-lekarskiej (P u p p e)	1178	
Czuciowych zaburzeń topografia przy władzie (M a r i n e s c o)	1185	
Dławiec paciorkowcowy tchawicy przy septycznej postaci płonicy (P o s p i s c h i l l)	590	
Duru brzuszego etyologia (R e m l i n g e r i S c h n e i d e r)	367	
Duru brzuszego rozpoznawanie metodą W i d a l ' a (W i d a l, B r e n e r, H a e d t k e, F r a e n k e l, R o c c o J e m m a)	130	
Duszniczy bolesnej leczenie jodem (V i e r o r d)	946	
Dwunastnicy sondowanie (H e m m e t e r)	398	
Dyabetyków krwi łatwy sposób odróżniania (W i l i a m s o n)	915	
Dyagnostyczna wartość próby W i d a l ' a	684	
Dyastatycznym zaczynem leczenie (L e o)		232
Dyeta zdrowotna (D a p p p e r)		472
Dyfteroid płonicy i jego leczenie (H i r s c h f e l d)		870
Dzieci biegunki przy cierpieniach narządu oddechowego (V i o l i)		1140
Dzieci, przyczynę do nauki wymianę związków fosforu (K e l l e r)		1140
Dzieci ropne zapalenie płucny (H a j e c h)		1115
Dzieci tętno niemiarowe (C o m b y)		1114
Dzieci tężyczka (E s c h e r i c h)		1114
Dzieci zanik pierwotny; zmiany anatomopatologiczne błony śluzowej żołądka i kiszek (F e d e)		1140
Dzieci zapalenie cewki rzeżączkowe (I m e r w o l)		1141
Dzieci zapalenie nerek przewlekłe i białkomocz (H e u b n e r)		1113
Dzieci zdrowie i rozwój fizyczny pod wpływem pracy szkolnej (P a u l i)		1110
Dzieci żołądka pojemność (P f a u n d l e r)		1138
Dżuma (M i e c z n i k o w)		971
Dżuma a szczepienia ochronne przeciw niej (L u s t i g i G a l e o t t i)		729
Dżumy badanie (W y s s o k o w i c z i Z a b o ł o t n y)		893
Dżumy badanie w Bombaju		426
Dżumy epidemia w Bombaju		492
Dżumy epidemia w Hongkongu w 1894 r. (A o y a m a)		128
Dżumy leczenie zapomocą surowicy swoistej (Y e r s i n)		158
Ekscemy u dzieci leczenie (D u o n g e s)		109
Elektrycznością leczenie ciąży zewnątrzmacicznej i jej następstw (N e d o r o d o f f)		1238
Enuresis etyologia i leczenie (K ö s t e r)		373
Eozynofilowe ciątki we krwi przy trichinosis (T h a y e r)		1042
Ergotyna w gruźlicy płuc (C r o c q)		1021
Etyologia cukromoczu pokarmowego (S t r u e m p e l l)		62
Etyologia duru brzuszego (R e m l i n g e r i S c h n e i d e r)		367
Etyologia gośca stawowego ostrego (R i v a)		943
Etyologia melanize (S w o b o d a)		298
Eukaina B w okulistyce (S i l e x)		297
Fizjologia patologiczna mózdzku (R u m m o)		535
Fizjologii, farmakologii i patologii do medycyny praktycznej stosunek (S a n d e r)		968
Forforu związków wymiana u dzieci (K e l l e r)		1140
Fotografowanie i mierzenie miednicy zapomocą promieni X (P i n a r d i V r a n i e r)		1231
Garbu leczenie operacyjne według C a l o t ' a (L a n g e)		496
Garbu leczenie metodą C a l o t ' a (K r a u s e)		612
Gastritis ulcerosa (N a u w e r c k)		1016
Gastroptoz (K u t t n e r i D y e r)		682
Główki wyprawdzania przy porodzie najlepszy sposób w celu uniknięcia rozdarcia kroczu (H a g o p o f f)		1036
Gonokoków hodowanie i jad (W a s s e r m a n n)		919
Gośca stawowego ostrego etyologia (R i v a)		943
Glycosuria alimentaria po wypiciu piwa (K r e h l)		1064
Grasica karmienie przy wolu (R e i n b a c h)		521
Grasicy patologia (S i e g e l)		520
Grasicy czynność i zmiany chorobowe (B i e d e r t)		750

		Stron.
Gruźlica napięstka (Mondan)	57	Krocza plastyka wtórna (Choiłmogorow) 1238
Gruźlicy chirurgicznej w ogólności leczenie zo szczególnem uwzględnieniem gruźlicy kości i stawów (Lannelongue)	969	Krwi dyabetyków odróżniania łatwy sposób (Williamson) 459
Gruźlicy drogi rozszerzania się (Fluegge)	1181	Krwi własności chemiczne (Loevy i Ri- chter) 1227
Gruźlicy etiologia z uwzględnieniem dziedzicz- ności i zaraźliwości (Crocq)	1020	Krwotocznego usposobienia przypadek z wy- naczynieniem krwi w mózgu (Berg- grün) 1013
Gruźlicy i innych chorób zakaźnych leczenie oksytoksynami (Hirschfelder)	517	Krwotoków przy łożysku przodującym lecze- nie (Charles) 1037
Gruźlicy leczenie kwasem cynamonowym (Heusser)	964	Krztusiec (Ritter) 319
Gruźlicy leczenie teraźniejsze (Leiden)	1042	Krzywica i zależność jej od wilgotności sto- sunkowej (Hagen-Torn) 728
Gruźlicy leczenie racjonalne (Droзда)	1048	Ksantynowych zasad i kwasu moczowego za- wartości w moczu znaczenie rozpoznaw- cze (Brandenburg) 180
Gruźlicy leczenie środkami odciągającymi (Crocq)	1024	
Gruźlicy otrzewny leczenie laparotomią (Mon- ti)	1118	Laparotomia w gruźlicy otrzewny (Monti) 1118
Gruźlicy płuc leczenie ergotyną i azotauem srebra (Crocq)	1021	Leczenie i etiologia enuresis (Köster) 733
Gruźlicy płuc leczenie ichtyolem (Fraen- kel)	540	Leczenie następce zapalenia płuc (Aron) 372
Gruźlicy postać guzowata (Askaniazy)	1062	Leczenie operacyjne przewlekłego wrzodu żo- ładka (Mikulicz) 844
Gruźlicze zapalenie gruczołów chłonnych szy- jowych u dzieci (Laser)	707	Leczenie parą (Sniegirew) 1233
Gruźlicze zapalenie opon mózgowych u dzie- ci leczenie przekłóciem lędźwiowem (Ranke)	1025	Leczenie zaczynem dyastatycznym (Leo) 232
		Leczenie zapalenia wyrostka robaczkowego (Beck) 201
	61	Leukoderma syphiliticum (Dreysel) 207
		Lędźwiowe nakłócie jako środek rozpoznaw- czy zapalenia nagminnego opon mózgo- wych (Holdheim) 39
II <i>Hallux valgus</i> (Duplay)	1088	Łonowe cięcie (Varnier) 1202
Hipnotyzm i sugestia w stosunku do medycy- ny sądowej chorób umysłowych (Bern- heim)	1088	Łożyka usadowienie a położenie płodu (Mur- doch Cameron) 1237
Hipnotyzm w chorobach umysłowych (To- karski)	297	Łożyisko przodujące, leczenie krwotoków przy niem (Charles) 1037
Holokokaina, nowy środek znieczulający (Taeuber, Kuthé)	540	
Ichtyl w gruźlicy płuc (Fraenkel)	1119	Macicy błony śluzowej nieżyt leczony kwa- sem mlecznym (Ilkiewicz) 1133
Intubacja poza błonią (Bockay)	918	Macicy całkowite wycięcie przez pochwę (Doeyen) 1234
Jaglicy leczenie (Kuhnt)	917	Macicy i przydatków cierpień posocznicowych leczenie trzebieniem brzuszkiem Jon- nesco) 1237
Jaglicy leczenie przy pomocy rozczyńców jodu (Nieznamow)	1134	Macicy i przydatków wycinanie przez pochwę z powodu ciężkich przewlekłych cier- pień tychże (Leopold) 724
Jajowodów przecięcie w celu wywołania nie- płodności (Kehrer, Beuttner, Fritsch, Arendt)	1017	Macicy mięśniaków leczenie operacyjne (Clar- ke) 1233
Jądra komórkowego wyniszczenie (Łukja- now)	17	Macicy mięśniaków leczenie operacyjne przez całkowite wycięcie tejże od strony po- chw (Leopold) 724
Jelit niedrożność pooperacyjna (Avenot)	12	Macicy przydatków sprawy zapalne, zmiany położenia i nowotwory a cięcie po- chwowe (Duchrassen, Martin) 1204
Jelit uwięźnięcie w wewnętrznych uchyłkach otrzewny (Aschoff)	945	Macicy raka leczenie operacyjne (Gubarew) Macicy sączkowanie katgutem (Schmelz) 1236
Jodu stosowanie w cierpieniach układu krwio- nośnego, a zwłaszcza duszniczy bolesnej (Vierordt)	592	Macicy spoistość i sprężystość (Sonntag) 1236
	1085	Marskości wątroby postaci kliniczne (Chauf- fard) 1043
III Kamiey nerkowej leczenie wewnętrzne (Men- delsohn)	1137	Marskości wątroby u pijaków etiologia (Lan- cercaux) 1064
Kamiey żółciowej leczenie zapomocą dreno- wania przewodu wątrobowego (Kehr) Karmienie piersią i odżywianie sztuczne (E- scherich, Schlosmann)	776	Marskość i ostry żółty zanik wątroby (Kahl- den) 1063
Kaszel nerwowy (Schech)	1140	Materyi u ożłowieka przemiana pod wpływem słabych solanek (Noorden) 472
Kiszek i żołądka błony śluzowej zmiany anato- mo-patologiczne przy zaniku pierwot- nym u dzieci (Fede)	803	Melanai etiologia (Swoboda) 298
Kiszek zmiany przy zwężeniu lub zamknięciu ich światła i przechodzenie drobnoustro- jów przez ścianę kiszek (Borei Blanc)	1019	Meningococcus intracellularis (Heubner) 38
Klimatyczne leczenie suchot (Ziemssen)	445 i 467	Miednicie nieprawidłowych podział (LaTor- re) 1237
Komórek wytwory rozpuszczalne (Buch- ner)		Miednicę fotografowanie (Pinardi Varn- nier) 1231

Miesiączka zastępcza (Mars)	1210	Nerek zapalenie przewlekłe mięsiste i śródmiąższowe (Crocq)	1044
Mięsa związków wyciągowych wpływ na wydalanie kwasu moczowego i zasad alkalo- skowych (Strauss)	538	Nerek zapalenia przewlekłego patogeneza (Senator)	1044
Mięśni znużenie i oddechanie tkankowe (Joteyko)	296	Nerek zapalenia przewlekłego etiologia (Pawlinow)	1045
Migreny i nerwoból twarzy leczenie i rozpoznawanie (Giles de la Tourette)	178	Nerkowej kamicy leczenie wewnętrzne (Mendelsohn)	592
Mineralnych wód rozbiórów wartość (Rossmann)	203	Nerkowych złogów kwasu moczowego leczenie (Klemperer)	107
Mleka krowiego do kobiecego upodabnianie (Backhaus)	895	Nerwoból twarzy i migreny rozpoznawanie i leczenie (Giles de la Tourette)	178
Mleka składowe części dające początek kwasom powodującym zwiększone wydzielanie amoniaku u ssawców dotkniętych cierpieniami przewodu pokarmowego (Czerny i Keller)	871	Nerwowy kaszel (Schach)	776
Młodzieży wychowanie fizyczne (Palmerberg, Winogradowa)	1136	Nerwów wzrokowych zanik dziedziczny (Vehagen)	206
Mocznicy leczenie upustem krwi (Laache)	1045	Niedokrewności przyczyny samoistne (Charin)	1047
Moczowego kwasu i zasad ksantynowych w moczu znaczenie rozpoznawcze (Brandenburg)	180	Niedrożność jelit pooperacyjna (Adenot)	17
Moczowego kwasu złogów w nerkach leczenie (Klemperer)	107	Niemowląt odżywianie sztuczne (Dellevie)	39
Moczowego kwasu związków powstawanie i rozpuszczalność poza ustrojem i wewnątrz ustroju ludzkiego (Mordhorst)	563	Niepłodności wywoływanie zapomocą przeciwciała jajowodów (Kehrer, Beuttner, Fritsch, Arendt)	1134
Moczu kwaśność i określanie jej (Berlioz i Lepinois)	1046	Niestrawność wskutek wzruszeń (Rosenbach)	323
Moczu wydzielanie przy zimnicy (Mossé)	1043	Niestrawność nerwowa (Rosenheim)	1179
Mózgordzeniowe stwardnienie rozsiane (Redlich)	725	Nochy strach u dzieci (Braun)	778
Mózgordzeniowe stwardnienie wieloogniskowe dziedziczne oraz wieku dziecięcego (Eiehhorst)	727	Nosogardzielowej jamy wyrosła adenoidalne jako przyczyna chorób (Zimmermann)	680
Mózgordzeniowego płynu badanie chemiczne i bakteriologiczne (Concetti)	1117	Noworodków żółtaczka (Wermel)	1115
Mózgordzeniowego stwardnienia wieloogniskowego etiologia (Krafft-Ebing)	726	Nowotworów złośliwych 20 przypadków leczonych surowicą przeciwpaciorkowcą (Ziemacki)	962
Mózgordzeniowego stwardnienia wieloogniskowego patologia (Struempel)	725	Nowotworów złośliwych żołądka leczenie chirurgiczne (Ewald)	1034
Mózgordzeniowych opon zapalenia nagminnego rozpoznawanie (Heubner)	77	Odbytnicy rak (Quenn)	867
Mózgordzeniowych opon zapalenie śmiertelne i ostra rzeżączka (Fuerbinger)	77	Odbytu wypadnięcia w wieku dziecięcym leczenie (Schmeyer)	825
Mózgowych opon zapalenia gruzliczego u dzieci leczenie przekłóciem lędźwiowym (Ranke)	1085	Odcinające środki przy leczeniu grzylcy (Crocq)	1021
Mózgowych ropni rozpoznawanie różniczkowe (Oppenheim)	106	Oddechowego narządu cierpienia a biegunki (Violi)	1140
Mózgu komór bocznych przekłócie (Beck)	82	Oddechowego narządu zachowanie się podczas napadu padaczki (Bresler)	1186
Mózdzgu fizjologia patologiczna (Rummo)	536	Odżywianie chorych na serce (Hirschfeld)	944
		Odżywianie sztuczne niemowląt (Dellevie)	39
		Odżywianie sztuczne i karmienie piersią (Escherich, Schlossmann)	1137
		Odźwiernika, odbytnicy i przełyku rakowatych zwężeń leczenie (Czeru)	965
		Odźwiernika zwężenia pochodzenia wątrobowego (Tuffier i Marchais)	702
Nakłócie przy wodogłowiu (Monte, Falkenheim, Raczynski)	1116	Oka i ucha związek (Ostmann)	324
Napiętką grzylca (Mondan)	57	Okulistyka—enkaina (Silex)	297
Nasenny środek— <i>pellotinum</i> (Jolly)	180	Oksytoksyny w grzylcy i innych chorobach zakaźnych (Hirschfelder)	517
Natętna i urojen statych objawy (Pitres i Regis)	1067	Operacje w rękawiczkach (Mikulicz, Perthes)	704
Natętna leczenie (Dornbluth)	1068	Operowania wczesnego wartość przy zapaleniu wyrostka robaczkowego (Beck)	201
Natętna pewne stany (Vallon i Marie)	1068	Opłucny wysięk tętniasty (Fuchs)	1060
Natętna szczególna postać u dwóch osobników obarczonych dziedzicznie (Boucher)	1068	Opłucny zapalenie ropne u dzieci (Hajech)	1115
Nerek zapalenie przewlekłe i białkomocz u dzieci (Heubner)	1113	Opłucny zapalenie leczenie następcze (Aron)	372
Nerek zapalenia podział kliniczny, patogeneza i leczenie (Braul)	1043	Opon mózgordzeniowych zapalenia nagminnego rozpoznawanie (Heubner)	177
		Opon mózgordzeniowych zapalenie śmiertelne przy ostrej rzeżączce (Fuerbringer)	178

	Stron.
Opon mózgowych zapalenia rozpoznanie zapo- mocą nakłócia lędźwiowego (H o l d- h e i m)	39
Otrzewny gruźlica leczona leparotomią (M o n- t i)	1118
Otrzewny nieżytki, jako miejsce uwięźnięcia jelit (A s c h o f f)	12
Otrzewny zapalenia u kobiet leczenie chirur- giczne (W i n c k e l)	1208
Otyłości patogeneza (L e G e n d r e)	1046
Osteomalacja i organoterapia (S e n a t o r)	797
Paciorkowca róży swoistość (P e t r u s c h k y)	371
Paciorkowców obecność w pochwie kobiet ro- dzających (V a h l e)	1132
Padaczka (U n v e r r i c h t)	946
Padaczka, zachowanie się narządu oddechowe- go podczas drgawek (B r e s l e r)	1186
Para w celach leczniczych (S n i e g i e r e w)	1233
<i>Pellotinum</i> jako środek nasenny (J o l l y)	180
<i>Piedrae nostratis</i> dwa przypadki badane bakte- ryologicznie (T r a c h s l e r)	516
Piersią karmienie i odżywianie sztuczne (E- s c h e r i e h, S c h l o s s m a n n)	1137
Piwo jako przyczyna <i>glycosuriae alimentariae</i> (K r e h l)	1064
Plombowanie zębów mlecznych (R i t t e r)	728
Płodowy worek, ciało obce w nim (G m e i n e r)	1132
Płodu położenie a usadowienie łożyska (M u r- d o c h, C a m e r o n)	1237
Płodu w macicy po rozerwaniu jądra płodowego pozostawiania długotrwałego przypadku (A b u l a d z e)	991
Płonicy dyfteroid i jego leczenie (H i r s c h- f e l d)	870
Płonicy septycznej powikłanie dławcem paci- orkowcowym tchawicy (P o s p i- s c h i l l)	427 i 1092
Płuc zapalenia włóknikowego powikłanie żół- taczka (B a n t i)	1094
Płuc zapalenia włóknikowego przebieg (W e i s- m a y r)	590
Płuc zapalenie włóknikowe u dzieci (S c h l e- s i n g e r)	179
Pochwa jako droga wycięcia macicy i przydat- ków z powodu ciężkich przewlekłych cierpień tychże (L e o p o l d)	823
Pochwa jako okoliczność otwierania jamy brzusz- nej (S t e f f e c k)	724
Pochwowe cięcie (D u e h r s s e n, M a r t i n)	724
Pochwy pęknięcie drażące podczas porodu (E v e r k e)	1204
Pochwy przedniej ściany wypadnięcia opero- wanie (M a r s i)	1238
Pochwy zapalenia rzeżączkowego rozpoznania (M a n d l)	1210
Podkład lepki, jałowy, nieprzepuszczalny (K u h n)	826
Pokarmu ilość niezbędną dla stawca zdrowego (J o h a n n e s s e n)	917
Połogowego zakażenia leczenie surowicą M a r- m o r k a (L a r a n)	62
Połogowej gorączki nowa metoda leczenia (C a- r o s s a)	1139
Połogowych zakażeń leczenie surowicą (W a l- l i c h)	519
Położnicze badanie zewnętrzne (L e o p o l d, P i n a r d)	544
Poród; wyprowadzania główki najlepszy spo- sób celu uniknięcia rozdarcia kroczu (H a g o p o f f)	1210
Poronień niepełnych leczenie (M a y g r i e r)	1205
Prąd zwrotny w leczeniu cierpień kobiecych (A p o s t o l i)	1036
Preparatów utrwalanie metodą M i e l n i k o w a (P i l l i o t)	909
Protargol w rzeżączce ostrej (N e i s s e r)	867
Przekłócie lędźwiowe przy zapaleniu gruźli- czem opon mózgowych u dzieci (R a n k e)	1232
Przełyku rozszerzenia samoistne (J a f f é)	1236
Przełyku rozszerzenia wrzeczonowatego roz- poznawanie kliniczne (R u m p e l)	965
Przełyku zwężenia rakowatych leczenie (U z e r- n y)	704
Przestrachu nocnego warunki powstawania i przyczyny (R e y)	1087
Prześwietlanie żołądka	271
Przymiot wrodzony i wodogłowie (E l s n e r)	754
Przymiotu mózgodzeniowego i stwardnienia rozсіяnego rozpoznanie różniczkowe (O p p e n h e i m, C a s s i r e r)	798
Psychiatrii zdobycze najnowsze (L o m b r o- s o)	1018
Psychoterapia w rozmaitych odmianach (G o- r o d i c h z e)	1089
Rak przełyku a nierówność żrenic (H i t z i g)	909
Rak odbytnicy (Q u e n u)	867
Raka macicy leczenie operacyjne (G o u b a r e f f)	1232
Raka przyczyny i pochodzenie (S c h m e l z)	1236
Rakowatych zwężeń przełyku, oddzielnika i odbytnicy leczenie (C z e r n y)	965
Ran leczenia aseptycznego udoskonalenie (M i- k u l i c z)	704
Rdzienia uraz; poszukiwania nad uszkodzeniami wskutek niego (M i n o r)	1087
Rdzienia władu leczenie (E r b)	427 i 1092
Rdzienia władu leczenie (G r a s s e t)	1094
Rdzienia władu patogeneza (O b e r s t e i n e r)	1089
Rdzienia władu patogeneza i etiologia (B o r- g e r i n i)	1091
Rękawiczki przy operacjach (P e r t h e s)	704
<i>Rhinitis nervosa</i> (S e i f e r t)	968
Robaczkowego wyrostka zapalenie wczesne leczenie operacyjne (B e e k)	201
Robaczkowego wyrostka zapalenie i powikła- nia (S i e g e l)	63
Ropni mózgowych rozpoznawanie różniczkowe (O p p e n h e i m)	106
Ropnicowe zakażenie powstałe w przebiegu spraw ropnych w uchu (B r i e g e r)	369
Rozbiorów wód mineralnych wartość (R o s e- m a n n)	205
Rozpoznanie różniczkowe między <i>lues cerebro-</i> <i>spinalis</i> a <i>sclerosis multiplex</i> (O p p e n- h e i m, C a s s i r e r)	798 i 801
Rozpoznawanie kliniczne błonicy i dyfteroidal- nych zapaleń gardzieli (V i e r o r d t)	448
Rozpoznawanie szybkie łasiecznika błoniego- go (S c h a n z)	224
Rozpoznawcze znaczenie zawartości białka w przesiekach i wysiękach (R u n e- b e r g)	942
Różycy paciorkowca swoistość (P e t r u s c h k y)	371
Röntgen'a promienie przy rozpoznawaniu chorób wewnętrznych (G r u n- m a c h)	1045
Rzeżączki u kobiet leczenie (M i c h a j l o- v i t s)	1209
Rzeżączki ostrej leczenie zapomocą przedłużo- nych wstrzykiwań nowego przetworu srebra, protargolu (N e i s s e r)	1159
Rzeżączkowe zapalenie cewki u małych dzie- ci (I m e r w o l)	1141

Rzeżączkowego zapalenia pochwy rozpoznawanie (M a n d l)	826	Surowicy przeciwbłoniczej szczepienia ochronnego trwałość (P a s s i n i)	231
Sądowo lekarska ocena uszkodzeń czaszki (P u p p e)	1178	Surowicy przeciwbłoniczej zmetnienia przyczyny (D z i e r z g o w s k i)	941
<i>Sclerosis disseminatae cerebros spinalis syphiticae</i>		Surowicy przeciwbłoniczej z wysoką zawartością antytoksyny otrzymywanie (N i k a n o r o w)	942
przypadek oraz uwagi w sprawie zwyrodnienia wtórnego włókien nerwowych przedniej odnogi mózdzku, ośrodkowego pęczka czepkowego oraz warstwy węzłowej (B e c h t e r e w)	800	Surowicy tyfusowej działanie aglutynacyjne (F r a e n k e l i O t t o)	1015
Serca działalności zaburzeń występujących wraz ze zwapnieniem naczyń leczenie (R u m p f)	542	Syringomyelia wskutek urazu (H u i s m a n s)	655
Sercowych chorych odżywianie (Hirschfeld)	944	Syringomyelii i trądu rozpoznawanie różniczkowe (L a e h r)	588
Serodyagnostyka duru brzuszego (W i d a l, B r e u n e r, H a e d k e, F r a e n k e l, R o c c o J e m m a)	130 i 131	Syringomyelii patogeniza (S c h u l t z e)	1071
Śluz w wypróżnieniach (S c h m i d t)	1062	Syringomyelii patogeniza i anatomia patologiczna (S c h l e s i n g e r)	1086
Śledziony wyłuszczenia wpływ na przebieg chorób zakaźnych (B l u m r e i c h i J a c o b y)	708	Szczepienia ochronne przeciw dżumie (L u s t i g i G a l e o t t i)	729
Solanek słabych wpływ na przemianę materii u człowieka (N o o r d e n)	472	Szkolnej pracy wpływ na zdrowie i rozwój cielesny dzieci (P a u l i)	1110
Soli kuchennej mocnych rozczyńców jako też wody destylowanej i zwyczajnej wpływ przy zastrzykiwaniach żylnych (B o s e i V e d e l)	321	Sztuczne przetwory odżywcze (K l e m p e r e r)	780
Somatoza (S c h r a m m)	398	<i>Talalgia</i> (D u p l a y)	60
Sondowanie dwunastnicy (H e m m e t e r)	1021	Tannalbinu stosowania wskazanie (R e m h e l d)	1038
Srebra azotan w gruźlicy płuc (C r o c q)	778	Tętno niemiarowe u dzieci (C o m b y)	1114
Strach nocny u dzieci (B r a u n)	1141	Tęzca antytoksyna (D ö n i t z)	1038
<i>Streptococcen enteritis</i> u ssawców (E s c h e r i c h)	725	Tężyeczka u dzieci (H a u s e r)	546
Stwardnienia mózgodzeniowego wieloogniskowego patologia (S t r u e m p e l l)	726	Tężyeczka u dzieci (E s c h e r i c h)	1114
Stwardnienia mózgodzeniowego wieloogniskowego etiologia (K r a f t - E b b i n g)	801	Trawienie jako obrona ustroju przeciw toksynom (C h a r r i n)	1046
Stwardnienia rozsianego i przymiotu mózgodzeniowego rozpoznawanie różniczkowe (O p p e n h e i m, C a s s i r e r)	725 i 802	Trądu i syringomyelii rozpoznawanie różniczkowe (L a e h r)	588
Stwardnienie mózgodzeniowe rozsiane (R e d l i c h, O p p e n h e i m)	727	<i>Trichinosis</i> ; eozynofilowe ciała we krwi przy niej (T h a y e r)	1042
Stwardnienie mózgodzeniowe wieloogniskowe dziedziczne oraz wieku dziecięcego (E i c h h o r s t)	1019	Trzobienie brzuszne w cierpieniach posocznicowych macicy i jej przydatków (J o n n e s c o)	1237
Suchot leczenie klimatyczne (Z i e m s s e n)	519	Tuberkuliną R leczenie (S p e n g l e r)	947
Suggestya i hipnotyzm w stosunku do medycyny sądowej chorób umysłowych (B e r n h e i m)	228	Tuberkuliny nowe preparaty (K o c h)	338
Surowica M a r m o r k a przy leczeniu zakażenia połogowego (L a r a n)	158	Tyfus brzuszny rozpoznawanie przy pomocy próby W i d a l' a	684
Surowica przeciwbłonicza jako środek uodparniający (L o e h r)	962	Tyłozgłęcia macicy wyleczenie zapomocą skrócenia więzadeł krzyżomaciczkowych przez pochwę (G o t t s c h a l k)	450
Surowica przeciwdżumowa (Y e r s i n)	1210	Tyreoidyna w praktyce dziecięcej (D o b r o w s k i)	85
Surowica przeciw paciorkowcową leczenie 20 przypadków nowotworów złośliwych (Z i e m a c k i)	613	Ucha i oka związek (O s t m a n)	324
Surowica w zakażeniach połogowych (W a l l i c h)	940	Ucha sprawy ropne jako przyczyna zakażenia ropnicowego (B r i e g e r)	369
Surowicą swoistą leczenie błonicy w pieszskim szpitalu dla dzieci „Stephanie“ (B o c k a y)	225	Umysłowe choroby; stosunek do nich hipnotyzmu i sugestji (B e r n h e i m)	1088
Surowicy ludzkiej działanie lecznicze i antytoksyczne po przebytych chorobach zakaźnych (odra, błonica, zapalenie płuc i róża) (H u b e r i B l u m e n t h a l)	1016	Umysłowych chorób leczenie hipnotyzmem (T o k a r s k i)	1088
Surowicy przeciwbłoniczej stosowanie (M o n t i)		Uodparnianie ustroju przeciw błonicy zapomocą podskórnych zastrzyków surowicy swoistej (L o e h r)	228
Surowicy przeciwbłoniczej stosowanie do wewnątrz w celu uodpornienia (E s c h e r i c h)		Uraz a syringomyelia (H u i s m a n s)	655
		Uraz a wiał wieloogniskowe zapalenie rdzenia (M e n d e l)	614
		Urojen stałych i natręta objawy (P i t r e s i R e g i s)	1037
		Urotropiny stosowanie lecznicze (C o h n)	1135
		Uwięźnięcie jelit w wewnętrznych uchyłkach otrzewny (A s c h o f f)	12
		Wąglika leczenie surowicą (S o b e r n h e i m)	1185
		Wątroby marskości postaci kliniczne (C h a u f a r d)	1043
		Wątroby marskości u pijaków etiologia (L a n c e r e a u x)	1034

	Stron.
Wątroby marskość i ostry żółty zanik (Kahl- den)	1063
Wątrobowego pochodzenia zwężenia odzwier- nika (Tuffier i Marchais)	702
Wątrobowego przewodu drenowania w kami- cy żółciowej (Kehr)	1085
Weil'a choroba (Kausch)	705
Welocypedy, jeżdżenie na nich (Menella)	1137
Wład i wleogniskowe zapalenie rdzenia a uraz (Mendel)	614
Wład, topografia zaburzeń czuciowych (Ma- rinesco)	1185
Wiądu rdzenia leczenie (Erh)	427 i 1092
Wiądu rdzenia leczenie (Grasset)	1094
Wiądu rdzenia patogenezą (Oberstei- ner)	1089
Wiądu rdzenia patogenezą i etylogia (Bor- gerini)	1091
Widala metoda rozpoznawania duru brzu- sznego (Widal, Breuer, Haed- tke, Fraenkel, Rocco Jem- ma)	130 i 131
Widala próba dyagnostyczna	684
Wilgotność stosunkowa i krzywica (Hagen- Torn)	728
Wodogłowa leczenie nakłóciem (Monti, Falkenheim, Raczynski)	1116
Wodogłowie i przymiot wrodzone (Elsner)	754
Wody destylowanej, zwyczajnej i mocnych roczynów soli kuchennej wpływ przy zastrzykiwaniach żylnych (Bose i Vedel)	539
Wola leczenie grasicą (Reinbach)	521
Wola leczenie za pomocą wstrzykiwań śród- miąższowych (Rosenberg)	963
Wrzodu żołądka leczenie operacyjne (Mik- licz)	844
Wrzód okrągły jako przyczyna zrostowego za- palenia okołożołądkowego (Heine- bach)	1183
Wścieklizna, poszukiwania bakteriologiczne (Bruschettini)	656
Wychowanie fizyczne młodzieży	1136
Wymiotów uporczywych podczas ciąży lecze- nie tamponowaniem gazą szyi macicznej (Kehrer)	396
Wyrostka robaczkowego zapalenie i powikła- nia (Siegel)	63
Wziernik żołądkowy (Kuttner)	1184
Wzrokowych nerwów zanik dziedziczny (Vel- hagen)	206
Wzruszenia jako przyczyna niestrawności (Rosenbach)	323
Zanik dziedziczny nerwów wzrokowych (Vel- hagen)	206
Zanik pierwotny u dzieci; zmiany anatomopa- tologiczne w błonie śluzowej żołądka i kiszek (Fede)	1140
Zakaźnych chorób leczenie oksytoksynami (Hirschfelder)	517
Zakaźnych chorób ostrych wpływ na ciążę, poród i połóg (Jakub)	1239
Zakaźnych chorób przebieg pod wpływem wy- łuszczenia śledziony (Blumreich, Jacoby)	708
Zasniad groniasty (Durante)	1238
Zdrojowa dyeta (Dapper)	472
Zębów mlecznych plombowanie (Ritter)	728
Zimnica, wydzielanie przy niej moczu (Mos- sé)	1043
Zimnicy u dzieci leczenie (Feuchtwan- ger)	729
Zimnicy pasorzyta szczegóły budowy (Gau- tier)	1043
Znieczulający środek nowy — holokokaina (Taeuber, Kuthé)	297
Żrenie nierówności u chorych dotkniętych ra- kiem przełyku (Hitzig)	990
Zwężenia odzwiernika pochodzenia wątrobo- wego (Tuffier i Marchais)	702
Zelaza wysysanie i zastrzykiwania podskórne jego soli (Lépine)	637
Żołądka badanie zapomocą wziernika (Kut- tner)	1184
Żołądka i kiszek błony śluzowej zmiany ana- tomopatologiczne przy zaniku pierwot- nym u dzieci (Fede)	1140
Żołądka nowotworów złośliwych leczenie chi- rurgiczne (Ewald)	1034
Żołądka pojemność u dzieci (Pfandler)	1138
Żołądka prześwietlanie	271
Żołądka wrzodu leczenie operacyjne (Mik- licz)	844
Żółciowej kamicy leczenie zapomocą dreno- wania przewodu wątrobowego (Kehr)	1085
Żółtaczką noworodków (Wermel)	1115
Żółtaczką przebiegającą z zapaleniem nerwów (Kausch)	705
Żółtaczkę powstawanie przy zapaleniu płuc włóknikowym (Banti)	179
Życia ciągłość jako podstawa pojęć biologicz- nych (Virehow)	970

DROBNIEJSZE WIADOMOŚCI RÓŻNEJ TREŚCI.

	Stron.
Acetonuria przy śmierci płodu	714
Acetonuria, a śmierć płodu	737
Acne leczenie	880
Acne rosacea, a choroby żołądka i narządów płciowych	213
Ad i s o u'a choroby przypadek	976
Aglutynacja przy tęczy	1168
Aglutynacyjna własność surowicy przy tyfusie	809
Aglutynacyjny odczyn Widal'a u noworodka	334
Aglutyniny tracą się z białkami	595
Airol w nieżyście błony śluzowej macicy	527
Airolowa pasta do opatrunków	595
Aktol i itrol w chirurgii nosa i uszów	737
Aktol w chirurgii	857
Alkohol i nerwy ruchowe	1096
Alkoholowe opatrunki	1097
Alkoholu własności odkażające	642
Alkoholu wydzielanie przez płuca	213
Amylenum hydratatum w moczu u zwykłej	190
Analgen w zimnicy i gruźlicy	618
Aniliną otrucia przypadek	550
Anilipiryna-antiphlogisticum i anaestheticum	784
Anthraxis	284
Antipyretica nowe	905
Antipyreticum - chinaftol	284
Antynozyna w nieżytych kiszek	736
Antypiryna i kalomel	453
Antypiryna przyczyną rumienia	329
Antypiryna przyczyną wysypki	502

		Stron.
Antypiryna otrucia przypadek	453	Błoniczej antytoksyny suchy preparat 857
Antypiryny u karmiących stosowanie	1144	Błoniczych laseczników jadowności wzma- nianie 21
Antytoksyna paciorkowcowa przy pomocy elektrolizy	71	B r e m e r'a odczyn krwi i białaczka 377
Antytoksyny błoniczej suchy preparat	857	Brodawek leczenie dwuchromianem potasu 1097
Aorty tętniaka przypadek leczony zastrzyki- waniami podskórnymi żelatyny	880	Bromek strontu w padaczce 213
Argentamina w praktyce ocznej	376	Bromoformem otrucia objawy 166
Arsenian miedzi w ostrych nieżytach kiszek	214	Bromowych i jodowych wyprysków leczenie 431
Arsenmelanozy przypadek	1023	<i>Bronchitidis putridae</i> leczenie azotanem srebra 94
Arszenik przyczyną nieżyty krtani i kiszek	857	Brzozy liści działanie moczoopędne 376
<i>Asthma uterinum</i>	71	Brzucha macanie w ciepłej kąpieli 643
Atropina a chinina	236	Brzuszej puchliny leczenie sposobem D u - r a n'a 713
Atropina a morfina	47 i 260	
Atropiną otrucie	189	<i>Cannabi indica</i> otrucia przypadek 190
B abki 26-letniej przypadek	1215	<i>Caput obstipum</i> 761
<i>B. coli</i> i odczyn diazobenzolowy	549	Celluloid jako materiał opatrunkowy 928
<i>B. coli</i> przyczyną rzeżączki	549	Ceru szczawian w <i>crises gastriques</i> 307
<i>B. prodigiosi</i> wytworów lecznicze działanie przy węgliku	21	Cesarские cięcie na zmarłych 1192
Bakterye przy podostrem zapaleniu łącznicy	595	Cewki zwężenia urazowe 454
Bakterye świnki	714	C h a m b e r l a n d'a świeczek wartość 879
Bakteryi do krwi przechodzenie podczas agonii	330	<i>Chelidonium majus</i> w raku 213
Bakterye termofilowe	46	Chemiczne oczyszczanie wody 666
Bakterye zabijające laseczники tyfusni i okrę- żnicy	1215	Chinaftol jako <i>antipyreticum</i> 284
Bakteryobójcze związki u ludzi uodpornio- nych przeciw tyfusowi	808	Chinina a atropina 236
Bakteryologiczne badanie gruczołów mle- cznych	650	Chinina otrucia przypadek 502
Balsam peruwiański w gruźlicy u dzieci	165	Chininy działanie zapobiegawcze przy zimnicy 736
<i>Bals. copaivae</i> w nerwobólu kulszowym	737	Chininy działanie dla wydalenia żółtyska 833
Barwienia laseczników gruźliczych nowy sposób	809	Chininy wpływ na skurcze macicy 307
B a s e d o w'a choroba a grasica	856	Chinozol 284
B a s e d o w'a choroby przypadek leczony obustronną rezekeją części szyjowej nerwu współczulnego	1072	Chlorek cynku w przepuklinach pachwinowych 833
B a s e d o w'a choroby z cukrzycą związek	880	Chlorki w patologii mocznicy 573
Bezpłodności u kobiety sztuczne wywołanie	1073	Chloroform jako prawdopodobna przyczyna ostrego zaniku wątroby 307
Bezpłodność a otłuszczenie	1001	Chloroformowe porażenia 573
Bezwład postępujący a przymiot	760	Chloroformowy białkomocz 1168
Białaczka i odczyn krwi B r e m e r'a	377	Chłonnych gruczołów podobojczykowych po- większenie przy raku gruczołu kro- kowego 237
Białe ciała we krwi rodzących i położnic	1215	Chłonnych naczyń zapalenia leczenie opa- trunkiem alkoholowym 1097
Białkomocz u chloroformowanych	1178	Chodzenie przyczyną białkomoczu 833
Białkomocz wskutek chodzenia	833	Chromny kwas przy łepieżach płaskich 453
Białkomoczu niestrawnościowego objawy i le- czenie	1023	Ciąża a grypa 307
Biegunki krwawej leczenie <i>tinct. spir. Monsoniae</i>	454	Ciąża a wyjmowanie zębów 832
Biegunki krwawej pasorzyt	619	Ciąża pod wpływem grypy 1096
Biegunki letnie u dzieci a drobnoustroje jelit	377	Ciąży wmięzionej przypadek 928
Biegunki letnie u dzieci leczone ketirem	832	Ciepłoty częste mierzenie dla rozpoznania zapalenia wsierdza 809
Bizmal w nieżytach i gruźlicy kiszek	527	Ciężarnych wymiotów leczenie 690
Blednicy leczenie eurytrole	93	C o l e y'a płyn przy mięsaku sutki 329
" " fosforem	400	<i>Collodium elasticum</i> przy szyszkach krwawni- cowych 190
" " mylenem	977	<i>Collodium</i> przy zastrzykiwaniach podskórnych 237
" " nutrozą	905	<i>Coma saturninum</i> leczone nakłóciem lędźwio- wym 142
" " owaryną	832	C r é d é'go zabieg przeciw rzeżączce 977
" " sangwinalem	1143	<i>Crises gastriques</i> leczenie szczawianem ceru 307
" " somatozą żelazną	1192	Cukrzyca i mleko 713
Blednicy trzy postaci	527	Cukrzycy dziedziczność 1144
Błękiet metylenowy w cukrzycy	736	Cukrzycy leczenie błękitem metylenowym 736
" " nerwobólu nasiennym	1168	Cukrzycy leczenie lewulozą 94
" " nieżyty pęcherza	166	Cukrzycy leczenie enterolem 832
" " rzeżączce	377	Cukrzycy leczenie nutrozą 905
" " zimnicy	1073	Cukrzycy objawy wczesne 236
Błonica, aglutynacyjna przy niej własność su- rowicy	354	Cukrzycy przypadek z wysoką zawartością cukru we krwi 1023
Błonicy epidemia	595	Cukrzycy z chorobą B a s e d o w'a związek 880
Błonicy laseczники a mleko	454	Cyanek potasu a chlorek morfiny 94
Błonicy leczenia surowicą wartość	166	Czołowej zatoki zapalenia ostrego objaw 737
Błonicy leczenia surowicą wyniki	548	Dermatol w nieżytach jelit 881
		Diazobenzolowy odczyn a <i>b. coli</i> 549

	Stron.
<i>Diureticum - sambucus nigra</i>	189
<i>Diureticum</i> - węglan amonu	808
<i>Diureticum</i> - woda destylowana	237
<i>Digitoxinum crist.</i> zamiast naparstulicy	619
Długie leczenie <i>extr. colchici</i>	737
„ „ licetolem	642
„ „ nutroza	905
Drażnienie skóry u ssawców	784
Drgawki porodowe a ciśnienie krwi	376
Drożdże przy enteroptozie	21
Dumontpalliera pasta przy krwawieniach z macicy	46
Durana sposób leczenia puchliny brzusznej	713
Duszniczy bolesnej leczenie azotanem erytrole	976
Dwunastnicy wrzód a otrucie oliwem	928
Dychawicy oskrzelowej podczas miesiączkowania przypadek	71
Dziecięce biegunki a drobnoustroje kiszek	377
Dżumy postacie kliniczne	502
Dżumy szczepionka	527
Dżumy zaraźliwość przez zetknięcie	737
Elektroliza przy zatrzymywaniu antytoksyny paciorkowcowej	71
Elektroliza w ozaena	549
Elektroterapia w niemocy płciowej	142
Elektryczność w porażeniu piorunem	453
<i>Endocarditis gonorrhoeae</i> przypadek	596
Endoksyna w nieżytych kiszek	736
Enterol w nieżytych kiszek i cukrzycy	832
Enteroptozy leczenie drożdżami	21
Eozot w gruźlicy	166
<i>Epistaxis</i> jako wynik nadżarcia <i>a. sphaenopalatinae</i>	94
Epizooty wywołanej przez muchę <i>tsetse</i> istota	572
Ergotynol	620
<i>Erythroltetranitrat</i> w duszniczy bolesnej	976
Euchinina	190
Euchinina	550
Eukaina B stosowanie	1143
Eukaliptol	259
Eurofen w chorobach skóry	879
Eurytrol w niedokrwistości i blednicy	93
<i>Extr. colchici</i> w dniu	737
Ezeryna w padaczce	736
Fenacetyna w nieżycie nosa	595
Fermenty proteolityczne, a zarodek żywa	572
Ferrozol	714
Ferrypiryny działanie zawodne	454
Fezyna- <i>antipyreticum</i>	905
Formaldehyd w leczeniu jaglicy	976
Formalina przy poeniu się nóg	213
Fosfor w blednicy	400
Fosfor w rozmięczeniu kości	94
Fosfor w wypadnięciu odbytnicy u dzieci	549
Fosforem otrucie przy ciąży	237
Gardzieli błona śluzowa jako wrota zakażenia	760
Gardzieli zapalenia epidemia	760
Gastrostomia u 18-miesięcznego dziecka	1072
Gastrostomii przypadek	260
Ginekologicznego miesiąsienia stosowanie	785
Gliceryna w kolce nerkowej	214
Glistnicy robaczkowej leczenie	596
Głośni skurecz u ssawców wskutek otrucia toksynami	47
Goleni wrzodów leczenie bizmalem	527
Goleni wrzodów leczenie tlenem	1168
Gorączki leczenie anilipiryną	784
Gorączki leczenie kryofiną	642
Gorączki połogowej leczenie szaruchą	1072
Gorączki wpływ na choroby zakaźne	431
Gorączki wysokiej przypadek	618
Gorączkowanie a karmienie piersią	1048
Gorączkujący suchotnicy a leżenie w łóżku	713
Gorzkiej wody Apenta stosowanie	1096
Górskiego klimatu wpływ na ustrój	784
Gościec połogowy a rzeżączka	331
Gościec stawowy a salicylan metylu	502
Gościec stawowy a salicylan sodu	93
Gościec rzeżączkowego przypadek	331
Gościec stawowego leczenie licetolem	642
Gościec stawowego przewlekłego leczenie przekrwieniem zastoinowym	976
Grasica a choroba B a s e d o w'a	856
Gronkowce a owróżdzenia żołądki	453
Gruzołów chłonnych podobojczykowych powiększenie przy raku gruczołu krokowego	237
Gruzołów chłonnych zakażenie przy szankrze	453
Gruzołów pachwinowych zapalenia leczenie	976
Gruźlica a masło	1023
Gruźlica migdałów	284
Gruźlica płuc a <i>hydrastis canadensis</i>	736
Gruźlica płuc i tusza	929
Gruźlicy częstość u psów i kotów	808
Gruźlicy i nieżyty kiszek leczenie bizmalem	527
Gruźlicy i raka płuc przypadek	1072
Gruźlicy i trądu laseczniki	431
Gruźlicy leczenie analgenem	618
„ „ eozotem	166
„ „ ichtyolem	21
„ „ surowicą	93
„ „ toksyną <i>b. coli</i>	1096
Gruźlicy ludzkiej i ptasiej odrębność	354
Gruźlicy otrzewny leczenie laparotonią	737
Gruźlicy pęcherza leczenie wpuszczaniem powietrza	526
Gruźlicy prosówkowej skóry przypadek	377
Gruźlicy płuc i krtani leczenie lignosniftem	1001
Gruźlicy płuc leczenie gwajakolatem piperydyny	284
Gruźlicy płuc leczenie surowicą swoistą	549
„ „ „ tannozałem	690
„ „ „ wyciągiem płucnym	833
Gruźlicy u dzieci leczenie balsamem peruwiańskim	165
Gruźliczego nacięku na prąciu przypadek	330
Gruźliczego zapalenia opon przypadek	166
Gruźliczej surowicy skuteczność	1024
Gruźliczych i <i>smegmae</i> laseczników badanie różniczkowe	857
Gruźliczych laseczników nowy sposób barwienia	809
Grypy leczenie laktofeniną	307
Grypy wpływ na ciążę	1096
Grypy wpływ na narządy płciowe kobiece	307
Gwajakol w drgawkach porodowych	736
Gwajakolu fosforan	595
<i>Haemostaticum</i> - kwas pikrynowy	526
Hartowanie zabiegami wodolecznicznymi	189
Hepatoterapia w marskości wątroby	284
<i>Herpes labialis</i> w zapaleniu opon gruźliczem	166
<i>Herpes zoster</i>	285
Hidroterapia w leczeniu potów nocnych u suchotników	832
Hidroterapia podczas miesiączki	880
Hipnoza jako <i>anaestheticum</i> przy operacji	929
Holokokaina w okulistyce	977
<i>Hydraemia</i> i zastrzykiwania podskórne	237
<i>Hydrarg. benz. oxyd.</i> w leczeniu zapalenia gruczołów pachwinowych	976
<i>Hydrastis canadensis</i> w nieżycie oskrzeli przewlekłym i gruźlicy płuc	736
<i>Hydrastis canadensis</i> wywołuje skurecz macicy	1000

Laseczników szereg wrażliwych na próbę W i d a l'a	572	Mięśni kiszki zależność od nerwu współ- czulnego	1048
Leków podawanie karmiącym	808	Mięśniaków macicy operowanie przez pochwę	904
Lepieży płaskich leczenie kwasem chromnym	453	Mięśniaków macicy operowanie wczesne dla zabezpieczenia od poronienia	785
<i>Lepra nervorum</i> zaprzeczenie	330	Mięśniomiesak kiszki cienkich	831
Lewuloza w cukrzycy	94	Migdałów grzłica i preparat	284
Lędzwiowego nakłócia znaczenie	808	Migreny leczenie	1144
Licetol w dnie i gościeu stawowym	612	Migreny leczenie zimnemi spowijaniem	952
<i>Lichen urticatus</i> u dzieci krzywiczych	596	Mlecznych gruczołów badanie bakteriologiczne	690
Lignosulf w grzłicy krtani i płuc	1001	Mleka dla niemowląt przyrządzanie	213
Lizol w opatrunkach połogowych	880	Mleko a laseczniki błonicy	454
L ö f f e r'a laseczniki w mleku	454	Mleko jako przenośnik epidemii zapalenia gardzieli	760
Łaknienia braku leczenie	737	Mleko gatunek niewłaściwy dla ssawców	928
Łącznicy zapalenie	595	Mleko w cukrzycy	713
Łącznicy zapalenie nieżytowe zakaźne	809	Mocznica i zatrzymanie chlorków w ustroju	573
Łojowych gruczołów rzeżączka	331	Mocznica przyczyna padaczki J a c k s o n'a	236
Łożyska miejsce przyczepu	881	Mocznicy leczenie	330
Łożyska oddzielenie i postępowanie następcze	1000	Mocznika działanie moczo-pędne	713 i 1000
Łożyska przodującego przypadek powikłany zatorom powietrznym	400	Mocznika wydalanie w zapaleniu okołokat- nicznym	643
Łożyska wydalanie przy pomocy siarczanu chininy	833	Mocznikiem otrucie przy cierpieniu wątroby	93
Macicy błony śluzowej przyżegania gorącą parą	1096	Moczo-pędne działanie liści brzozy	376
Macicy i pochwy tamponowanie gazą lizolową po wyjęciu łożyska lub jaja przy poro- nieniu	1090	Moczo-pędne działanie węglanu amonu	808
Macicy i pochwy zapalenie leczone surowicą przeciwbłoniczą	879	Moczowodów zwężenia wskutek rzeżączki	331
Macicy nieżytu leczenie airolem	1168	Moczówki zwykłej i cukrowej związek	952
Macicy nowotworów rozpoznawanie	307	Moczówki zwykłej leczenie sporyszem	905
Macicy skurcze pod wpływem chininy	307	Moczówki zwykłej leczenie wodanem amylenu	190
Macicy skurcze pod wpływem <i>hydratis can.</i>	1000	Moczu jadowitość u noworodków	926
Macicy skurczów tężcowych leczenie jodem	95	<i>Monsonia</i> przeciw biegunce krwawej	454
" " usuwanie	1023	Morfina a atropina	46 i 260
Macicy wodą gorącą przemnywania	832	Morfina a zmniejszenie kwaśności soku żo- łądkowego	928
Macicy wycięcia przez pochwę przypadek	1168	Morfina i kokaina w nerwobólach	95
Macicy wyżłoczowanie przyczyną gościea rzeżączkowego	331	Morfina w tężcu	1168
Macieczne krwotoki u dotkniętych wadą serca	833	Morfina chlorek a cyanek potasu	94
Maciecznych krwotoków leczenie styptyczny	1023	Morskiej choroby leczenie mentolem	259
Maciecznych krwotoków wskutek bezwładu leczenie	785	Mózgowego zatoru przypadek	1097
Makowcem otrucia leczenie nadmanganianem potasu	93	Mózgowych opon zapalenie przypadek	527
Marskość wątroby a hepatoterapia	284	Mózgu choroby a salicylan sodu	808
Marskość wątroby i leczenie tlenem	833	Myelenu stosowanie	977
Marskość wątroby wskutek toksyn	94	Nadmanganian potasu w otruciu makowcem	93
Masło a grzłica	1023	Nagminnego zapalenia opon mózgowych przy- padok	527
<i>Melanæ neonatorum</i> pochodzenie nosowe	933	Naftalina w chorobach skórnych	976
Mentol w chorobie morskiej	259	Naftalina w krztuscu	760
Mentol w nieżyty ostrym nosa	713	Nakłócie osierdzia	453
Miażdżyc a ból wpiersiach	666	Narkoz śmiertelnych statystyka	642
Miażdżycy leczenie jodem	808	Nasenne własności tussolu	166
Miażdżycy leczenie jodwazogenem	549	Nasennych środków działanie	453
<i>M. tetragenus</i> przyczyna posocznicy	572	Nasienia ludzkiego próba	832
Miednica ściśnięta i dycta przed porodem	1192	Nasienia męskiego wykrywanie	1072
Miesiączka a zmiana błony śluzowej nosa	502	Nasienia męskiego wykrywania krytyka	1168
Miesiączka i hidroterapia	830	Nerek zapalenie ostre wskutek przewlekłego nieżyty kiszki	1073
Miesiączki wczesnej przypadek	527 i 832	Nerkowej kolki leczenie gliceryną	214
Miesiączkowania zaburzeń leczenie	191	Nerwic żołądka leczenie elektrycznością	237
Miesiączkowanie a grypa	307	Nerwoból nerwu przeponowego u suchotników	977
Mięsak jądra	1192	Nerwoból nerwu kulszowego a <i>bals. copaivæ</i>	737
Mięsak serca	261	Nerwoból nasiennego leczenie błękitem me- tylenowym	1163
Mięsak żołądka	689	Nerwoból kulszowego leczenie	1000
Mięsaka sutki leczenie płynem C o l e y'a	329	Nerwoból leczenie ichtyolem	1192
Mięsem zepsutem zatrucia leczenie	595	Nerwowe choroby u psów	284
Mięsienia ginekologicznego stosowanie	785	Nerwowego pochodzenia szmer serca	929
Mięsienie przy złamania obojczyka	639	Nerwy ruchowe i alkohol	1096
		Niedokrwistości leczenie eurytrem	93
		Niedokrwistości żółtliwej leczenie salolem	166
		Niedomykalności zastawki trójdzielnej przy- padek	928
		Niemocy leczenie elektrycznością	142

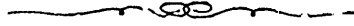
		Stron.
Nieplodność a rzeżączka	331	Oskrzelni nieżyty leczenie tannozałem 690
Niesmaku w ustach przyczyny	527	Ospa a promienie czerwone 330
Nieżyt kiszek wskutek paciorkowca	165	Ospa w Anglii 503
Nieżytów kiszek leczenie arsenianem miedzi	214	Ospy i krowianki wspólność zarazka 46
Nieżytów kiszek leczenie nozofenem	736	Otłuszczenia wczesnego przypadek 260
Nieżyty oskrzeli a <i>hydrastis canad.</i>	736	Otłuszczenie a bezpłodność 1001
Nieżytu i gruźlicy kiszek leczenie bizmalem	527	Otręby do poduszek i sienników 1121
Nieżytu i pęcherza leczenie błękitem metylenowym	166	Otrucia aniliną przypadek 550
Nosa błony śluzowej zmiany przy miesiączce	502	Otrucia antypiryną przypadek 453
Nosa chorób chirurgicznych leczenie aktolem i itrolem	737	Otrucia bromoformem objawy 166
Nosa nieżytnu leczenie fenacetyną	595	Otrucia chininą przypadek 502
Nosa nieżytnu leczenie salipiryną	713	Otrucie atropiną 189
Nosa nieżytnu cuchnącego leczenie tlenem	1168	Otrucie <i>cannabi indica</i> 199
Nosa przegrody ochrzęstnej zapalenie pierwotne	737	Otrucie oliwem a wrzód dwunastnicy 928
Nosacizna a surowica lecznicza	303	Otrzewny gruźlicy leczenie laparotomią 737
Nosowe pochodzenie wypróżnień krwawych u noworodków	951	Otrzewny zapalenie wskutek przedziurawienia przypadek wyleczony 92
Noworodków kąpanie codzienne	519	Otrzewny zapalenie jako powikłanie <i>vulvovaginitis</i> u małych dzieci 1024
Noworodków moczu mała jadowitość	929	Owaryum stosowanie 832
Nowotworów leczenie morfiną i kokainą	95	Owaryotomia obustronna u ciężarnej 503
Nowotworów leczenie węglanem wapnia	95	Ozenae leczenie elektrolizą 549
Nowotworów macicy rozpoznawanie	307	
Nowotworów złośliwych krtani operacje doszczętne	761	Paciorkowce w płonicy 502
Nozofen w nieżytach kiszek	736	Paciorkowcowa antytoksyna przy pomocy elektrolizy 71
Nukleiny stosowanie w celu wywołania hiperleukocytozy	1000	Paciorkowce przyczyną nieżytnu kiszek 165
Nutrozy stosowanie	905	Padaczka J a c k s o n a wskutek mocznicy 236
		Padaczki leczenie 736
		Padaczki leczenie bromkiem strontu 213
		Padaczki leczenie wyciągiem trzustki i nerek 71
		Para w leczeniu poronień zgnitym płodem 690
Obojczyka złamania leczenie mięsieniem	689	Pasta D u m o u t p a l l i e r a przy krwawieniach z macicy 46
Obrzęk w miejscu zastrzyknięcia surowicy jako objaw w przebiegu błonicy	238	Pellotyna przyczyną zapaleń 216
Obrzęk a leczenie drenowaniem	1024	Peronina 261
Ochronne szczepienia przeciw tyfusowi	454	Peruwiański balsam w gruźlicy u dzieci 165
Ochrzęstny przegrody nosowej zapalenie pierwotne	737	Pęcherza gruźlicy leczenie wpuszczaniem powietrza 526
Ocznych chorób przypadki wyleczone sugestią	689	Pęcherza nieżyty leczenie 853
Odbytaię wypadania u dzieci leczenie fosforem	549	Pęcherza nieżytnu leczenie błękitem metylenowym 1166
Odkazujące własności aktolu i itrolu	737	Pęcherza prześwietlenia przypadek 378
Odkazujące własności alkoholu	642	Pęcherza zapalenie u małych dzieci 619
Odkazanie jamy ustnej	1192	Pęcherza zapalenie u ssawców 808
Odleżyn i oparzelin leczenie bizmalem	527	Pępowiny opatrywanie 1215
Odporność przeciw tyfusowi	808	Piersiowej klatki roentgenografia 260
Oka choroby przy rzeżączce	331	Pikrotoksyna w padaczce 736
Okołokątne zapalenie a wydzielanie mocznika	613	Pikrynowy kwas do opatrunków 526
Okreźnicy lasecznik i odczyn diazobenzolowy	549	Piorunem porażenia leczenie elektrycznością 453
Okreźnicy różstrzeń przewlekła	47	Plamicy przypadek zakończony nagłą śmiercią 1018
Oliwy z lawaty w wchłanianie	1144	Plazmodye zimnicy a śledziona 690
Oliwy wpływ na wydzielanie żółci	1215	Plasawicy ciężkiej przypadek 1048
Ooforyna w rozmięczeniu kości	403	Pleciowe narządy kobiece a grypa 307
Oparzelin leczenie eufrofenem	879	Płodu śmierć a acetonuria 714 i 737
Oparzeń leczenia terpentyną	94	Płodu zgnitego poronien leczenie para 690
Oparzeń ciężkich leczenie sztuczną surowicą	976	Płodu zmarłego zatrzymania przypadek 234
Opatrunki z celluloidu	928	Płonica i paciorkowce 502
Opatrunki z kwasu pikrynowego	526	Płonica i zapalenie ucha 784
Opatrunki z pasty airolowej	760	Płonica z wysypką tylko na twarzy 377
Opatrunki położnie lizolem	850	Płonicy leczenie surowicą M a r m o r k a 527 i 573
Operacji ciężkich u dzieci dwa przypadki	107	Płonicy leczenie terpentyną 1001
Operacje doszczętne nowotworów krtani	761	Płonicy przeniesienie przez listy 833
Opłucny wysięków prześwietlanie	142	Płuca gruźlica a <i>hydrastis canad.</i> 737
Opłucny zapalen leczenie wodą Wernarza	330	Płuca pylica 284
Opou mózgowych zapalenia nagminnego przypadek	527	Płuca zapalenia nowy lasecznik 618
Oreksyny stosowanie	1144	Płuca jako miejsca wydalania alkoholu 213
Ortoform	1073	Płuca przepukliny przypadek 833
Osierdzia nakłócie	454	Płuca mięgksza wyciąg w gruźlicy płuca 833
Oskrzelni i krtani nieżyt wskutek arszeniku	857	Pneumokoka F r a o n k e l a hodowla na krwi końskiej 45
Oskrzelni nieżyty a <i>hydrastis canad.</i>	736	Pocenia się leczenie olejkiem kamforowym 329

		Stron.
Pocenia się nóg leczenie formaliną	213	Rak jako przyczyna śmiertelności w Anglii 880
Pochwy i macicy zapalenia leczenie surowicą przeciwbłoniczą	879	Rak narządów płciowych i trawienia przyczyną zmian w rdzeniu kręgowym 549
Podskórne zastrzykiwania roztworów solnych.	377	Rak żołądka, leczenie wymiotów przy nim 285
Podskórnej tkanki zapalenia leczenie opatrunkiem alkoholowym	1097	„ „ przemywanie tego ostatniego 856
Pokarmów wydalanie z żołądka	238	Raka gruczołu krokowego przypadek 785
<i>Polynuriitidis mercurialis</i> przypadki	431	„ i wrzodu żołądka leczenie ortoformem 1073
„ „ u królika	431	„ leczenie <i>chelidonia majore</i> 213
Połogowego zakażenia leczenie surowicą przeciwwgronkowcową	833	„ narządów trawienia etyologia 880
Połogowy gościec a rzeżączka	331	„ wątroby przypadek 760
Połogowych krwotoków leczenie	1168	„ żołądka wczesna operacja 260
Połów a kółka wątrobowe	784	Rakowaci nie znoszą trionalu 454
Porażenia chloroformowe	573	Rakowatych leczenie tlenem 833
Porodowe drgawki a ciśnienie krwi	376	Ran zakażonych leczenie 1000
Porodowe drgawki a gwajakol	736	Rany brzusznej pęknięcia przypadek 1097
Poronienia wywoływanie kolpeurynterem	833	Rany po cieżu brzusznej rozejścia się przypadek 1168
Poronienie, postępowanie lecznicze	1000	Rany serca zeszczenia przypadek 736
Poronieniu zapobieganie wczesnym operowaniem mięśniaków macicy	785	Rdzenia kręgowego zmiany przy raku narządów trawienia i płciowych 549
Poronień zgniętego płodu leczenie parą	690	Robaczkowego wyrostka zapalenie endemiczne 95
Posocznica wskutek <i>m. tetragenus</i>	572	Robaczkowego wyrostka zapalenie nawroty 1215
Potasowe sole zwiększają jadowitość moczu	929	R o e n t g e n' a fotografia płodu 642
Potnięcia zwierciadeł wziernikowych usuwanie	237	„ „ fotografie rąk i nóg osób chorych na dnę 808
Potów leczenie szalwią	71 i 619	R o e n t g e n' a metoda przy wysiękach opłucny 142
Potów u suchotników leczenie sulfonalem	93	R o e n t g e n' a promieni wpływ na włosy 619
„ „ „ hidropatya	832	„ „ promienie 214
Powietrza rozrzedzonego wpływ na ustrój	784	„ „ promienie a wścieklizna 833
Prądów elektrycznych wpływ na żołądek	237	„ „ promienie przy badaniu czynności żołądka 952 i 1048
Promienie X przyczyna zapalenia skóry	454	R o e n t g e n' a promienie przy rozpoznawaniu chorób wewnętrznych 377
Promienie X przy rozpoznawaniu chorób wewnętrznych	572	R o e n t g e n' a promienie przyczyną zapalenia skóry 454
Promienicy przenoszenie przez jaszczurki	572	Roentgenografia klatki piersiowej 260
Proteolityczne fermenty a zarodek żywa	905	Rogówki zapalenia miąższowego przypadek 976
Pryszczycza wskutek wanilii	833	Rogów przednich rdzenia zmiany a przykurczenia kończyn górnych u ssawców 832
Pryszczyczy wskutek jodoformu przypadek szczególny	976	Ropienie katgutowe 879
Przeciwpaciorkowcowej surowicy wartość leczniczą	238	Ropienie torbieli jajnika wskutek łasiecznika tyfusowego 1143
Przekrwienie zastoinowe w celu leczniczym	666	Ropień na szyi wskutek połamania kości 736
Przepłukiwanie żołądka	833	Ropnie podłącznicowe a rzeżączka oczu 378
Przepony objaw u suchotników	928	Rozewn wpływ na narządy kobiece 455
Przepuklin pachwinowych leczenie chlorkiem cynku	378	Rozemna płuc po odrze i krztuścu 261
Przepukliny przeponowej rozpoznawanie	502	Rozmięczenie kości a przemiana materii 400
Prześwietlenia pęcherza przypadek	1193	Rozstrzeń okrężnicy przewlekła 47
Przeszczepienia skóry przypadek	400	Rozstrzeń serca pod wpływem pracy fizycznej 1097
Przetok leczenie kostnymi opatrunkami	976	Róża i zajęcie stawu bez ropienia 572
Przodującego łożyska przypadek powikłany zatorom powietrznym	832	Różę leczenie opatrunkiem alkoholowym 1097
Przyjądrza zapalenie rzeżączkowo	760	Różę leczenie rtęcią 71
Przykurczenia kończyn górnych u ssawców i zmiany w rogach przednich	526	Różę przypadek wyleczony surowicą 330
Przymiot a bezwład postępujący	784	Rtęć w przymiocie 431
Przymiot a wodogłowcie	619	Rtęć w różę 71
Przymiot serca	1023	Rumienia przypadek po antypirynie 329
Przymiot w Małej Azji	833	Rzeżączka a choroby oka 331
Przymiotowe szczególne twory	619	Rzeżączka a gościec połogowy 331
Przymiotu dziedzicznego ssawców leczenie salicylanem rtęci	284	Rzeżączka kieszki prostej u kobiet 1072
Przymiotu leczenie jodkiem sodu	836	Rzeżączka jako przyczyna niepłodności we Francji 331
Przymiotu leczenie tlenem	833	Rzeżączka jako przyczyna zwężenia moczowodów 331
Przyranne zakażenia u murzynów	1049	Rzeżączka oczu a ropnie podłącznicowe 378
Pylca płuc	713	Rzeżączka oka i zapalenie stawu kolanowego 378
Płyn przedostawanie się z płuc do opłucny	549	Rzeżączka z powodu <i>b. coli</i> 549
Puchliny brzusznej leczenie sposobem Dura n'a	1072	Rzeżączką zakażenia ogólnego dwa przypadki 1144
		Rzeżączką zarażanie się 285
Rak a chloran potasu	549	Rzeżączki gruczołów łojowych przypadek 331
Rak gruczołu krokowego z powiększeniem gruczołów chłonnych podobojczykowych	237	Rzeżączki leczenie błękitem metylenowym 337
Rak i grzelnia płuc	1072	Rzeżączki leczenie cytrynianem srebra 93
		Rzeżączki leczenie wodą ciepłą 832

	Stron.
Rzeżączki przypadek	976
Rzeżączki przypadek z długim okresem wy- legania	573
Rzeżączkowego gościa przypadek po wyły- żeczowaniu macicy	331
Rzeżączkowego zapalenia kolana przypadek	330
Rzeżączkowego zapalenia przyjądra leczenie	976
Rzeżączkowego zapalenia stawów leczenie przekrwieniem zastoinowym	976
Sacharyna przyczyna bólów brzucha	643
Salicylan metylu w gościeu stawowym	502
Salicylan rtęci u ssawców z przymiotem dzie- dzicznym	856
Salicylan sodu a choroby mózgu	808
Salicylan sodu a gościec stawowy	93
Salicylan sodu a wydzielanie żółci	1213
Salicylowy kwas a karmiące	856
Salipiryna w nieżyście ostrym nosa	713
Salol w niedokrwistości złośliwej	166
Salol w sklerodemii	1144
Salolowe kamienie jako przyczyna zatkania kiszek	905
Salubrol	214
<i>Salvia officinalis</i> w potach u suchotników	71
<i>Sambucus nigra</i> jako <i>diureticum</i>	189
Sangwinalu stosowanie	1143
Sen a trawienie	736
<i>Senecio vulgaris</i> w zaburzeniach miesiączkowa- nia	191
Serca mięsak pierwotny	261
Serca przymiot	784
Serca rany zeszyca przypadek	736
Serca rozstrzeń pod wpływem pracy fizycznej	1097
Serca rozszerzenie ostre wskutek pracy	643
Serca szmer skurczowy pochodzenia nerwowego	929
Serca wady a krwotoki maciczne	833
Serca zaburzeń po wypuszczeniu płynu z jamy brzuszej leczenie sporyszem	690
Sklepien błony śluzowej zdolność chłonna	904
Sklerodemii leczenie salolem	1144
Skóry chorób leczenie eufrofenem	879
Skóry chorób leczenie naftalaną	976
Skóry przeszczepienia przypadek	502
Skóry ssawców drętwienie	784
Skóry zapalenie wskutek promieni Roent- gen'a	454
Skurez głosi u ssawców wskutek toksyn	47
Skurcze macicy a chinina	307
Śledziona a plazmodyje zimnicy	690
Śledziony powiększenie a krzywica	733
Śledziony szczególnej przypadek	1144
Śledziony wycięcie	785
Śluzowej błony sklepień zdolność chłonna	904
<i>Smegma</i> i grzylcy łasieczników badanie róż- niczkowe	857
Śmierci pozornej usuwanie	526
Śmierć wskutek narkozy	642
Śmiertelność wskutek znieczulania	761
Śmiertelność z raka w Anglii	880
Sodu siarczan przeciw krwotokom uporeczywym	166
Soli roztworu wprowadzanie przy krwotokach	214
Somatoza żelazna w błednicy	1192
Sporysz w moczwóyce zwykłej	905
Sporysz w zaburzeniach serca po wypuszczeniu płynu z jamy brzusznej	689
Srebra azotan w <i>bronchitis putrida</i>	94
Srebra cytrynian w rzeżączce	93
Ssawców przymiotu dziedzicznego leczenie sa- licylanem rtęci	856
Ssawców skóry drętwienie	784
Stawu wrzekomego operacja	761
Struny głosowe porażenie przy zwężeniu le- wego otworu żylnego	1072
Styptycyna w krwotokach macicznych	1023
Sublimat jako <i>prophylacticum</i> przeciw szau- krowi	214
Suchotników gorączki leczenie tymolem	1049
Suchotników gorączkujących trzymanie w łóżku	713
Suchotników nerwoból nerwu przeponowego	977
Suchotników poty leczone nalewką <i>salviae off.</i>	71
" " " sulfonalem	93
" " " hidropatya	832
Suchoty a objaw przepony	666
Suchoty a tusza	920
Suggestya w chorobach ocznych	689
Sulfonal przeciw potom u suchotników	93
Surowica lecznicza nie jest przenośnikiem no- saczyny	308
Surowica M a r m o r k a w płonicy	527 i 573
Surowica przeciwbłonicza w zapaleniu macicy i pochwy	879
Surowica przeciwigruźlicza	93 i 549
Surowica przeciwtyfusowa	1073
Surowica swoista w róży	330
Surowica sztuczna w mocznicy	330
Surowica sztuczna w oparzeniach ciężkich	976
Surowicy leczniczej stosowanie przez odbyt	881
Surowicy przeciwbłoniczej filtrowanie	595 i 879
Surowicy przeciwbłoniczej stosowania wyniki	548
Surowicy przeciwbłoniczej wartość lecznicza	166
Surowicy przeciwbłoniczej wątpliwe działanie ochronne	455
Surowicy przeciwigronkowcowej stosowanie w zakażeniu połogowym	833
Surowicy przeciwigruźliczej skuteczność	1024
Surowicy przeciw paciorkowcowej wartość lecznicza	260
Surowicy przeciwrakowej działanie szkodliwe	165
Surowicy przeciwżółciowej stosowanie	977
Surowicy własność aglutynacyjna przy błonicy	354
Surowicy zastrzykiwania podskórnego wartość	1096
Sutki mięsaka leczenie płynem C o l e y'a	329
Sutki ropnia epidemia	189
Sutki zapalenia leczenie opatrunkiem alko- howym	1097
Świnki bakterye	714
Szałwia jako środek przeciwpotny	619
Szankra fagedonicznego leczenie kąpielami	453
Szankra jadowności niszczenie	431
Szankra miękkiego leczenie	453
Szankra miękkiego przypadek	453
Szaruchy wcierania w gorące połogowej	1072
Szczepienia ochronne przeciw tyfusowi	454
Szczepionka dżumowa	527
Tannalbina w nieżytach kiszki	454
Tannalbina w zaburzeniach trawienia wskutek tłustych leków	1169
Tannozal w gruźlicy płuc i nieżytach oskrzeli	690
Tarczowego gruczołu czynność	1073
Tarczowy gruczoł w wilku	642
Tarczowy gruczoł w złamaniach	1144
Tchawicy zwężenia objaw	329
Termofilowe bakterye	46
Terpentyna w oparzeniach	94
Terpentyna w płonicy	1001
Terpentyna w wymiotach krwawych	1018
Terpentynowy olejek w nieżyście ostrym nosa	713
Tętniaków leczenie zastrzykowaniami podskór- nymi żelatyny	880

		Stron.
Tęcza przypadek po otruciu fosforem	1192	Włosów złego odżywiania leczenie 881
Tęcza przypadku leczenie morfiną	1168	Włosy pod wpływem promieni Roentgen'a 619
Tęciem leczenie	1168	Woda do picia i zimnica 595
Tłenu stosowanie w zaburzeniach przemiany materii	833	Wodogłowie a przymiot 526
Tłuszcze a wody karlsbadzkie	929	Wodolecznictwo w migrenie 952
Tłuszczu spożytego przechodzenie do mleka	1192	Wodolecznictwo podczas miesiączki 880
Tłuszczu wydzielanie w moczu	1192	Wodolecznictwo zabiegi w celu hartowania 189
Toksyn niszczenie przez błonę śluzową kiszki	46	Wody oczyszczanie chemiczne 666
Toksyna <i>b. coli</i> w gruźlicy	1096	Wola wyłuszczenie w stanie hipnotycznym 929
Toksynami leczenie mięsaka sutki	329	Wrzodów drętłych leczenie kostnymi opatrunkami 1193
Toksyny a krzywica	573	Wrzodów gołeni leczenie bizmalem 527
Toksyny a maraskość wątroby	94	Wrzodów gołeni leczenie tlenem 1168
Toksyny a skurcz głosi u ssawców	47	Wierdźcia zapalenia rozpoznawanie przy pomocy częstego mierzenia ciepłoty 808
Torbieli jajnika przypadek	1073	Współczulnego nerwu rezekcja dwustronna w chorobie Basedow'a 1072
Torbieli jajnika zropienie wskutek <i>b. typhi</i>	643 i 1143	Współczulny nerw i mięśnie kiszki 1048
Trawienia zaburzeń wskutek tłustych leków leczenie tannalbiną	1169	Wstrzykiwania podskórne roztworów solnych 377
Trawienie podczas snu	736	Wścieklizna a promienie Roentgen'a 833
Trąd w Bośni i Hercegowinie	1240	<i>Vuovaginitis</i> u dzieci 331
Trąd w Islandyi	330	Wymiotów u chorych na raka żołądka leczenie 285
Trądu ognisko nowe	808	Wymiotów u ciężarnych leczenie 690
Trionalu działanie ujemne u rakowatych	454	Wymiotów krwawych leczenie terpentyną 1048
Trzustkowej kamicy przypadek	1168	Wymioty wskutek wstrzykiwań jodiny do macicy 455
Tse-tse, istota epizooty przez nią wywołanej	572	Wyprysków bromowych i jodowych leczenie 431
Tuberkuliny nowej stosowanie	833	Wyskrobywanie macicy dla rozpoznania nowotworów 307
Tuberkuliny R stosowanie u dzieci	905	Wysypka po antypirynie 502
Tuczeniom leczenie	21	
Tussolu własność nasenna	166	Zakaźne choroby a gorączka 431
Tusza a suchoty płucne	929	Zakażenia przyranne u murzynów 619
Tyfus brzuszny i aglutynacja	595	Zakażenia wrotami jest błona śluzowa gardzieli 760
Tyfus brzuszny i szczepienia ochronno	454	Zakrzepu żyły biodrowej przypadek 1144
Tyfus brzuszny i uodpornienie sztuczne	808	Zaniku ostrego wątroby przypadek 307
Tyfusowa surowica	1073	Zaparcia leczenie kreozotem 944 i 1048
Tyfusowy lasecznik przyczyną zropienia torbieli jajnika	643 i 1143	Zaparcia leczenie ławatywami z oliwy 1144
Tyfusu brzuszego przypadki śmiertelne bez zmian w kiszki	573	Zaparcie przewlekłe u kobiet 904
Tymol w gorączce u suchotników	1049	Zapaść po pellotynie 236
Tyol zamiast ichtyolu	977	Zarazek ospy i krowianki 46
Tyreoidyna a jod w moczu	214	Zarazków chorobowych przenoszenie przez kszążki 190
Tyreoidyna w krzywicy	94	Zaraźliwość krztusca w okresie nieżyłowym 953
		Zastawki trójdzielnej niedomykalności przypadek 928
Ucha wypływu przewlekłego leczenie tlenem	1168	Zastrzykiwania podskórne i kolloidum 237
Ucha zapalen po płonicy zapobieganie	784	Zatoki czołowej zapalenia objaw 737
Umysłowego rozstroju leczenie kastracją	904	Zatona powietrznego przypadek 403
Urazowe zwiężenia cewki	454	Zatrucia leczenie zastrzykiwaniem wody słonej 237
Ustnej jamy odkażanie	1192	Zatrucia mięsem zepsutem leczenie 595
Uszu i nosa chorób chirurgicznych leczenie aktolem i itrolem	737	Zębów wyrywanie podczas ciąży 832
		Zębników przechowywanie w parafinie 573
Wanilia przyczyną pryszczycy	905	Zimnica i woda do picia 595
Wapnia węglan w nowotworach	95	Zimnicy leczenie analgenem 618
Waglik w przewodzie pokarmowym psów	619	Zimnicy leczenie błękitem metylenowym 1073
Waglika leczenie wytworami <i>b. prodigiosi</i>	21	Zimnicy zapobieganie chininą 736
Wątroby marskość i hepatoterapia	284	"Zitterdrückung" przy krwotokach wskutek bezwładu macicy 785
Wątroby marskość i leczenie tlenem	833	Złamania obojczyka leczenie mięsieniem 689
Wątroby raka przypadek	760	Złamań leczenie gruczołem tarczowym 1144
Wątroby zaniku ostrego przypadek	307	Zmęczenia stawów leczenie kolania 953
Wątrobo wa kolka a połów	784	Znieczulanie anilipiryną 784
Wernarz (Brückenau) w zapaleniu opłucny	330	Znieczulanie różnymi środkami a śmiertelność 761
Węglan amonu jako <i>diureticum</i>	808	Zoźzów leczenie myelenem 977
W i d a l' a odczyn u noworodka	527	Zwiężenia urazowe cewki 459
" próby niepewność	737	Zwierciadeł wzniernikowych potnięcia usuwanie mydłem 237
" próby przypadek	714	
" próby przypadek ujemny	832	
Wilka leczenie gruczołem tarczowym	642	
Wilka leczenie kalomelem	1072	
Wilk po odrze	330	

		Stron.
Zelatyny zastrzykiwania podskórne przy tętniakach	880	Żołądka rak, leczenie wymiotów przy nim 285
Żelaza ilość w moczu	595	Żołądka zmniejszenie zdolności wydzielniczej 190
Żołądek, wydalenie zeń pokarmów	238	przyczyną przewlekłych nieżytów kiszek 928
Żołądka czynność	1048	Żołądkowego soku kwaśność a morfina 453
Żołądka czynność podczas trawienia badana	952	Żółci leczenie ukąszeń węzów jadowitych. 1023
za pomocą promieni R o e n t g e n' a	689	Żółci wydzielanie pod wpływem leków 1215
Żołądka mięsak	237	Żółtaczka wskutek laktofeniny 880
Żołądka nerwie leczenie elektrycznością	238	Żyłnego otworu lewego zwężenie przyczyną 1072
Żołądka przepłókiwanie	856	porażenia struny głosowej
Żołądka rak i przepłókiwanie		

MEDYCYNĄ.

CZASOPISMO TYGODNIOWE
dla lekarzy-praktyków.

Warunki przedpłaty: w Warszawie, rocznie rs. 6, półrocznie rs. 3. Na prowincyi i w Cesarstwie z przesyłką, rocznie rs. 7, półrocznie rs. 3 kop. 50. **Cena numeru pojedynczego kop. 15.** **Cena ogłoszeń:** Za wiersz jednoszpaltowy drobnem pismem lub za jego miejsce kop. 10. Ogłoszenia przyjmują: w Warszawie Administracja „Medycyny”. — W Paryżu C. Adam 38 Rue de Varenne 38.

Adres Wydawcy: Nowo-Zielna Nr. 47.

Adres Redaktora: Oboźna Nr. 5.

TREŚĆ. Prace oryginalne. Przyczynek do kazuistyki zropiałych torbieli więzadła szerokiego (przyjajnika). Wycięcie torbieli. Wyzdrowienie. Podał D-r A. Winawer. — O mocopędnem działaniu mleczanu strontu (praca doświadczalna), podał Szczesny Bronowski. — **Kazuistyka.** Kilka przypadków nowotworów mózgu, podał D-r Karol Rychliński. — **Streszczenia i wyciągi.** 1. Uwięźnięcie jelit w wewnętrznych uchyłkach otrzewny. 2. W sprawie pooperacyjnej niedrożności jelit. — **Drobniejsze wiadomości różnej treści.** — **Wiadomości bieżące.** — **Zmarli.** — **Ogłoszenia.**

„Medycyna“

GAZETTE MÉDICALE HEBDOMADAIRE

destinée aux medecins-praticiens.

Sommaire des articles originaux: 1) D-r A. Winawer. — Contribution à l'étude des suppurations dans les kystes du ligament large. Extirpation de la Kyste. Guérison. 2) D-r S. Bronowski. — Sur l'action diurétique du lactate de strontium. 3) D-r K. Rychliński — Quelques cas de tumeurs du cerveau.

Redaction: Dr H. Dobrzycki. Varsovie — Rue Oboźna 5

„Medycyna“

MEDICINISCHE WOCHENSCHRIFT

Organ für praktische Aerzte.

Inhalt der Originalabhandlungen: 1) D-r A. Winawer — Ein Beitrag zur Casuistik von Eiterungen in den Cysten des Ligamentum latum. Extirpation der Cyste. Heilung. 2) D-r S. Bronowski — Ueber die harntreibende Wirkung des milchsäuren Strontium. 3) D-r K. Rychliński — Einige Fälle von Gehirngeschwülsten.

Redaction: Dr H. Dobrzycki. Warschau — Oboźna str. 5.

Z WARSZAWSKIEGO ZAKŁADU GINEKOLOGICZNEGO.

Przyczynek do kazuistyki zropiałych torbieli więzadła szerokiego (przyjajnika).

Wycięcie torbieli. Wyzdrowienie.

Podał D-r. A. WINAWER.

Sposoczenie lub zropienie torbieli jajnika śródwieżowych oraz torbieli więzadła szerokiego ¹⁾ spotyka się w ogólności rzadko. Ta okoliczność zachęciła mnie do opisania spostrzeganego i operowanego przeze mnie przypadku.

K. S. lat 25, żona kramarza ze Słonima, zgłosiła się do mnie o poradę dnia 19 sierpnia 1894 r., skarżąc się na bóle w okolicy kości krzyżowej, w podbrzuszu ze strony lewej, w kończynie dolnej lewej, a także na częste i uporczywe bóle głowy i osłabienie ogólne. Chora podaje, iż oprócz odry, którą miała w dzieciństwie, innych chorób nie przechodziła. Regularność

¹⁾ Torbiele, usadowione pomiędzy listkami więzadła szerokiego i rozwijające się niezależnie od jajnika, wyprowadzają autorzy przeważnie z przyjajnika. WALDEYER i NAGEL przyjmują, iż torbiele więzadła szerokiego pochodzą z nerkowej części ciała WOLFF'a (*paroophoron*), torbiele zaś tej okolicy, wysłane nabłonkiem rzęskowym, z części piciowej tegoż ciała (*epoophoron*). Według MALASSEZ'a i TERILLON'a torbiele więzadła szerokiego pochodzą z jajników nadliczbowych; DORAN wyprowadza je z tkanki łącznej, PESTALOTTA z wypustek błony śluzowej jajowodu, a KOSSMANN twierdzi, iż rozwijają się one z przyjajowodów (*Nebentuben*). Oplerając się na stosunkach anatomicznych torbieli w naszym przypadku i jej budowie histologicznej, skłaniał się więcej ku zdaniu, iż torbiel ta jest pochodzenia przyjajnikowego.

pojawiła się w 12-ym roku typu 5—6/4, zaś od roku 3—4/4, umiarkowana i nieco bolesna. Chora wyszła zamaż przed dwoma laty i w ciążę nie zachodziła. Wkrótce potem, już w dwa miesiące po zamażpójściu, chora zauważyła z narządów rodnych wyciek, z początku więcej śluzowy, wodnisty, później gęsty, ropiasty, barwy zielonawej, a równocześnie zaczęła doznawać przykrego uczucia palenia w narządach płciowych zewnętrznych, przeważnie podczas oddawania moczu. Chora poddała się z tego powodu operacji wyskrobania błony śluzowej macicy, po której nastąpiła narazie poprawa. Wkrótce atoli wróciły odchody ropiaste, które nie ustępowały pomimo leczenia zachowawczego. Wyskrobano więc powtórnie błonę śluzową macicy, poczem nastąpiła znaczna poprawa: odchody ustąpiły prawie zupełnie, regularność występowała umiarkowanie i prawidłowo. Stan ten od roku uległ pogorszeniu, wystąpiły bowiem bóle w okolicy kości krzyżowej, w boku lewym i kończynie dolnej lewej, które, nieznaczne z początku, stopniowo się wzmaczały. Podwyższenia ciepłoty ciała chora nie zauważyła, przyczynę zaś cierpienia przypisuje mężowi swemu, który, jak ze słów chorej wnioskować można, dotknięty jest niezżytem cewki moczowej, czego jednak z powodu nieobecności męża chorej stwierdzić nie miałem sposobności.

Chora jest wzrostu średniego, odżywiania miernego. Narządy oddychania i krążenia nie przedstawiają zmian wybitnych. Mocz nie zawiera składników nieprawidłowych. Stan bezgorączkowy.

Przy badaniu narządów rodnych znaleziono krocze i wędzidełko nienaruszone. Otwór sromny dość wąski. Pochwa umiarkowanie szeroka, jej błona śluzowa zmian nie przedstawia. Część pochwowa macicy nieznacznie powiększona, wydłużona nieco i stożkowata. Ujście zewnętrzne macicy ma kształt okrągławy i zawiera niewielką ilość przejrzystego śluzu. Macica powiększona nieco i przesunięta nieznacznie ku stronie prawej. Węzadło szerokie i tkanka przymaciczna z prawej strony prawidłowe. Jajnik i jajowód z tejże strony nie przedstawiają zmian wybitnych. Ze strony lewej, tuż obok macicy, w okolicy węzadła szerokiego wyczuwa się guz okrągły, wielkości pięści, gładki i mocno napięty, niechłoboczący, prawie nieruchomy i przy ucisku prawie niebolesny. Jajnik lewy i jajowód wymacać się nie dają. Przy badaniu drobnowidzowem zawartości śluzu, wydobytego z cewki moczowej i szyi macicznej, gonokoków wykryć mi się nie udało. Wobec tych danych, rozpoznanie wahało się pomiędzy torbielą jajnika, przyrosłego do węzadła szerokiego, względnie do otrzewny miedniczej, a torbielą śródwężową o grubych ścianach, pochodzącą bądź z jajnika, bądź z przyjajnika.

Podczas operacji, wykonanej w dniu 25 sierpnia 1894 r. przy łaskawej pomocy kolegów GROMADZKIEGO, KUNIEWICZA, NATANSONA, ROGOWICZA i SZYMAŃSKIEGO, znalazłem po przecięciu ściany brzusznej guz w jamie miednicy, usadowiony z lewej strony pomiędzy listkami węzadła szerokiego. Po nad górnym i przednim odcinkiem guza przebiegał jajowód znacznie zgrubiały, zaopatrzony w swej połowie wewnętrznej w krótką kreskę i kończący się na najwięcej ku zewnątrz położonej części torbieli, gdzie strzępki jajowodu okazały się przyrośniętymi do ściany torbieli zapomocą obfitych błon rzekomych. Torbiel na powierzchni swej zewnętrznej pokryta była w wielu miejscach błonami rzekomymi łącznotkankowymi, a powierzchnią swą tylną i dolną zrośnięta była bezpośrednio z zagięciem esowatym na przestrzeni, wynoszącej około 3 ctm., a także z jamą DOUGLAS'a zapomocą krótkich, nitkowatych przyczepin łącznotkankowych. Jajnik, nieco powiększony, znajdował się na tylnej powierzchni torbieli, prawie tuż przy macicy.

Rękoczyn wycięcia torbieli wykonałem w sposób następujący. Wobec głębokiego usadowienia torbieli pomiędzy listkami więzadła szerokiego i niemożności bądź całkowitego wyluszczenia, bądź też wycięcia guza po nałożeniu przewiązek na więzadło szerokie, naciąłem przedni listek tegoż więzadła zapomocą noża i, acz z trudnością, odłuszczyłem na niewielkiej przestrzeni ścianę torbieli od pokrywającej ją otrzewny. To wykonawszy, nałożyłem na jajowód przewiązkę jedwabną i zapomocą zegadła oddzieliłem go od macicy. Następnie ująłem więzadło szerokie od strony macicy w kleszcze BILLROTH'a i przystąpiłem do usunięcia zrostów, które zlepiały tylną ścianę torbieli z jelicem i otrzewną jamy DOUGLAS'a. Oddzielając zapomocą noża — oddzielenie natępo okazało się niemożliwem — torbiel od jelita, które to narządy, jak już powyżej zazaczyłem, zrosnięte były ze sobą bezpośrednio, naciąłem nieznacznie ścianę torbieli, a niewielką ilość zawartości ropnej, cuchnącej, zebrałem natychmiast na podstawione serwety. Zacisnąwszy wnet otwór w ścianie torbieli przez ujęcie jej w kleszcze BILLROTH'a, oddzieliłem torbiel od jelita. Następnie usunąłem na tępo zrosty w jamie DOUGLAS'a, podwiązałem tętnicę nasienną lewą i, ująwszy część zewnętrzną więzadła szerokiego od strony miednicy w kleszczyki BILLROTH'a, guz w całości oddzieliłem. Na więzadło szerokie nałożyłem trzy przewiązki jedwabne, a brzeg jego obszyłem jeszcze w środkowej części szwem katgutowym. Także strzępy na jelicie, jakie pozostały po oddzieleniu guza, obszyłem cienkim katgutem. Do jamy miednicy założyłem worek MIKULICZA, z powodu przesączania się krwi ze zrostów w jamie DOUGLAS'a, a przede wszystkim z obawy, by ropa, z którą mieliśmy do czynienia, nie spowodowała zakażenia otrzewny. Na ścianę brzuszną nałożyłem szew jedwabny dwupiętrowy: na otrzewną i mięśnie szew ciągły, a na powięź i skórę szew węzełkowy. Operacja trwała półtorej godziny.

Przebieg po operacji był następujący:

25. VIII. Wieczorem tętno 96, ciepłota 37,7°. Stan ogólny zadawalający, wymiotów niema.

26. VIII. Rano tętno 112, ciepłota 37,8°, wieczorem tętno 116, ciepłota 38°. Wyjęto z worka MIKULICZA paski gazy jodoformowej. Zmieniono opatrunek.

27. VIII. Rano tętno 112, ciepłota 37,7°, wieczorem tętno 116, ciepłota 38°. Stan ogólny zadawalający.

28. VIII. Tętno 100, ciepłota 37,3°. 29. VIII. Tętno 84, ciepłota 37,1°.

30. VIII. Tętno 80, ciepłota 36,8°—37,1°. Wyjęto worek MIKULICZA, zmieniono opatrunek. Po ławatywie nastąpiło obfite wypróżnienie.

Dalszy przebieg zdrowienia był zupełnie pomyślny. Szwy ze ściany brzusznej zdjąłem dnia ósmego, a brzegi rany okazały się zrosnięte przez rychłozrost. Rana po wyjęciu worka MIKULICZA szybko wypełniała się ziarniną, tak, iż w dniu 23 września chora wypisała się z Zakładu, jako zupełnie zdrowa, z bardzo małą ranką ziarninującą w dolnym odcinku rany brzusznej. Przy badaniu, dokonaniem wówczas przez pochwę, znalazłem macicę w położeniu prawidłowem, sklepienie pochwy z lewej strony podatne i niebolesne, a tkankę przymaciczną nie przedstawiającą nacieku zapalnego. Taki był przebieg tego przypadku.

Opis preparatu wyciętego i wyniki badania drobnowidzowego torbieli podaję poniżej.

Torbiel wielkości jaja gęsiego mieści się w górnej części więzadła szerokiego, pomiędzy jajowodem i jajnikiem, wypychając ku tyłowi blaszkę tylną

tegoż więzadła. Nad górnym i przednim odcinkiem torbieli przebiega jajo-wód i kończy na najwięcej ku zewnątrz położonej części, gdzie strzępki jajo-wodu przyrośnięte są do torbieli zapomocą obfitych błon rzekomych łączno-tkankowych, tak, iż strzępki stają się widoczne dopiero po ich oddzieleniu. Na tylnej powierzchni torbieli leży przyrosły do niej jajnik, nieco powiększony, spłaszczony i rozciągnięty na torbieli.

Na powierzchni zewnętrznej torbiel pokryta jest w wielu miejscach drobnymi, kłaczkowatymi i tasiemkowatymi błonami rzekomymi; w niektórych zaś miejscach, a mianowicie w części górnej powierzchnia torbieli jest gładka, pokryta tylko otrzewną. Robiąc cięcie przez całą grubość ściany torbieli, przekonać się można, iż składa się ona z warstw następujących: otrzewny nieco zgrubiałej, pod nią warstwy luźnej tkanki łącznej, dalej na 2 mm. grubej, zbitej, prawie chrząstkowatej warstwy tkanki łącznej, która nakoniec od wewnątrz wysłana jest przez 1 mm. grubą warstwę, złożoną z tkanki ziarninowej. Ta ostatnia jest wszędzie na swobodnej swej powierzchni niezna-cznie brodawkowata, dość miękka i rozrywa się łatwo. Zawartość torbieli stanowi płyn ropiasty, gęsty, nieco ciągliwy, szarobiaławy, z wyraźnym odcie-niem żółtawym. Odczyn słabo alkaliczny. Ilość zawartości wynosi około 50 ctm. sz. Zawartość przy badaniu drobnowidzowem zawiera: po pierwsze, wiele komórek podobnych do leukocytów i to głównie wielojądrowych, neutrofilowych; niektóre z komórek tych są wyraźnie stłuszczone; po drugie, nieco kropelek tłuszczowych i stosunkowo sporo drobnoziarnistego proteinowego rozpadu; po trzecie, przy bezpośrednim poszukiwaniu zawarto-ści na szkiełkach, drobnoustrojów się nie spostrzega, a szczepienia na odżywkach, zrobione łaskawie przez prof. PRZEWOSKIEGO, okazały się jałowemi.

Przy badaniu drobnowidzowem zapomocą małych powiększeń widzimy, iż ściana torbieli składa się z pięciu, dających się wyraźnie odróżnić warstw, a mianowicie: najwięcej na wewnątrz położona jest warstwa ziarninowa, która więcej lub mniej stopniowo przechodzi w następną warstwę twardą, włóknistą i zbitą; pod warstwą tą ku zewnątrz leży warstwa trzecia, złożona z tkanki łącznej luźniejszej, dalej ku zewnątrz występuje warstwa czwarta, rów-nież jak druga, zbita, włóknista, lecz cieńsza od poprzedniej, a nakoniec tę ostatnią pokrywa od zewnątrz warstwa piąta, złożona z tkanki łącznej luźnej, zawierającej wiele naczyń krwionośnych.

Pierwsza z nich, warstwa ziarninowa, w swej części powierzchniowej składa się z licznych pętli naczyniowych, mających cechę naczyń włoskowatych. Dokoła naczyń tych spostrzega się wiele komórek okrągławych lub owal-nych, o dużem, owalnem jądrze, które łączy ze sobą niewielka ilość miękkiej, ziarnistej lub słabo włóknistej istoty międzykomórkowej. Nadto pomię-dzy temi komórkami znajduje się wiele leukocytów. Głębsza część tkanki ziarninowej jest twarda i zawiera mniej naczyń krwionośnych. Jej komórki łączno-tkankowe przybierają postać wrzecionowatą, a istota międzykomór-kowa staje się bardziej włóknistą. Nadto ilość leukocytów także się zmniejsza. W głębokiej części warstwy ziarninowej znajduje się jeszcze miejscami ziarni-sty, rdzawy barwnik, t. zw. hemosiderin. Leży on przeważnie w komórkach, lub też tu i owdzie zewnątrz nich. Pod tą warstwą ziarninową leży tkanka łączna zbita, włóknista. W tkance tej znajduje się niewiele komórek stałych, płaskich, blaszkowatych, zaopatrzonych w jądra owalne, spłaszczone. Pomie-

dzy komórkami znajduje się bardzo wiele istoty międzykomórkowej, złożonej z włókienek bardzo cienkich, zebranych w krótkie pęczki, które miejscami ułożone są warstwowato. Tu i owdzie włókienka leżą tak ściśle obok siebie, iż istota międzykomórkowa staje się jednolita, błyszcząca, prawie szklista. Komórek wędrujących i naczyń krwionośnych w tkance tej jest mało, te ostatnie są bardzo drobne. Warstwa trzecia składa się z tkanki łącznej znacznie luźniejszej i zawiera stosunkowo dosyć wiele naczyń krwionośnych, mających charakter tętnic i żył. Nacieczenie leukocytami w warstwie tej jest słabe. Warstwa czwarta, podobnie, jak druga, złożona jest ze zbitej, włóknistej tkanki łącznej, o małej ilości cienkich naczyń. Ostatnią na koniec warstwę stanowi znowu tkanka łączna luźna, zaopatrzona obficie w cienkie naczynia krwionośne, mające charakter naczyń włoskowatych. Komórek stałych w warstwie tej jest stosunkowo więcej, niż w poprzedniej, i miejscami widać wyraźne nacieczenie leukocytami.

Jajnik nie przedstawia zmian wyraźnych, jest on tylko mocno przyrosły do ściany torbieli i na niej rozciągnięty. Jajowód ma 12 ctm. długości i 1,5 ctm. grubości. Ściany jego są twarde, sztywne i bardzo grube. Na przekroju światło jajowodu niewielkie i wypełnia go mała ilość zawartości śluzowo-ropnej. Otrzewna pokrywająca jajowód jest także zgrubiała. Przy badaniu drobnowidzowym przedstawia się ona mocną rozrosłą i nacieczoną leukocytami, głównie naokoło rozszerzonych naczyń krwionośnych. Warstwa mięśna jajowodu zgrubiała w trójnasób. Śródmiąższowa jej tkanka łączna jest zbita i mocno rozwinięta, tak, iż pojedyncze pęczki mięsne są bardzo rozsunięte. W tej tkance łącznej widać także nacieczenie drobnokomórkowe, rozsiane w postaci ognisk. Błona śluzowa jajowodu jest nieco obrzmiała. Jej tkanka łączna jest słabo nacieczona leukocytami, pokrywający zaś nabłonek jest zachowany zupełnie dobrze. Przy badaniu drobnowidzowym drobnoustrojów w zawartości jajowodów nie znalazłem.

Jak już wyżej wspomniano, torbiele jajnika śródwięzowe, jakoteż torbiele więzadła szerokiego, ulegają rzadko sprawom ropnym: w piśmiennictwie spotykamy o tem powikłaniu torbieli zaledwie skąpe dane. Niektórzy autorowie, pomimo wielkiego doświadczenia w sprawie tych torbieli, nie wspominają wcale o tem powikłaniu. Tak, OLSHAUSEN (1) w pomnikowym swem dziele o chorobach jajników, w rozdziale, poświęconym torbielom przyjajnikowym, nie wspomina, by one ulegały ropieniu. Także LAYER (2) w rozprawie swej o tych torbielach nie mówi nic o tem powikłaniu. Inni autorowie, jak TERILLON (3), DELBET (4), LAWSON TAIT (5), zaledwie wzmiankują, iż torbiele przyjajnika ropieniu ulegać mogą.

(C. d. n.).

O MOCZOPĘDNEM DZIAŁANIU MLECZANU STRONTU

(praca doświadczalna),

podał ord. klin. dyag.-terap. **SZCZĘSNY BRONOWSKI.**

(Rzecz czytana na posiedzeniu Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego dnia 27-go października 1896 r.)

Przed rokiem ogłosiłem w „Medycynie“ (N. 1, rok 1896), w postaci doniesienia tymczasowego, wyniki klinicznego zastosowania mleczanu strontu w chorobie BRIGHT'a, i niektóre dane, tyjące się doświadczeń nad działaniem omawianej soli na zwierzęta. Dzisiaj, po skończeniu pracy całkowitej, mam zamiar podać w streszczeniu wyniki, jakie otrzymałem przy dalszem badaniu moczopędnego działania mleczanu strontu na zwierzętach¹⁾. Podejmując doświadczenia, miałem na celu nasamprzód to, czy mleczan strontu działa moczopędnie, a następnie, jaką drogą działanie to się odbywa.

Wogóle, wszystkich doświadczeń na psach i królikach wykonałem 17. Pierwsze trzy dokonane były na psach w taki sposób, ażeby nietylko obserwować ilość oddawanego przez pewien czas moczu, ale jednocześnie i wahania ciśnienia krwi, działalność serca i oddychania. Pierwsze te trzy doświadczenia były następujące: zwierzęciu nasamprzód odpreparowano żyłę udową, w celu zastrzyknięcia morfiny (doświadczenia te bowiem odbywały się na psach pod narkozą morfinową) i roztworu mleczanu strontu, następnie, po znieczuleniu zwierzęcia, odpreparowane zostały oba moczowody przy samym pęcherzu moczowym i w końcu tętnica szyjowa, którą połączono z kimografionem LUDWIG'a; w moczowody zaś wstawione były kaniule. Co się zaś tyczy dawki wstrzykiwanego naraz mleczanu strontu, to minimalna dawka była obliczona na kilo wagi zwierzęcia odpowiednio do takiejże dawki u ludzi, stosowanej w celach leczniczych, t. j. 0,016 gram. soli na kilo wagi zwierzęcia. Mocz zbierany był do naczyń miareczkowanych i wylewany co kwadrans. Wyniki pierwszych tych doświadczeń były następujące: mleczan strontu zupełnie nie podnosi ogólnego ciśnienia krwi w tętnicach, przeciwnie zaś, ciśnienie spada pod wpływem tego środka. Co się zaś tyczy działalności serca, to przy dawkach mniejszych tętno najpierw staje się częstsze, następnie rzadsze i w końcu przy dawkach większych—znowu częstsze. Ilość zaś oddechów od początku doświadczenia aż do końca jego przy mniejszych i większych dawkach bez przerwy się podnosi. Wyniki te, co do działalności serca i sprawy oddychania, zupełnie zgadzają się z wynikami KIRWCOW'a²⁾, który także badał wpływ soli strontowych na ustrój zwierząt. Nakoniec, co się tyczy moczopędnego działania mleczanu strontu, to było ono bardzo widoczne. W pierwszych dwóch doświadczeniach, w których jednemu psu zastrzyknięto 1,4 gram soli, a drugiemu 1,12, zwierzęta zaczęły oddawać mocz krwawy, zawierający białko, czerwone i białe ciała krwi, komórki nabłonka nerkowego. W trzeciem zaś doświadczeniu, kiedy pies otrzymał tylko 0,4 grm. soli, mocz był jasny i czysty, bez śladów białka.

¹⁾ Przytaczanie wyników pierwszej mej pracy uważam za zbęteczne. Czytelnik znajdzie je w wyżej wspomnianem doniesieniu tymczasowem. Obszerniejsza praca drukowana będzie w „Pamiętniku Tow. Lek. Warszawskiego“, zeszyt IV. r. 1896.

²⁾ KIRWCOW. O działaniu siareczanu i octanu strontu na ustrój zwierząt. Dyssert. 1872. Petersburg.

Żeby się jeszcze bardziej upewnić co do moczopędnego działania mleczanu strontu i żeby określić dawkę maksymalną, przy której występuje największe działanie moczopędne, wykonano jeszcze cztery także same doświadczenia na psach i królikach, tylko już bez kimografionu, przyczem niektóre zwierzęta narkotyzowane były morfiną, inne zaś nie były wcale narkotyzowane. Z doświadczeń tych wnioskować można, że jak u psów, tak i u królików mleczan strontu niezaprzeczenie wywołuje znaczne zwiększenie dyurezy; tak na przykład, w ciągu kwadransa po wstrzyknięciu środka, ilość oddanego moczu była cztery razy większa od ilości oddanej przez ten sam przeciąg czasu przed wstrzyknięciem. Nadto działanie moczopędne u zwierząt nie narkotyzowanych było daleko silniejsze, niż u narkotyzowanych. Do wywołania działania moczopędnego dostateczna jest dawka 0,016 grm. soli (w przybliżeniu) na kilo wagi zwierzęcia, chociaż maksymalna dyureza występuje zwykle przy nieco większych dawkach. Uderzające jest, że przy dawkach większych, niż 0,07 grm. (w przybliżeniu) na kilo wagi zwierzęcia, dyureza zaczyna się zmniejszać i zwierzęta oddają natenczas mocz krwawy, zawierający białko i komórki nabłonka nerkowego. Dla określenia zmian, jakie zachodzić mogą w ustroju zwierząt pod wpływem mleczanu strontu, po paru doświadczeniach zwierzęta zabijano, wykonywano sekcję i badanie drobnowidzowe nerek. Takiemu losowi uległ pies, któremu wogóle zastrzyknięto 1,4 grm. soli do krwiobiegu. Pies ten oddawał mocz krwawy, zawierający białko, komórki nabłonka nerkowego i liczne czerwone ciała krwi. Badanie wykazało wyraźne przekrwienie nerek, przytem warstwa korowa nerek była zgrubiała i napęczniała, w miedniczce nerkowej—mocz krwawy. Przy badaniu zaś drobnowidzowem preparatów, przygotowanych z nerek tego psa, znaleziono: tkanka nerki przekrwiona, naczynia, położone wzdłuż kanalików moczowych, rozszerzone i przepelnione krwią, wybroczyny do tkanki nerki, do tkanki kłębków MALPIGHI'ego; światło kanalików moczowych zwężone przez napęczniały i nadmiernie ziarnisty nabłonek nerkowy, oderwane części którego można nieraz widzieć w środku światła kanalików; zarysy komórek poszczególnych niewyraźne; jądra napęczniałe i ziarniste. Zabito także królika, który dostał tylko 0,2 grm. mleczanu strontu, na kilo zaś swojej wagi 0,13 grm. soli. Mocz królika tego był prawidłowy, nie zawierał ani białka, ani komórek nabłonka nerkowego, ani czerwonych ciałek krwi. Makroskopowo nerki nie zdradzały nic godnego uwagi. Przy badaniu zaś drobnowidzowem tkanka nerki przedstawiała się prawidłowo. Ani przekrwienia, ani rozszerzonych naczyń, ani wybroczyn krwawych nie zauważono. Kanaliki moczowe, światło ich, zarysy komórek nabłonka wyraźne. Jądra komórek nie napęczniałe, protoplazma nie tak ziarnista, jak to było w poprzednim przypadku, w którym zastrzyknięto nadmierną ilość mleczanu strontu.

Z tych więc siedmiu pierwszych doświadczeń widoczne jest, że 1) przy wstrzyknięciu wprost do krwiobiegu większych ilości mleczanu strontu, niż 0,07 grm. na kilo wagi zwierzęcia, środek ten nie jest tak obojętny dla tkanki nerkowej, jak możnaby było wnioskować z doświadczeń LABORDE'a; 2) że moczopędne działanie tego środka nie jest zależne od podniesienia ogólnego ciśnienia krwi, bo nawet spada ono, a nie podnosi się. W celu bliższego wyjaśnienia przyczyny moczopędnego działania mleczanu strontu, następujące 4 doświadczenia skierowane były ku temu, ażeby, o ile można, usunąć wpływ wahań ciśnienia krwi i ośrodków naczynioruchowych na czynność nerek. W tym celu w dwóch pierwszych doświadczeniach zwierzętom przecina-

no rdzeń pacierzowy, dwa zaś następne doświadczenia robione były na na zwierzętach, narkotyzowanych chloralem. Jak wiadomo, przecięcie rdzenia pacierzowego, pozostając bezpośrednio bez wpływu na czynność nerek, pośrednio zmniejsza ich zdolność wydzielniczą, obniżając ogólne ciśnienie krwi z powodu porażenia ośrodków naczynioruchowych i ścian naczyń. W ten sam sposób według SCHROEDER'a ³⁾ i COHNSTEIN'a ⁴⁾ działa i chloral; pod wpływem środka tego następuje takie porażenie ośrodków naczynioruchowych i ścian naczyń, że wpływ żadnej innej trucizny już nie jest prawdopodobny.

Otóż z tych doświadczeń, w których rdzeń był przecinany i które były robione na zwierzętach pod narkozą chloralową, okazało się, że 1) mleczan strontu nie był już w stanie zwiększyć dyurezy i 2) że wstrzyknięta następnie kofeina zwiększyła wydzielanie moczu. Ponieważ wiadomo, że kofeina działa bezpośrednio na nabłonek nerkowy, przeto z doświadczeń tych wynika, że mleczan strontu działania tego nie posiada.

Z zestawienia doświadczeń naszych widzimy, że mleczan strontu ciśnienia nie podnosi, więc w ten sposób moczopędnie działać nie może, nie działa też bezpośrednio na nabłonek nerkowy; nadto przy ogólnem porażeniu ośrodków naczynioruchowych, czy to zapomocą przecięcia rdzenia, czy zapomocą chloralu, dyurezy nie podnosi; zachodzi więc pytanie, gdzie jest przyczyna jego działania moczopędnego?

Przypuszczać należy, że pod wpływem mleczanu strontu rozszerzają się specjalnie naczynia litylko nerek, wskutek czego następuje podniesienie ciśnienia krwi w kłębkach MALPIGHI'ego, a wskutek tego podnosi się i ilość przesączającego się płynu. Pod wpływem zaś chloralu lub po przecięciu rdzenia, przypuszczać można, że naczynia są już o tyle rozszerzone, że więcej się pod wpływem środka rozszerzać nie mogą, i dlatego działanie moczopędne nie może mieć miejsca. Dla potwierdzenia lub obalenia ostatniego wniosku wykonano dwa następujące doświadczenia: w jednym z nich zwierzęciu przecięto po jednej tylko stronie ciała *nervus splanchnicus*, a drugiemu przecięto też jednostronnie splot nerkowy. Następnie kaniule wprowadzono do obu moczowodów zosobna. Wiadomo, że *nervus splanchnicus* jest nerwem naczynioruchowym nerek. Przecięcie więc jego wywołuje zawsze po stronie przeciętej powiększenie dyurezy wskutek rozszerzenia naczyń nerkowych. Taki sam, według ECKHARDT'a, wynik następuje i po przecięciu splotu nerkowego. Cóż się okazało w naszych doświadczeniach? Właśnie po stronie przeciętej z odpowiedniego moczowodu nie otrzymaliśmy zupełnie zwiększenia dyurezy po zastrzyknięciu mleczanu strontu; po stronie zaś nieprzeciętej skutek moczopędny był bardzo znaczny. Po następem wprowadzeniu kofeiny dyureza po obu stronach zwiększyła się. I w tym razie należy przypuszczać, że ponieważ przez przecięcie *nervi splanchnici* lub splotu nerkowego, naczynia w nerkach po stronach odpowiednich zostały już rozszerzone, przeto rozszerzenie ich pod wpływem mleczanu strontu i zależne od tego działanie moczopędne może być widoczne tylko po stronach nieoperowanych, co też miało miejsce w doświadczeniach naszych. Jednem słowem, działanie moczopędne mleczanu strontu polega na rozszerzeniu pod wpływem tego środka naczyń samych nerek.

³⁾ W. v. SCHROEDER. Archiv f. experim. Path. u. Pharmac. 1886. Bd. 22, p. 40, u. 1887. Bd. 24, p. 85.

⁴⁾ W. COHNSTEIN. Über den Einfluss einiger edlen Metalle auf die Nierensecretion. Arch. f. experim. Path. u. Pharmac. B. 30. p. 126.

Żeby jeszcze bardziej się upewnić, że pod wpływem mleczanu strontu zachodzą rzeczywiście jakieś zmiany w krążeniu krwi w nerkach, skierowano ku temu następujące dwa doświadczenia: psom otworzono jamę brzuszną, następnie odpreparowano żyłę nerkową i wprowadzono w nią kaniulę. Po zdjęciu uciskadła badano ilość krwi wyciekającej z żyły w przestankach półminutowych, przed wstrzyknięciem mleczanu strontu i po wstrzyknięciu. Okazało się, że po wstrzyknięciu mleczanu strontu żyła nerkowa dała krwi daleko więcej, niż przed wstrzyknięciem, czyli, że pod wpływem tego środka nastąpiło przyspieszenie krwiobiegu w nerkach.

W końcu nadmienić muszę w paru słowach o dwóch ostatnich moich doświadczeniach, które robiono na wyciętych i odosobnionych z ustroju zwierzęcia nerkach. Nie będę nużył uwagi czytelnika opisem techniki tych doświadczeń, tembardziej, że jest ona bardzo złożona, ograniczę się tylko na tem, że były one zaproponowane jeszcze przez MUNK'a, następnie przez SCHROEDER'a, i skierowane ku temu, żeby uwolnić nerkę od wszelkich możebnych na jej działalność wpływów, z wyjątkiem jednego czynnika, a mianowicie samego nabłonka nerkowego. Otóż wynik doświadczeń moich na wyciętych nerkach był zupełnie ujemny, t. j. mleczan strontu nie wywołał zwiększenia dyurezy, następczo zaś wstrzyknięta kofeina wykazała jej zwiększenie. Czyli innemi słowy: moczopędne działanie mleczanu strontu nie zależy od bezpośredniego działania na nabłonek nerkowy.

Ostateczne wnioski z doświadczeń moich są następujące: 1) Mleczan strontu, wprowadzony do krwiobiegu zwierząt, nie podnosi ogólnego ciśnienia krwi, a przeciwnie, spada ono pod wpływem tego środka. 2) Wprowadzony do krwi w nadmiernych ilościach w stosunku do wagi zwierzęcia (więcej niż 0,07 na kilo) drażni nerki. 3) Działanie moczopędne, według wszelkiego prawdopodobieństwa, zależy od rozszerzenia naczyń nerkowych. Rozszerzenie zaś to i zależne od niego działanie moczopędne jest w związku z nerwami nerkowymi. 4) Zwiększenie dyurezy nie zależy od bezpośredniego działania na nabłonek nerkowy.

Po tych uwagach i rozprawach co do istoty moczopędnego działania mleczanu strontu, przejdę na chwilę do przeglądu moich wyników klinicznych. Działanie moczopędne i zmniejszenie ilości białka notowane było w większej części spostrzeżeń klinicznych. Zważywszy z jednej strony, że zaburzenia krążenia ważną grają rolę w powstawaniu białkomoczu i znaczny wpływ wywierają na ilość wydzielanego moczu, a z drugiej, że mleczan strontu według naszych doświadczeń naczynia nerkowe rozszerza, ciśnienie w kłębkach MALPIGHI'ego podnosi, krwiobieg w nerkach przyspiesza,—uznać musimy, że mleczan strontu dodatnio na białkomocz i dyurezę wpływać może. Bezwątpienia bardzo wiele zaburzeń w nerkach i ich stanów chorobowych powstaje albo na tle zaburzeń krążenia w nerkach, albo przez nie są podtrzymywane.

Ten zaś środek lekarski, który jest w stanie zmieniać dodatnio warunki krążenia krwi w nerkach w tę lub inną stronę o tyle, o ile to w danym przypadku chorobowym będzie wskazane, może mieć prawo obywatelstwa w lecznictwie. Mleczan strontu, jak to widoczne było w moich spostrzeżeniach klinicznych, skutecznie działa w wielu przypadkach choroby BRIGHT'a; duża ilość nabłonka i tkanki nerkowej nie została zniszczoną.

KAZUISTYKA.

Kilka przypadków nowotworów mózgu,

podał D-r **KAROL RYCHLIŃSKI**, ord. szpit. Ś-go Jana Bożego.

(Demonstracya na posiedzeniu Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego dnia 17 listopada 1896 r.).

Sprawa dobrego rozpoznawania nowotworów mózgu, nie bacząc na wiele prac, w tym kierunku podjętych, pozostawia wiele do życzenia. Każdy przeto nowy przypadek, który w ten lub inny sposób może wpływać korzystnie na rozjaśnienie trudnych zagadnień prawidłowego rozpoznania, przez to samo zasługuje na zaznaczenie. I wtedy nawet, gdy, sam przez się spostrzegany, przypadek nowotworu mózgu nie dodaje nic nowego do ubożego skarbcza dyagnostyki cierpień mózgowych, zasługuje on na uwagę, jeżeli w jakikolwiek sposób różni się od dotąd znanych tak swoją budową lub umiejscowieniem, jak i przebiegiem klinicznym.

Przypadki, które pozwalam sobie w notatce niniejszej przedstawić, dla dyagnostyki w ścisłym znaczeniu wielkiego pożytku nie mają; odznaczają się zaś jedne budową swoistą, inne rzadko spotykanem umiejscowieniem.

Przypadek I-szy. 17-go października r. z. zgłosiła się do kol. RAUMA p. O. z 9-miesięcznem dzieckiem, które od czterech miesięcy miało napady ogólnej padaczki. Kol. R. po zbadaniu chorego wywnioskował, że cierpi ono na wodogłowie, i dla ulżenia jego cierpieniom postanowił dokonać przekłucia mózgowego. Przez wprowadzony cienki trójkąt zaczął wypływać nie przezroczysty, lecz białawo-żółty płyn. Rozprowadziwszy wypływającą ciecz gęstą na płytki hodowlane, kol. RAUM, w przypuszczeniu, że ma doczynienia z ropniem mózgu, dalsze rękoczyn wstrzymał do dnia 19. X. W dniu owym wspólnie z kol. RAUMEM zbadaliśmy dziecko przed przystąpieniem do operacji.

Matka dziecka opowiedziała co następuje: przedstawiony malec jest 6-tym z rzędu dzieckiem; dwoje najstarszych umarło wskutek szkarlatyny, troje następnych żyje i cieszy się dobrem zdrowiem. Ojciec dziecka zupełnie zdrow, matka również żadnym cierpieniem poważniejszym nie podlegała. Poród odbył się prawidłowo. Dziecko urodziło się z jakimiś pęcherzami na całej głowie. Pęcherze, wypełnione cieczą nieco mętnawą, pękały, przysychały i tworzyły strupy, które pokrywały całą głowę chorego. W 5-tym miesiącu życia dziecko dostało napadów padaczki ogólnej, które nieraz męczyły je bez przerwy przez 3 doby. Przed miesiącem dopiero napady owe zaczęły zjawiać się rzadziej i teraz od 3 tygodni nie było ani jednego. Dziecko jest krzykliwe, po nocach nie sypia, ssie dobrze i obficie, wygląda jednak bardzo źle.

Badanie przedmiotowe wykazało: dziecko względnie dobrego wzrostu, bardzo źle odżywione: ręce i nogi przedstawiają literalnie skórę i kości. Skóra sucha, sinawa. Czaszka obrosła rzadkim włosem, miękka, o bardzo znacznym obwodzie, nasuwa myśl o wodogłowi. Ciemiączka miękkie, tętniące słabo. Żrenice nieco zwężone, oddziałują na światło. Oddziaływania na akomodację brak. Wzrok widocznie zachowany, ruchy gałkami ocznymi prawidłowe. Ze strony nerwów czaszkowych zaburzeń wyraźnych nie widać. Czucie bólowe, sądząc po krzyku dziecka, zachowane. Ruchy dowolne i bierne w kończynach zachowane, odbywają się jednak z pewną trudnością. Dosyć znaczne napięcie mięśni karkowych. Brzuch wciągnięty. Tętno 64, miękkie i słabe. Dziecko po nakar-

mieniu często wymiotuje. Wyraz twarzy niemal starczy. Ponieważ przedtem dokonał kol. RAUM przekłucia lędźwiowego i otrzymał około 30 ctm. przezroczystego płynu, a następnie, we dwa dni później dokonał przekłucia mózgowego i otrzymał płyn wielce do ropy podobny, postanowił przeto dokonać otwarcia ropnia, istnienie którego podejrzewaliśmy. Bez usypiania dziecka w d. 19 X. r. z. wyciął kol. R. w okolicy szwu czołowo-ciemieniowego, cokolwiek na prawo od ciemiączka dużego, otwór niewielki, przeciął oponę twardą i jednym cięciem przeciął korę mózgową. Z otworu popłynął obficie płyn białawy, gęsty, ciągnący się, w ilości około $\frac{1}{4}$ szklanki (podczas przekłucia próbnego wyciekło więcej niż $\frac{1}{4}$ szklanki). Gdy płyn przestał wypływać, kol. R. założył sączonek i opatrunek.

Pierwszego dnia po operacji stan dziecka mniej więcej taki sam, jaki był przed operacją: wymioty, nieznaczne napięcie tężyczkowe mięśni. C. 36,8°. Wydzielina przez sączonek nader obfita.

21. X. ciepłota 38°. Chory ssal. Stan napozór nieco lepszy. 22. X. ciepłota 39,5°. Wydzieliny prawie niema. Stan znacznie gorszy. Wieczorem dnia tego chory zmarł.

Z powodów rytualnych nie udało się kol. RAUMOWI dokonać całkowitego badania zwłok i dlatego ograniczył się tylko na wyjęciu tej półkuli mózgowej, na której dokonał operacji. Przedstawia się ona tak: w substancji białej, w części ciemieniowej znajduje się jama, ograniczona ze wszystkich stron tkanką twardą, na wewnętrznej powierzchni szorstką, jakby piaskiem posypaną; zewnętrzna powierzchnia ściśle złączona jest z otaczającą tkanką nerwową, bez większych ognisk rozmiękania. Granica górna worka tego znajduje się tuż pod korą tylnego zawoju środkowego i nieco głębiej (gdyż worek ma kierunek ukośny) pod zwojami ciemieniowymi; dolna ściana worka z jednej strony łączy się prawie z ependymą komory tylnej, nieco zaś wyżej nie dochodzi do dna bruzdy ciemieniowo - potylicznej na $\frac{1}{2}$ ctm. Głębokość przeto owego worka wynosi około 8.6 ctm., szerokość około 3,2 ctm. Wewnętrzna ściana worka ograniczona jest nader słabo rozwinętymi: *gyr. fornicatus*, *gyr. cinguli* i częścią *praeuncus*.

Jak wyżej wzmiankowałem, część wypływającego płynu rozlano na płytki z pożywkami w celu otrzymania hodowli. Wynik jednak otrzymaliśmy ujemny, gdyż ani jednej kolonii pasorzytów ropnych lub innych nie było. Nieco płynu umieściliśmy na szkiełku pokrywkowym i po zabarwieniu błękitem metylowym i płynem van GIESEN'a badaliśmy pod drobnowidzem. Badanie nie wykazało obecności ciałek ropnych; płyn ten składał się z nader delikatnych włókienek w różnych kierunkach ułożonych, pomiędzy którymi znajdował się płyn przezroczysty. Badana przezemnie ściana owego worka wykazała, że składa się on z 2 warstw: jednej zbitej, złożonej z tkanki łącznej, wśród której znajduje się wiele komórek wydłużonych, i drugiej—luźniejszej, w której obok wielu komórek drobnych, okrągławych i wydłużonych, znajdowałem gdzieś zachowane ślady budowy typowej tkanki nerwowej.

Mając na względzie wyżej opisane obrazy drobnowidzowe, zmuszony byłem zmienić rozpoznanie pierwotne, gdyż mieliśmy w danym razie do czynienia nie z ropniem, lecz z glejakiem, który rozmiękł w środku całkowicie i przeistoczył się w torbiel o ścianach niewątpliwie gliomatycznego pochodzenia.

Wyżej przytoczony przypadek ważny jest z 2-ch względów: 1) że zdarzył się u osobnika w tak młodym wieku (nowotwór za wrodzony uważany być może) i 2) że nowotwór całkowicie uległ rozmięczeniu.

GOWERS np. mówi, że nowotwory w młodym wieku są rzadkie i że najmłodszy osobnik z nowotworem miał 6 lat. Przypuszczając nawet, że twierdzenie

GOWERS'a niezupełnie jest słuszne, gdyż u BERNHARDT'a przytoczone są spostrzeżenia u 1½ rocznych dzieci, w każdym razie przyznać musimy, że, ze względu na wiek osobnika chorego, przypadek opisany należy do rzadkich.

Co się zaś tyczy 2-giego punktu, to zauważyć nam wypada, że o całkowitem rozmięczeniu nowotworu nie zdarzyło nam się czytać, gdyż zawsze kładziono nacisk na to, że wśród ognisk rozmiękłych (szczególniej po wylewach krwi) małe ogniska tkanki nowotworowej pozostawały. (D. n.)

STRESZCZENIA i WYCIĄG .

1. ASCHOFF. **Uwięźnięcie jelit w wewnętrznych uchyłkach otrzewny.** We wewnętrzne uwięźnięcie jelit zdarza się zazwyczaj w *foramem Winslowi*, w *fossa duodeno-jejunalis* i w *recessus parajejunalis*; rzadziej spostrzegano przepukliny przy jelicie esowatym (*fossa intersigmoidea*) i w okolicy kątnicy, w której to ostatniej okolicy dają się rozróżniać następujące uchyłki otrzewny: 1) *fossa ileo-coecalis superior*, utworzona przez *plica ileo-coecalis anterior*, w postaci żagla pokrywającą miejsce wpadnięcia jelita biodrowego w kątnicę i zawierającą grubą gałąź *art. ileo-colicae*; 2) *fossa ileo-appendicularis*; leży ona pomiędzy jelitem czczym i wyrostkiem robaczkowym, mając za przednią ścianę *plicam ileo-appendicularem*, która idzie od owego jelita do podstawy wyrostka, tylną zaś ścianę stanowi *mesenteriolum* tego ostatniego; 3) *fossa retrocoecalis*. TREITZ opisuje ją w sposób następujący: leży ona za i pod kątnicą. Czasami przedstawia worek, długi na palec, którego dno spoczywa wśród listków krezki okrężnicy wstępującej. Wejście zwrócone bywa ku przodowi i na zewnątrz, ku swobodnemu końcowi kątnicy, i często wypada unieść tę ostatnią, by otwór uwidocznic. Wyrostek robaczkowy rozmaicie zachowuje się względem tego otworu, leży bowiem i na zewnątrz, i ku wewnątrz, i przed tymże. WALDEYER natomiast pisze, że jest to uchyłek, pomiędzy okrężnicą wstępującą i tylną ścianą brzuszną, położony bardzo głęboko pod kątnicą. BRÖSIKE powiada, że ów uchyłek leży pomiędzy tylną ścianą kątnicy (*rsp.* okrężnicy wstępującej) i tylną ścianą brzucha. Zewnętrzną jego granicę stanowi *ligamentum parieto-coecale* (*rsp.* *parieto-colicum*), t. j. fałda otrzewny, która odchodzi od kątnicy i biegnie ku otrzewnie tylnej ściany brzucha. Granicę wewnętrzną tworzy miejsce połączenia jelita biodrowo-siępego (*rsp.* odpowiedniej krezki) z tylną ścianą brzucha. Miejsce to bywa albo poza krezką, albo też za kątem biodrowo-kątnicznym, albo wreszcie za kątnicą lub okrężnicą wstępującą; może dojść nawet do wytworzenia fałdy — *plica infraangularis*, która pod kątem połączenia jelita biodrowego z kątnicą, od wewnętrznego brzegu tej ostatniej zdąża ku tylnej ścianie brzucha. Otwór uchyłka może leżeć pod dolnym końcem kątnicy, wyżej lub nawet nazewnątrz od tegoż.

Powstawanie tego ostatniego uchyłka TREITZ łączy z opuszczaniem się gruczołów płciowych, WALDEYER tłumaczy dalszem rozrastaniem się kątnicy nazewnątrz wówczas, gdy koniec dolny okrężnicy wstępującej został przez kreskę unieruchomiony; BRÖSIKE zaś przedstawia sprawę w sposób następujący: wewnętrzny brzeg okrężnicy przyrasta do tylnej ściany brzusznej; zewnętrzny brzeg tego jelita oraz kątnicy, w linii, przebiegającej od góry ku dołowi, zrasta się z otrzewną i tworzy się przez to *lig. parieto-colicum* (*rsp.* *parieto-coecale*). *Plica infraangularis* powstaje przez przyrastanie lub pociąganie.

Autor spostrzegł 4 przypadki przepuklin wewnętrznych. W przypadku pierwszym 48-letnia kobieta, która rodziła 8 razy, a po raz ostatni przed dwoma laty, zaś od owego czasu, wskutek ciężkiej pracy mocno wychudła, naraz zacho-

rowała, myjąc podłogę, mianowicie w chwili, gdy prostowała się, uczuła mocny ból w prawej dolnej części brzucha, a nazajutrz przyłączyły się wymioty, napady omdlenia, zaparcie stolca. W ciągu pierwszego tygodnia chora po wlewaniach 2 razy oddała nieco stolca, lecz wiatry zatrzymały się od samego początku choroby.

Stan chorej coraz gorzej podupadał. Leki podawane wewnątrz oraz płukanie żołądka pozostały bez skutku.

W 3 tygodnie od początku choroby przybyła ona do szpitala. Przy badaniu znaleziono: chora mocno wyniszczona; skóra sinicowa. Oddech przyspieszony. Tętno 100, miernie napięte. Brzuch wypełniony, miękki. Przez chude i wiotkie powłoki brzuszne dokładnie widać żywe ruchy jelit. Lewa połowa brzucha bardziej wypełniona, niż prawa. Kanały przepuklinowe oraz odbytnica puste.

Rozpoznano przewlekłą niedrożność jelit; wobec mocnego wychudnienia chorej i umiejscowienia najdotkliwszego bólu, podejrzenie padło na guz złośliwy *in flexura coli sinistra*. W celu założenia odbytu sztucznego cięcie ponad kątnicą, 4 cm. długie. Jelita cienkie znaleziono rozdęte, zaczerwienione, w zupełności przykrywające kątnicę. Gdy je odsunięto, wzrokowi przedstawiła się ta ostatnia mocno skurczona, jak również wpadający do niej koniec jelita biodrowego. Idąc wzdłuż tegoż ku górze, dotarto do uchyłka, położonego za kątnicą i okrężnicą wstępującą, która miała mocno rozwiniętą krezkę. Uchyłek wypełniony był pętlami jelita cienkiego, również spadniętymi. Po nacięciu wejścia do uchyłka oraz porozrywaniu zrostów pętlic ze sobą i ze ścianami worka, wyciągnięto je z tegoż. Ręka, wprowadzona do uchyłka, wykryła obecność jamy poza kątnicą, której granicę wewnętrzną tworzyła krezka tej ostatniej oraz okrężnicy wstępującej. Na miejscu przejścia jelita spadniętego w rozdętą—bruzda strangulacyjna. Po uwolnieniu pętlic zawartość rozdętej kiszki przelała się do skurczonej. Jamę brzuszną zaszyto. Przebieg pooperacyjny bardzo pomyślny.

Przypadek ten przedstawiał uwięźnięcie jelit w *recessus retrocoecalis*, utworzony od przodu przez kątnicę i dolny odcinek okrężnicy wstępującej; wewnętrzną ścianę tworzyła krezka okrężnicy, a zewnętrzną *plica parieto-colica*. Kątnicę i wyrostek robaczkowy wypadło unieść ku górze, i ponad kątnicą można było wypiąć krezkę okrężnicy ku środkowej linii ciała. Innego uchyłka w tejże okolicy nie było widać, jak również jakichś śladów przebytego zapalenia wyrostka robaczkowego.

Przedostawanie się jelit cienkich do omawianego uchyłka JONNESCO w sposób następujący tłumaczy. Kątnica po mocnym skurczu kładzie się na jedną z leżących na tylnej ścianie brzucha pętlic jelita cienkiego, zamiast mieć ją obok siebie. Wówczas mocne naprężenie ścian brzusznych wciska pętlę kiszki cienkiej do uchyłka. BRÖSIKE odrzuca takie przypuszczenie, gdyż naprężenie ścian brzusznych wywiera jednakowe ciśnienie na wszystkie trzewa, a więc i kątnicę i jelita cienkie do tylnej ściany brzusznej jednocześnie przyciska.

Spostrzegany przypadek, zdaniem autora, przemawia na korzyść hipotezy JONNESCO. Kobieta w krótkim przeciągu czasu rodziła 8 razy, następnie wskutek ciężkiej pracy mocno wychudła. Powłoki brzuszne zwiotczały, jelita cienkie opadły na dół i ku przodowi. Wskutek pociągania oraz utraty tłuszczu podotrzewnowego, uchyłki otrzewnowe pogłębiły się. Choroba poczęła się w chwili nachylania się i następnego wyprostowania chorej. W tych warunkach, przy nachylaniu się, jelita opadły na dół i ku przodowi, uchyłek szeroko rozszerzył się, i mocny ucisk ściany brzusznej, przy prostowaniu się chorej na jelita wywarty, wtłoczył je do rozwartego uchyłka. Sama chora zaznaczała, że ból uczuła właśnie w chwili prostowania się.

W przypadku podanym chodziło o lekkie uwięźnięcie jelita: tylko na części doprowadzającej widać było bruzdę strangulacyjną; pętle w worku przepuklinowym były zupełnie skurczone. Klinicznie przedstawiał się przypadek jako *ileus subacutus*, słusznem więc było podanie najpierw makowca, płukanie żołądka, wlewania do kiszki; dopiero, gdy to wszystko zawiodło, dokonanie operacji.

Otwór, prowadzący do uchyłka, należało zaszyć; nie robiono tego jednak ze względu na ogólny stan chorej.

Przypadek drugi dotyczył 61-letniego ślusarza, który od kilku lat miał lewostronną, łatwo odprowadzalną przepuklinę pachwinową. Naraz, po łatwym zresztą odprowadzeniu przepukliny, uczuł ból w brzuchu, a następnie zjawily się wymioty, zaparcie stolca. Badany w szpitalu, przedstawiał się on jako mężczyzna wyniszczony, ciężkiem cierpieniem dotknięty. Z ust *foetor*; język suchy, wymioty kałowe. Tętno 96. Brzuch miernie wzdęty, bolesny w każdym punkcie. Przez wiotkie powłoki uwidaczniają się zarysy jelit. Ponad lewostronnym więzem *POUPART'a* odporność przy dotyku niewyraźnie powiększona, odgłos wypukowy przytłumiony. Kanały pachwinowy i biodrowy, tudzież odbytnica puste. Nadbrzusze zapadnięte, nieco bardziej odporne, bolesne.

Pierwsze wlewanie do jelita dało nieco kału w postaci kawałków, wielkością jaju kurzemu dorównujących; następnie dokonane, pozostało bez skutku.

Rozpoznanie wahało się między *reposition en bloc*, które wobec istnienia wrot kanału pachwinowego należało odrzucić, i uwięźnięciem jelita przez jakiś zrost pasek zapalny w okolicy kanału pachwinowego.

Przystąpiono do operacji. Cięcie w smudze białej, nad spojeniem łonowem. W pobliżu lewostronnego otworu pachwinowego zagłębienie w otrzewnie, zawierające uwięźnięte pętlce jelit. Otwór, prowadzący do zagłębienia, rozszerzono przez nacięcie. Wyciągnięte pętlce kiszki miały wyraźną bruzdę strangulacyjną, były sine; natychmiast opadły. Do jamy uchyłka wprowadzono palec i przekonano się, że leżał on w okolicy wewnętrznego otworu lewego kanału pachwinowego, nie łączył się jednak ani z workiem przepukliny, ani z kanałem. W ten sposób należało wyłączyć *reposition en bloc* i *hernia properitonealis*. Był to więc uchyłek otrzewny, z wązkim otworem, na przednio-bocznej ścianie brzusznej, który w żadnym stosunku do kanału pachwinowego nie pozostawał. Otwór zwrócony był ku pośrodkowej linii ciała. Dno uchyłka wyciągnięto klampem i po podwiązaniu szypuły przszyto. Jelito obmyto wodą wyjałowioną i puszczone do otrzewny. Brzuch zaszyto. Przebieg pooperacyjny zupełnie pomyślny.

Autor przypuszcza, że miał w danym przypadku do czynienia z niezwykle mocno rozwiniętą *plica umbilicalis lateralis*. WALDEYER pokazywał niedawno na posiedzeniu Towarzystwa chirurgicznego w Berlinie, niezwykle mocno rozwinięte owe fałdy, znalezione na zwłokach 20-letniej dziewczyny, i dodał, że takie nadmiernie rozwinięte *plicae* wcale do rzadkości nie należą, oraz że mogą one spowodować uwięźnięcie wewnętrzne. ROKITANSKY zaś jeszcze w roku 1841 pisał: „nadmiar rozwoju (otrzewny) uwidocznia się w nadmiernych zdwojeniach i uchyłkach. Znajdują się one przedewszystkiem w podbrzuszu, mianowicie w zagłębieniach kości biodrowej oraz w okolicy pachwinowej, na prawo i na lewo od pęcherzajmoczowego, z wejściem w postaci szpary lub wązkiego pierścienia, często ograniczonego sznurkiem ścięgnistym, zawartym w zdwojeniu. Mogą one powodować uwięźnięcie jelit, gdy te ostatnie dostaną się do jamy; na podstawie podobieństwa z przepuklinami zewnętrznymi, z drugiej zaś strony na podstawie niedostępności dla zwyczajnych środków rozpoznawczych, przedstawia ono przejście od przepuklin zewnętrznych do wewnętrznych“.

W przypadku trzecim 10-letni chłopiec po lekcyi gimnastyki zachorował na bóle w brzuchu. W cztery dni potęni bóle te znakomicie wzmożyły się; dołączyły się do tego wymioty i zaparcie stolca. Choremu podawano makowiec, morfinę, lód, zrobiono wlewania, lecz bez pożądanego skutku. 10-go dnia od początku choroby odesłano go do szpitala. Badanie wykazało: ogólny stan znośny; język wilgotny, obłożony, oddech spokojny, tętno 128 na minutę, małe, o słabem napięciu. Brzuch wzdęty, bolesny w okolicy pępka. Pętlice jelit widoczne przez powłoki brzuszne. Otwory kanałów biodrowego i pachwinowego wolne.

Rozpoznano uwięźnięcie wewnętrzne i dokonano laparotomii. Kiszki znaleziono czerwone, nieposklejane. Jelito esowate zapadnięte. Przy wejściu do małej miednicy wyczuwa się przebiegający wpoprzek tegoż powrózek. Po odsunięciu jelit na bok stwierdzono, że od zagięcia esowatego zdąża taśmowaty zrost ku górnemu listkowi krezki najniżej położonej pętlicy jelita cienkiego. Przy pociąganiu pękł on w pobliżu tego ostatniego, wówczas uwolniono uwięźnięte pętlice, które były w uchyłku, leżącym na górnej, ku głowie zwróconej, powierzchni krezki najniższej części jelita cienkiego, i szerzącym się ku podstawie krezki (*radix mesenterii*). Taśmowaty zrost przyrośnięty był tuż po nad otworem, prowadzącym do uchyłka i był istotnym winowajcą uwięźnięcia. Otwór przedstawiał się okrągły, o brzegach gładkich, przepuszczał duży palec. Na wyciągniętej z worka pętlicy widać było bruzdę strangulacyjną, przedziurawienia jednak nie spostrzeżono. Górną ścianę uchyłka, utworzoną przez zdwojenie otrzewny, przecięto. Okolica wyrostka robaczkowego śladów przebytej sprawy zapalnej nie przedstawiała. Jamę brzuszną zaszyto. Przebieg pooperacyjny bez powikłań.

W przypadku tym nie uchyłek spowodował uwięźnięcie, aczkolwiek musiało ono powstać dopiero po wejściu jelit do worka. Niestety, chory tu opisany, jak również spostrzegany w przypadku drugim, dawali zbyt nieokreślone wskazówki o okolicznościach, uwięźnięcie poprzedzających, by można było wytworzyć bardziej wyraźne pojęcie o mechanizmie powstania choroby.

Przypadek czwarty. 27-letni, zazwyczaj zdrowy mężczyzna, w nocy zachorował na mocne bóle w brzuchu z wymiotami połączone. Trzeciego dnia choroby zrobiono mu bez skutku wlewania do кишки, a nazajutrz odesłano do szpitala w stanie bardzo ciężkim. Oczy zapadnięte; tętno 100, o słabem napięciu, oddech przyspieszony, *sensorium* zachowane, kończyny sine i zimne. Brzuch znacznie wzdęty. Ból w okolicy pępka.

Dokonano laparotomii. Jelita znaleziono wzdęte, zaczerwienione. Otwory kanałów pachwinowego i biodrowego wolne. Ujęto jedną z rozdętych pętlic i, posuwając się wzdłuż jelit, dotarto do miejsca zaciśnięcia. Kilka pętlic jelita cienkiego, wielkości pięści, leżało w uchyłku, utworzonym przez błonę wielkości dłoni, odchodzącą od brzegu jelita cienkiego. Od tej samej pętlicy odbiegał wyrostek MECKEL'a i do niego też przyczepiała się drugim brzegiem owa błona; w postaci czepka była ona wypiętą zwojem jelit, a wolny brzeg jej był w jednym miejscu przyrośnięty do krezki. Po przecięciu tego ostatniego zrostu i nacięciu worka, uwolniono zaciśnięte pętlice. Wyrostek MECKEL'a przyrośnięty był ku tyłowi i z łatwością dał się oddzielić. Zawartość z кишки wzdętej przedostała się do pętlic skurczonych. Odprowadzenie kiszki do brzucha było bardzo trudne; zamknięto go szwem dwupiętrowym. W kilka godzin po operacyi chory przy objawach zapaści zmarł.

Przy oględzinach zwłok stwierdzono, że worek MECKEL'a leżał w odległości 40 ctm. od zastawki BAUHIN'a.

W danym przypadku uwięźnięcie miało miejsce w uchyłku, który pochodzenie swe wyrostkowi MECKEL'a zawdzięczał. Zazwyczaj ma on kreczkę, odchod-

dzącą od krezki jelita cienkiego i zawierającą gałązki od tętnicy i żyły krezkowej. W danym przypadku była ona niezwykle rozwinięta, gdyż opisana wyżej błona wielkości dłoni stanowiła niewątpliwie krezeczkę wyrostka. Ten ostatni odchodził od kiszki pod kątem prostym, był długi na $5\frac{1}{2}$ ctm., zaś gruby na palec. Krezeczka jego do kiszki przymocowana była na przestrzeni 13 ctm., lecz nie do swobodnej powierzchni tejże, lecz po nad nią przebiegała do krezki. Od kiszki tedy do wierzchołka wyrostka MECKEL'a przerzucony był jak gdyby żagiel ze zdwojonej otrzewny, wielkości dłoni; trzeci, nieprzyrośnięty jego brzeg wynosił 22 ctm., zaś przymocowane, jak to widoczne jest z powyższego, $5\frac{1}{2}$ ctm i 13 ctm.; wobec takiego stosunku brzegów, wytworzył się z błony uchyłek, który stał się bardziej jeszcze głębokim wskutek przyrostu wyrostka oraz przymocowania wolnego brzegu w jednym miejscu do krezki.

Autor zestawia wszystkie cztery podane wyżej przypadki, gdyż wszystkie one dotyczyły uwięźnięcia dolnego odcinka jelita biodrowego.

Rozmaici autorowie starali się wytłomaczyć powstawanie uchyłków otrzewnowych. Najważniejszym momentem przyczynowym bywa mocny rozwój naczyń krwionośnych, które unoszą otrzewnę w postaci marszczek (*plicae*): tak powstaje np. *plica duodenojejunalis*, zawierająca *v. mesentericam inferiorem*. Następnie, za rozległe lub zamałe sklejenie się listków otrzewny, czasami dopiero w wieku późniejszym występujące odlepienie się tejże, również prowadzą do wytworzenia się zagłębień, jak to widać na *recessus retrocoecalis*. Dodać należy nieprawidłowy rozrost lub zmienione położenie narządów jamy brzusznej; do tego rodzaju należy 2-gi i 4-ty podany przez autora przypadek. Zazwyczaj dochodzi do wytworzenia fałdy, rzadziej prawdziwego uchyłka w postaci worka. Mechanizm powstającego uwięźnięcia przeważnie nie daje się wytłomaczyć, gdyż nie wystarcza do tego samo zwiększenie ciśnienia wewnątrzbrzuszego; gra tu zapewne znaczną rolę i wzajemne położenie trzew, i stopień ich wypełnienia, zmiana ich kształtu i t. d.

Objawy tego rodzaju uwięźnięć nie przedstawiają nic dość charakterystycznego. Wskazówki chorych są niewyraźne. Umieszczenie bólu nie upoważnia do wniosków o miejscu uwięźnięcia; najczęściej, jak to widać i z przypadków autora, skarżą się chorzy na ból w okolicy pępka. Powłoki brzuszne nie są naprężone. Wzdęcie brzucha, jak to było i w przypadkach autora, prócz pierwszego, znaczne, lecz nie jest to objaw rozpoznawczy dla danej sprawy, jak również wyczuwana guzowatość; w przypadku drugim np., zwiększona odporność nad lewym więzłem POUPART'a mogła tak dobrze wskazywać zaciskające jelita pasmo pochodzenia zapalnego, jak i uchyłek. Bolesnego obrzmiewania gruczołów nad więzłem POUPART'a, o których przy opisie uwięźnięcia wewnętrznego wspomina ROZE, ani razu w przypadkach autora nie spostrzeżono.

Przebieg choroby był nader rozmaity; w przypadku pierwszym operacji dokonano 21-go dnia od początku tejże, z nader pomyślnem zejściem; natomiast przypadek czwarty uczy nas, żeby nie wyczekiwać zbyt długo, a to z obawy sprawy chorobowej w mięśniu sercowym.

Nic tedy bardziej pewnego, zdaniem autora, nie można powiedzieć o rozpoznawaniu rodzaju uwięźnięcia, ani przyczyny tegoż, ani wreszcie położenia przepukliny wewnętrznej; należy tylko przy badaniu każdego przypadku wewnętrznej niedrożności jelit pamiętać o tego rodzaju przepuklinach, oraz mieć przed oczami umiejscowienie najczęściej zdarzających się uchyłków.

Co się tyczy pytania: jak prędko występuje zgorzel jelita, a więc jakie winno być postępowanie lekarza w tego rodzaju przypadkach, to odpowiedź na nie jest nader trudną. NAUNYN w pierwszym zeszycie „Mittheilungen aus dem Grenzgebiet der Medicin und Chirurgie“, rozróżnia *ileus*, wymagający leczenia wewnę-

trznego, do którego zalicza przewlekłe zwężenie jelit, ciała obce w tychże, skrócenie jelita esowatego; przeciwnie, chirurgicznem winno być leczenie przy wgłobieniu, przy przypuszczalnej strangulacji, przy *ileus*, zależnym od przepukliny istniejącej lub przebytej.

Z bardziej ogólnego punktu widzenia patrzy na sprawę KOERTE; powiada on że nie forma *ileus*, lecz ogólny stan chorego oraz całokształt objawów rozstrzygają o rodzaju postępowania. Rozróżnia on 1) mechaniczne zamknięcie światła jelita i 2) strangulację tegoż. Do grupy pierwszej należą: przegięcie jelita, powstałe wskutek przyrostu ściennego; ciała obce; zwężenie światła кишки bliznowate oraz nowotworowe. Idzie tu zatem o uszczuplenie światła jelita, niema zaś niebezpieczeństwa dla ściany tegoż; spostrzega się przytem zaparcie sto lca, brak wiatrów, wymioty, ból wskutek wzmożonego ruchu robaczkowego, a dopiero w końcu występują objawy otrzewnowe. Drugą grupę stanowią uwięźnięcia jelit przez pasma pochodzenia zapalnego, przez wyrostek MECKEL'a, uchyłki otrzewny, skrócenie lub wgłobienie; wówczas, obok objawów zamknięcia światła jelit, mamy od początku wybitne objawy uwięźnięcia. Wskutek uciśnięcia narządu, obfitującego w nerwy i naczynia krwionośne, bardzo prędko podupada żywotność ścian jelita i zjawia się szereg bardzo burzliwych objawów: jako odruch ze zmaltretowanego trzewa mamy wymioty, dotkliwy ból, a następnie zaparcie chorego, objawiającą się małym, szybkim tętnem, sinemi i zimnemi kończynami. Mogą potem wystąpić i objawy ogólnego *peritonitis* z mocną bębnicą, częstymi wymiotami, głośną czkawką i t. d.

Pierwszy rodzaj *ileus*, „podostry“, jak go KÖRTE mianuje, wymaga najpierw stosowania leków wewnętrznych, a dopiero, gdy te zawodzą — operacji; drugi zaś rodzaj tego cierpienia, *ileus* ostry, zmusza jaknajprędzej przystępować do operacji.

Duże więc znaczenie dla rozpoznania strangulacji wewnętrznej mają: 1) szybka zmiana ogólnego stanu chorego; 2) rychłe zjawienie się wymiotów i boleści; 3) *shok*; mniej natomiast ważne są: ruchy robaczkowe doprowadzającej części jelita, wolny płyn w jamie brzusznej, brak ruchu w końcu odprowadzającym oraz w jelicie przyrośniętem.

Z 4 spostrzeganych przez autora przypadków, drugi i czwarty odpowiadały opisywanemu przez KÖRTE'go obrazowi ostrego *ileus*: już drugiego (*resp.* trzeciego) dnia choroby mieliśmy tak ciężkie objawy, że nie mogło być wątpliwości co do stosowanego leczenia; przypadki zaś pierwszy i trzeci prędzej do grupy podostrego *ileus* zaliczyć wypada, i dlatego najpierw zadawano leki wewnętrzne.

Wreszcie, co się tyczy rokowania w zależności od stanu uwięźniętego jelita, jest ono względnie pomyślne; uwięźnięcie może trwać długo (7, 8, 12, a w pierwszym przypadku autora nawet 21 dni), i jelito nie ulega znacznym zmianom. Tłumaczy się to w ten sposób, że pierścień worka wewnętrznego nie uciska tak mocno, jak w przepuklinach zewnętrznych, oraz że ściany uchyłka wewnętrznego bywają bardziej podatne, że wreszcie spostrzegano brak w tymże płynie wolnego.

(*Berliner Klinik. October 1896. Heft 100*). A. Leśniowski.

2. ADENOT. W sprawie pooperacyjnej niedrożności jelit. Pierwszy SPENCER WELLS w r. 1860 poruszył w tytule wymienioną sprawę chorobową; drugim był KOEBERLE, który pisał o tym przedmiocie w r. 1867, a następnie cały szereg autorów ogłaszał już to pojedyncze spostrzeżenia, już to prace, omawiające wszystkie poprzednio opisywane przypadki.

Na podstawie tych właśnie prac oraz spostrzeżeń własnych podaje ADENOT co następuje.

Przyczyny, wywołujące niedrożność jelit po operacji, są nader rozmaite; na tej podstawie dają się przypadki owej niedrożności na następujące grupy podzielić: 1) niedrożność, powstała wskutek przyrostu jelit do powierzchni krwawiących

(do trzew, w stanie zapalnym będących, do sączków); 2) niedrożność, spowodowana przez powrózki (brydy); 3) niedrożność, spowodowana wadliwym położeniem jelita; 4) niedrożność wskutek powiększenia prawidłowego zgięcia śledzionowego (*flexura lienalis*) okrężnicy; 5) postać niedrożności skurczowa (*forme spasmodique*) i 6) zamknięcie światła jelit jako skutek błędnie dokonanej operacji.

Co się tyczy grupy pierwszej, to należy rozróżniać dwa rodzaje zrostów: a) jelito przyrasta do okrwawionej szypuły, b) albo też zrost powstaje w okolicy okrwawionej powierzchni pomiędzy pętlcami sąsiednich jelit lub pomiędzy jełitem a otrzewną ścienną, siecią, pęcherzem moczowym. Wymienić tu wypadnie najczęściej spostrzeganą postać—przyrost kiszki do szypuły torbieli jajnikowej; następnie do szypuły po wycięciu jajowodu, w którym to ostatnim przypadku znajdowano przyrośniętą część kiszki grubej, najbliżej usuniętego narządu położoną, gdy tymczasem w przypadkach pierwszego rodzaju zrasta się zazwyczaj jelito cienkie; po wycinaniu sieci może ta ostatnia spowodować przyrośnięcie; operacje, przez pochwę robione, dają również powód do powstawania zrostów. Wreszcie, niejednokrotnie opisywano zrastanie się kiszek z zakładaną do jamy brzusznej gazą i sączkami.

Druga grupa, jak to wyżej zaznaczono, zawiera przypadki zamknięcia światła jelit, spowodowane brydami. Brydy te pooperacyjne powstają tak samo, jak i brydy, pozostające po zapaleniu otrzewny w innych okolicznościach. Mechanizm uwięźnięcia również nie przedstawia nic bardziej dla brydów pooperacyjnych charakterystycznego.

Do trzeciej grupy, czyli do niedrożności wskutek nieprawidłowego położenia trzew, zaliczyć wypadnie skręcenia, wgłobienia, spowodowane przemieszczeniem pętlci podczas operacji, uwięźnięcia, powstałe wskutek przedostawania się jelit do otworów lub wązkich przestrzeni, które powstanie swoje operacji zawdzięczają, że tu wymienimy dziury przez przyrost szypuły po torbielach, po odcięciu sieci utworzone, przestrzenie powstałe przez marszczenie się blizn, przez przesunięcie trzew, otwory w rozdartej sieci i t. d. Dadzą się tu przytoczyć i pojedyncze spostrzeżenia, jak np. przypadek GOUILLOUP'a, w którym pewien odcinek kiszki cienkiej, wskutek rozdziwienia listków jej krezki przez ogromny włókniak śródwięzowy, został po operacji krezki pozbawionym, niżej zaś położony odcinek tegoż jelita, posiadając krezkę prawidłową, zwieszał się i na miejscu przejścia w jelito, krezki pozbawione, wyraźny kąt tworzył.

Niedrożność wskutek zwiększenia prawidłowego kąta śledzionowego, czyli przypadki grupy czwartej, polegają na następującem. Okrężnica poprzeczna, przy połączeniu z odcinkiem zstępującym tworzy kąt ostry, przymocowany do ostatnich żeber, poczynając od dziesiątego, zapomocą przyrządu więzadłowego. Ten ostatni ma kształt żagla trójkątnego, z wierzchołkiem ku górze zwróconym; rozróżnia w nim autor część górną, przymocowaną do okrężnicy poprzecznej, dolną—do okrężnicy zstępującej, wreszcie środkową, do owego zgięcia śledzionowego przyczepioną. Rzecz oczywista, że część więzadła górna i dolna przeskadza załamaniu się jelita na miejscu kąta, a więc powstawaniu niedrożności.

Spostrzegano atoli niedorozwój owego więzadła, mianowicie jego części górnej i dolnej; wówczas niedrożność taka powstaje bardzo łatwo. Przekonano się o tem drogą doświadczeń na trupach; przy mocnem rozdymaniu poprzecznicy za pomocą gazu, na miejscu kąta powstawało zamknięcie światła jelita, zupełnie nawet gazu nie przepuszczające i ustające po przecięciu środkowej części więzadła.

W inny jeszcze sposób powstać może niedrożność na miejscu śledzionowego zgięcia okrężnicy. Oto pętlce jelita cienkiego, przedostając się do zatoki owego

zgięcia i gdy naraz ulegną rozdęciu przez gazy, uciskają końce okrężnicy poprzecznej i zstępującej, powodując niedrożność. Rozdęcie może być tak znaczne, że jelito cienkie zostaje uwięzione. Wreszcie, okrężnica zstępująca może zostać przyciśniętą przez krzyżujące ją jelito cienkie do tylnej ściany jamy brzusznej i przez to spłaszczoną, czemu sprzyja krótka krezka owego jelita w górnym tegoż odcinku, nie pozwalająca mu zmieniać położenia.

Wszystkie okoliczności, sprzyjające opadnięciu okrężnicy poprzecznej, wywołują niedrożność na miejscu owego kąta. A więc, u chorych, u których brzuch jest mocno przez duży guz rozciągnięty, tkanka łączna w jamie brzusznej ulega zanikowi. Wskutek usunięcia owego guza, który uniósł i trzymał w górze narządy jamy brzusznej, te ostatnie dzięki własnemu ciężarowi opadają ku dołowi i powodują nadmierne pociąganie niewystarczających już obecnie więzadeł; poprzeczna zaś tem łatwiej opada, że ciężar jej zwiększa się przez opadającą również sieć; pozbawione zaś gazów jelita cienkie nie przeciwstawiają temu żadnego oporu. Rola gazów jelitowych jest bardzo ważną; dzięki im, w stanie prawidłowym jelita nie opadają do miednicy małej, lecz przeciwnie, w postaci balonu unoszą się ku górze, do jamy brzusznej. Spotykamy tego rodzaju niedrożność właśnie po usuwaniu dużych torbieli jajnikowych, odwrotnie zaś po salpingektomiach nie dają się one spostrzegać.

Autor sądzi, że przypadki niedrożności jelit, po laparotomiach spostrzegane, w których przy oględzinach zwłok, ani zapalenia otrzewny, ani jakiegos zaciśnięcia nie wykryto, właśnie do tej grupy zamknięcia światła jelit należą.

5-o: skurczowa postać niedrożności. Przypadki tego rodzaju są dotychczas bardzo mało znane i zbadane.

Prawidłowy stan kurczenia się jelit warunkuje ruchy robaczkowe (*l'euperistaltisme*) prawidłowe. Przy porażeniu kiszek spostrzegamy brak owych ruchów, t. zw. *apéristaltisme*: bywa on skutkiem naszych zwykłych starań pooperacyjnych, a więc zupełnego spokoju, makowca, diety. Wreszcie, wskutek pewnych podrażnień otrzymujemy miejscowe nadmierne skurczenie się światła jelita, połączone z porażeniem części sąsiednich; stan ten nazywa autor *dysperistaltisme*. Do przyczyn takiego skurczu jelita nieprawidłowego zalicza autor najpierw środki czyszczące, nie w odpowiedniej chwili zażyte; następnie rozmaite urazy mechaniczne, jakoto: pociąganie, ściskanie i t. d., podczas operacji kiszcze zadane.

Dodaje autor, że objawy odruchowego skurczu i porażenia jelit, zjawiające się po operacji, są daleko cięższe, niż występujące samoistnie; kończą się atoli zazwyczaj pomyślnie.

Wreszcie przypadki, do grupy 6-ej zaliczone, a wskutek błędów w operowaniu powstałe, spostrzegano przy pozostawieniu w janie brzusznej gąbek, narzędzi, ręczników. Tu należy zaliczyć i nieprawidłowe ułożenie kiszek przy enteroanastomozach, oraz niedrożność po założeniu szwów na poprzecznie rozdarte lub zranione jelito.

Objawy niedrożności pooperacyjnej są nader rozmaite, w zależności od przyczyny, ową niedrożność wywołującej; jeżeli zaś będziemy mieli na uwadze lekkie podrażnienie otrzewny, często nawet po nader dokładnie zrobionych operacjach występujące, wówczas staje się oczywiście, jak trudną rzeczą jest uchwycić chwilę zjawienia się niedrożności.

Trzy objawy mają tu, zdaniem autora, znaczenie rozstrzygające; są to: 1) stały brak wiatrów; 2) mdłości i wymioty i 3) bolesny punkt w nadbrzuszu.

Objaw pierwszy jest bardzo ważny. Przez pierwsze 2 dni po operacji brak wiatrów jest prawidłem; gdy trwa on dłużej, słuszną jest obawa, że rozwija się

niedrożność lub zapalenie otrzewny. Wówczas konieczny jest środek czyszczący lub wlewanie do odbytnicy. Przy podrażnieniu otrzewny zapalnym występuje wkrótce podniesienie ciepłoty ciała.

Jeżeli 3-go lub 4-go dnia zjawiają się wiatry, rokowanie staje się zupełnie pomyślnem. Lecz jeżeli, pomimo dobrego nawet stanu ogólnego chorego, trwa ów brak wiatrów do dnia 5-go, obecność niedrożności jest już prawie pewnikiem; pozostaje tylko wyłączyć zapalenie otrzewny, które również wybucha przeważnie w tym samym okresie czasu. W innych, bardziej rzadkich przypadkach występuje niedrożność na jaw dopiero 10—15 dnia po operacji.

Młłości i wymioty, natychmiast po laparotomii męczące chorego, są skutkiem usypiania tegoż. Gdy jednak zjawiają się one po pewnej przerwie, po kilku dniach nanowo, stanowią objaw mocno niepokojący. Wymiociny przy niedrożności jelita daleko prędzej stają się kałowemi, niż przy zapaleniu otrzewny.

Bolesny punkt w nadbrzuszu zależy od rozděcia żołądka i poprzecznicy, które to narządy najpierw ulegają takiemu rozděciu; na ból ów chorzy poczynają uskarżać się 3—5 dnia; przy ucisku zyskuje on znakomicie na natężeniu. Przy niedrożności, powstałej na miejscu lewostronnego zgięcia okrężnicy, ból ten umiejscawia się w odpowiedniej okolicy, jest bardzo dotkliwy i promieniuje nieraz na dalekiej przestrzeni.

R o z p o z n a n i e. Najbardziej ważnem pod względem praktycznym jest odróżnianie niedrożności pooperacyjnej od zapalenia otrzewny. Nie jest to rzeczą łatwą. I w tej ostatniej postaci chorobowej najpierw zjawia się porażenie jelit, a więc bębniaca. Lecz za to spostrzegamy jednocześnie stan niepokoju i podrażnienia. Zwracają nadto uwagę, że przy zapaleniu otrzewny już 3-go dnia po operacji zjawia się mniej lub bardziej znaczne podniesienie ciepłoty ciała. Lecz i przy zaparciu stolca wskutek wessania mas kałowych również spostrzega się podniesienie ciepłoty, opadające po daniu środka czyszczącego; następnie po laparotomiach z powodu ognisk posocznich, przy współistnieniu niedrożności z zapaleniem otrzewny; wreszcie nawet przy samoistnych niedrożnościach spostrzegano podniesioną ciepłotę ciała. Również i wymioty żółciowe, młłości cechują obie postaci chorobowe. Na korzyść zapalenia otrzewny świadczy ból, obejmujący brzuch na całej przestrzeni; gdy tymczasem przy niedrożności umiejscawia się on, jak to widać z powyżej powiedzianego, w nadbrzuszu lub w podżebrzu lewem. Przy zapaleniu otrzewny chory nie daje się badać, najsłabsze dotknięcie brzucha powoduje ból nieznośny, przy niedrożności zaś zjawia się ten ostatni dopiero przy mocnym ucisku. Przy niedrożnościach spostrzegano wczesne zjawienie się pewnej ilości wysięku i tępości spowodowanej tymże. Łatwo jest natomiast wyłączyć zapalenie otrzewny, gdy objawy zamknięcia światła jelit występują późno.

Co się tyczy r o k o w a n i a, zależy ono głównie od szybkości, z jaką leczenie odpowiednie, mianowicie powtórne otwarcie jamy brzusznej, stosujemy. Liczni autorowie opisywali dobre wyniki, po takich laparotomiach wtórnych otrzymane.

Co się tyczy wreszcie l e c z e n i a, może ono być jako zapobiegawcze i jako właściwe lecznicze stosowaniem.

By zapobiedz powstawaniu niedrożności pooperacyjnej, należy podczas operacji w ten lub ów sposób zmniejszyć lub zupełnie usunąć okrwawione powierzchnie kikutów po ucięciu guzów, jelit po oddzieleniu zrostów i t. p. W tym samym celu sieć między kikut a jelita zakładano. Następnie, by zapobiedz zniszczeniu śródbłonna otrzewnowego, należy używać do przemywań wodę przegotowaną, lub fizyologiczny roztwór soli kuchennej, serwetki i tampony suche, lub również

tylko w wodzie gotowane. Autor od siebie radzi zbadać dokładnie stosunki w okolicy śledzionowego zgięcia okrężnicy. Tu należy zaliczyć: oczyszczenie przewodu pokarmowego przed operacją, wkrótce zaś po operacji lekki środek czyszczący, mianowicie 2-go lub 3-go dnia po zabiegu dany.

Gdy stwierdzimy niedrożność po operacji, możemy najpierw zastosować wlewanie do odbytnicy, prąd elektryczny, płukanie żołądka (?!), gdy zaś to wszystko zawiedzie, musimy dokonać operacji. Jamę brzuszną szeroko otwieramy. Badamy najpierw kątnicę. Znajdując tę ostatnią nierozdętą, wnioskujemy, że zamknięte jest światło jelita cienkiego, w przeciwnym przypadku oglądamy jelito esowate. Znalazłszy umiejscowienie niedrożności i wyświetliwszy przyczynę tegoż, postąpimy w sposób odpowiedni.

(*Revue de Chirurgie N. 1. 1896*).

A. Leśniowski.

Drobniejsze wiadomości różnej treści.

= M. COHN, zalecając ponownie stosowanie ichtyolu w gruźlicy płuc, podaje znaczną ilość leczonych przypadków. Podaje autor ichtyol z wodą aa w postaci kropli w szklance wody, oraz każe popijać lekarstwo czarną kawą lub lemoniadą cytrynową. Dawka początkowa 3 razy dziennie po 2 krople, powoli zaś dochodzi do 50 kropli *pro die*. Mniej skuteczne są pigułki, zawierające 0,1 ichtyolu (3 razy dziennie po 1—10 pig.). Również SCARPA zachwala działanie ichtyolu. (Dtsch. med. Woch. N. 28. 96).

= HENNIGS omawia wskazania do stosowania leczenia tucze niem przy nerwicach. Wskazane jest ono, gdy występują zaburzenia w całej sferze życia roślinnego, gdy wskutek zaburzeń nerwowych występuje bezsenność, bóle, brak łaknienia, upośledzenie trawienia, zmęczenie lub bolesność przy pracy. Nie należy uciekać się do tego leczenia przy neurastenii spowodowanych niedokrwistością, a przeciwskazane jest leczenie przy zaburzeniach psychicznych. Leczenie trwa nie mniej i nie dłużej nad sześć tygodni, powrót do zwykłego trybu życia winien być powolny. (Dtsch. Med. Ztg. N 67. 96).

= GUENZBURG zaleca d r o ż d ż e przy leczeniu enteroptozy. Podając chorym trzy razy dziennie kawałek świeżych drożdży wielkości grochu, otrzymujemy wkrótce polepszenie stanu ogólnego oraz odżywiania, zwiększenie łaknienia i zniknięcie nieprzyjemnych objawów, towarzyszących tej chorobie. Zażywanie drożdży ma działać w ten sposób, że

wytwarza się umiarkowane wzdęcie sprzyjające umiejscowieniu narządów trawienia, a zarazem utrudniające ich znaczniejsze ruchy. Ponieważ dotychczasowe metody lecznicze, stosowane przy enteroptozie, nie są skuteczne, należy wypróbować stosowaną wielokrotnie przez autora metodę. (Muench. med. Woch. N. 27. 96).

= ROGER przekonał się, że wytwory *b. prodigiosi* wywołują u królików działanie lecznicze na zakażenie wąglikiem. Zwierzęta, którym zaszczerpiono oba drobnoustroje, albo przychodziły do zdrowia, albo padały o wiele później, niż zakażone tylko wąglikiem. Świnki morskie zachowują się w tym wypadku zupełnie inaczej: wytwory *b. prodigiosi* powodują u nich znaczne przyspieszenie śmierci. Stąd dwa wyniki: po pierwsze istnieją rzeczywiście wytwory bakterii, hamujące zakażenia różnogatunkowe; po drugie — nie można wyników tego rodzaju doświadczeń przenosić z jednego gatunku zwierząt na drugi, a tembardziej na człowieka. (La sem. méd. 1895. N. 27).

= DUNGERN zauważył, że dodatek przesięku surowiczego przy *ascites* do bulionu powoduje nadzwyczaj silne powiększenie jadowitości laseczników błonicy; hodowla w mieszaninie 1 cz. bulionu i 2 cz. płynu surowiczego jest około 12 razy jadowitsza od hodowli w bulionie zwyczajnym, co polega na zwiększonej wydajności toksyny. Wiadomość to nie obojętna dla fabrykantów surowicy. (Centr. f. Bakt. XIX. N. 4—5).

Ż.

Wiadomości bieżące.

— Wyszedł z druku 1-szy numer miesięcznika „Krytyka lekarska” i zawiera: H. HOYER: Zasadnicze pojęcia naukowe w świetle krytyki poznania. Krytyka: A. CHEŁMOŃSKI. O zaziębieniu jako przyczynie chorób. A. WIZEL. Wiek nerwowy w świetle krytyki. Oceniał Z. KRAMSZTYK. Józef PESZKE: Przyczynek do dziejów rynoplastyki. Teodor DUNIN: D-r Władysław MATLAKOWSKI. Konrad DOBRSKI: O stosunku lekarzy do Towarzystwa ubezpieczeń na życie. Notatki krytyczne, historyczne i zawodowe.

— W styczniu roku bieżącego zaczną wychodzić zeszytami cenne dzieło prof. H. BECKURTS'a: Chemia analityczna, nakładem tutejszego Towarzystwa Farmaceutycznego. Jakkolwiek dzieło to jest głównie pisane dla aptekarzy, jednak,

jak to widać z programu jego, zawierać będzie mnóstwo rzeczy obchodzących lekarzy i higienistów. Cena dzieła, objaśnionego 80-ma drzeworytami i 2-ma chromolitografiami, wynosi rs. 4, i będzie znacznie tańsza od oryginału.

— Ukazało się II wydanie ogólnie znanego podręcznika chorób wieku dziecięcego BIEDERT'a. Wydanie to jest znacznie powiększone i poprawione, zawiera obecnie 661 stronnici druku.

— Prof. ABBE, kierownik optycznej fabryki ZEISS'a w Jenie, z powodu 50-letniego jubileuszu firmy mianowany został przez wydział prawny doktorem *honoris causa*.

— W dniu 26 grudnia r. z. zwłoki PASTEUR'a przeniesione zostały z kościoła Notre-Dame do Instytutu PASTEUR'a.

— **Zmarli.** W Paryżu dnia 7 grudnia, nagle, w 51 roku życia zmarł Izidor STRAUSS, prof. medycyny doświadczalnej, znany z wielu prac z dziedziny bakteriologii, zwłaszcza nad cholerą, węglikiem i gruźlicą.

W Berlinie w dniu 25 b. m. zmarł znany i głośny fizyolog prof. DU BOIS-REYMOND, chluba świata lekarskiego niemieckiego, jeden z twórców fizjologii nowoczesnej, w 78 roku życia.

Dnia 25. XII. 1896 r. po długich cierpieniach zmarł w mieście naszym d-r Józef ZAŁĘSKI, lekarz praktykujący w Pułtusk. Zmarły, urodzony w Warszawie w r. 1865, ukończył Wydział Lekarski Uniwersytetu naszego w r. 1890 i po krótkich względnie studiach na różnych oddziałach szpitalnych, gnany potrzebą, osiadł w Pułtusk, by wiedzą zdobytą i wielkim zamiłowaniem obranego zawodu służyć społeczeństwu. Obdarzony od natury wielką wrażliwością umysłu, pielęgnujący w duszy prawdziwą cześć dla piękna i dobra, w życiu szerszem codziennem nie zawsze mógł ujawnić swe zalety i niekiedy mógł być źle rozumianym. Złamany nieszczęściem (brat zmarłego, również lekarz, 2 lata temu umarł wskutek duru wysypkowego) i własną chorobą, której się nabawił, niosąc pomoc choremu, nie potrafiły zatrzeć w zmarłym tego idealnego pierwiastku, który go cechował na ławie szkolnej. Jako lekarz, zdając sobie jasno sprawę z groźnych następstw cierpienia, które go gnębiło od 3-ch przeszło lat, snuł w poddaniu wątek niewprowadzonych w czyn marzeń swej wrażliwej i z gruntu poczciwej duszy. Obecnie, gdy kamień grobowy przykrył szczątki wiele rokującej jednostki z pośród braci lekarskiej, niechaj wolno nam będzie przesłać tych słów kilka szczerego żalu po stracie współtowarzysza pracy zawodowej, a przedtem szczerego towarzysza z ławy szkolnej.

D-r K. Rychliński.

Od Administracyi.

Uprasza się Sz. abonentów o wczesne nadsyłanie prenumeraty na rok 1897 i o wniesienie zaległej.

Rok XXXII-gi.

M E D Y C Y N A

CZASOPISMO TYGODNIOWE

DLA LEKARZY PRAKTYKÓW,

będące dalszym ciągiem „Kliniki“, w r. 1866-ym założonej, a pod nazwą „Medycyny“ od r. 1873-go wychodzące, wydawane i redagowane przez gremium lekarzy, w Warszawie, na prowincyi i za granicą mieszkających, wychodzić będzie w r. 1897 w tym samym zakresie i kierunku.

„Medycyna“, nie zaniedbując tego wszystkiego, co naukowego lekarza obchodzić może, ma przede wszystkim na celu potrzeby lekarzy-praktyków; zatem, za najważniejsze zadanie dla siebie poczytuje uprawianie medycyny klinicznej w obszernem znaczeniu tego słowa; dalej, podawanie wszelkich nowych zdobyczy, dotyczących ulepszenia metod leczniczych, z wszelkich bez wyjątku dziedzin, obszar nauk lekarskich stanowiących, przy uwzględnieniu wszelkich działów, dotąd w „Medycynie“ opracowywanych, które, o ile to będzie możebne, rozszerzeniu ulegną. Wobec sformułowania w sposób powyższy zasadniczych kierunków pisma, program szczegółowy jest zbyteczny.

Numer „Medycyny“, która w miarę potrzeby podaje rysunki, drzeworyty lub litografie, obejmować będzie tekstu najmniej **stron 24** dotychczasowego formatu.

Cena „Medycyny“ w Warszawie rs. 6, półrocznie rs. 3.

Na prowincyi rocznie rs. 7 — lub półrocznie rs. 3 kop. 50.

Każdy artykuł pomieszczony w „Medycynie“ jest płatny.

Z wszelkimi interesami treści naukowej, jakoto: nadsyłaniem artykułów, żądaniem wyjaśnień lub pomocy naukowej i t. d. i t. d., zwracać się należy pod adresem: **Redakcja „Medycyny“ w Warszawie — ulica Oboźna N-r 5**; z wszelkimi zaś interesami, dotyczącymi administracyi pisma, jakoto: wnoszeniem prenumeraty, odbiorem wszelkich należności, reklamacyami, nabywaniem numerów i wydawnictw „Medycyny“, zamawianiem odbitek, kupnem zamówionych książek i t. d., zwracać się należy **nie do Redakcyi**, lecz do Wydawcy pisma pod adresem: **D-r L. Guranowski w Warszawie, Nowo-Zielna 47.**

WYDAWCA Dr. L. Guranowski.

REDAKTOR odpowiedzialny Dr. H. Dobrzycki.

Дозволено Цензурою. Варшава, 21 Декабря 1896 г. Друк К. Ковалевського, Warszawa, Mazowiecka 8,

APTEKA

E. GESSNERAAleja Jerozolimska 27 róg Kruczej
w WARSZAWIE.

Niniejszem mam zaszczyt podać do wiadomości W. Panów Doktorów, iż stosując się do przyjętej we Francyi nader dogodnej formy stosowania leków pod postacią pigułek powlekanych cukrem (dragées), przygotowałem cały szereg tego rodzaju przetworów, złożonych z bardziej używanych środków lekarskich, których spis poniżej zamieszczam:

Dragées kreosoti Fagi	0,03
" " "	0,05
" " "	0,05 c. acid. arsenicos
	0,001
" kreosoti Fagi	0,10
" " "	0,10 c. acid. arsenicos
	0,001
" kreosoti Fagi	0,15
" " "	c. balsam. tolutan aa
" caid. arsenicos	0,001
" aloes	0,10
" balsam. peruviani	0,05
" " "	0,05 c. acid. arsen.
	0,001
" chinini ferro-citrici	0,05
" " muriatici	0,05
" " sulfurici	0,05
" extr. cascar. sagrad. fluid.	0,5
" " hydrast. canadens. fluid.	0,5
" " rhei comp.	0,05
" " rhei simpl.	0,05
" " Valerianae spir.	0,10
¹⁾ Dragées ferri albuminati	0,05
" " carbonici-Blaudii minor	aa 10,00 =
	100
" " " Blaudii major	aa 15,00 =
	100
" " " Valleti	
" " dialisati peptonati	0,05
" " lactici	0,05
" " oxyd. Kirchmani (Eis. magn. pill.	
" guajacoli	0,05
" " 0,05 c. acid. arsenicos	0,001
" " 0,05 c. extr. belladonnae	0,01
" ichtyoli	0,05
" jodoformii	0,05
" " 0,05 c. acid. arsenic.	0,001
" " 0,5 c. morph. muriat.	0,004
" pepsini	0,05 (c. acid. muriat.)
" picis	0,05
" Kreosoti Carbonici	0,05
" Guajacoli Carbonici	0,05
" Gladii minor. c. acid. arsenic.	0,001
" Camphor. bromat	0,05
" Guajacol	0,05 c. extr. belladon
	0,10 c. codeini
" jodoformii	0,05 c. acid. arsenic.
	0,001
" " c. extr. belladon	0,001
" hydrastinini hydrochlorici	0,025

¹⁾ Dwie pigułki odpowiadają jednej łyżeczce roztworu**D-r B. Dzierżawski,**

Stomatolog i Dentysta,

Aleje Jerozolimskie 23, przyjmuje od 10 r. do 5 po południu.

Prenumeratę na dzienniki i czasopisma, w różnych językach wychodzące oraz książki, przez jakiekolwiek bądź księgarnie i katalogi ogłaszane, na warunkach jak najdogodniejszych przyjmuje i wysyła

Księgarnia nakładowa i sortymentowa

Teodora Paprockiego i S-ki

w Warszawie, Nowy Świat Nr. 48.

Prospekty, katalogi pism i książek dostarcza bezpłatnie i franco.
Wysyłka uskutecznia się także za załączeniem pocztowem lub kolejowem.

COMPRIMÉS de VICHY

do ekonomicznego przygotowania
wody Vichy ze soli naturalnej.

Na składzie w aptece K. Wendy.

45. Krakowskie Przedmieście 45.

Felczerka-akuszerka poszukuje posady przy fabryce lub na prowincyi w Królestwie lub Guberniach zachodnich. Oferty nadsyłać można do Redakcyi Medycyny Obożna 5.

W Redakcyi „Zdrowia“ nabyć można:

Kalendarz lekarski na rok 1897.

Treść zwykła: listy lekarzy w Warszawie i na prowincyi, starannie skorygowane. Spis środków lekarskich na nowo opracowany i uzupełniony przez ass. farm. A. Bukowskiego i p. Wiorogórskiego. Cena 1 Rs. 20 kop. z przesyłką 1 Rs. 40 kop.

PAMIĄTKA Z WYSTAWY HYGIENICZNEJ.

Album widoków. Plan. Prace naukowe. 200 stron druku na pięknym rysunkowym papierze. Cena 1 Rs. 50 kop. z przesyłką i zaliczeniem pocztowem 2 Rs.

D-R E. BRÜHL

ordynuje jak lat poprzednich od 15 maja do 10 września w **Gleichenbergu** Villa Max, od 15 września do 12 maja w **Meranie** Marktgasse 5.